

SÖKAREN

NR8

1989 ÅRGÅNG 26

PRIS 24:00 INKL. MOMS

*New Age-mannen professor Willis Harman, t v,
tillsammans med Jens Tellefsen. Foto: Per Frisk.*

Willis Harman en talesman för den nya tiden

Mänskligheten befinner sig mitt i en process av global förändring av medvetandet.

Willis Harman är amerikansk framtidsforskare och författare, professor emeritus i *engineering-economic systems* vid Stanford University. Sedan 1978 är han president i *Institute of Noetic Sciences* i Kalifornien, som grundades 1973 av förre astronauten Edgar Mitchell. Institutet har till syfte att vidga vår kunskap om medvetandets natur och möjligheter.

Det viktigaste som hänt mänskligheten under 1900-talet är *en förändring i medvetandet*, menar Harman. En mycket betydelsefull förvandling pågår i grunden av västerlänningarnas föreställningsvärld. En ny syn på verkligheten växer fram, och det är en revolution som är lika djupgående som den vetenskapliga, vilken inleddes för fyra århundraden sedan och förvandlade människornas syn på världen. Då började ett nytt tänkesätt att breda ut sig, vilket innebar att man med vetenskapliga metoder kunde ta reda på fakta om världen i stället för att lita till kyrkans och prästernas auktoritet.

Vi går nu över från vetenskapens tidsålder till *medvetandets tidsålder*, anser Harman. Den världsåskådning som legitimerar endast vad vetenskapen kan fastställa och förklara, breddas till att omfatta även intuitionens och andens mer subjektiva världar.

Enligt det gamla föreställningssättet betraktas det mänskliga medvetandet som endast en biprodukt i den fysiska evolutionen; den uppfattningen börjar nu ersättas av ett nytt sätt att se, där

medvetandet framstår som en verksam kraft bakom förändringarna i den fysiska världen, en orsaksfaktor i skapandet av verkligheten.

Harman erkänner att vetenskapen har haft en oerhörd betydelse, inte minst för den teknologiska utvecklingen, men han påpekar att vetenskapen har sina begränsningar och att den haft en negativ verkan på våra värderingar. Vetenskapen har betraktat universum som inte mycket mer än en jättestor maskin, och den har därmed framställt en opersonlig objektivitet hos forskarna som den väg som leder till kunskap. Den vetenskapliga metoden har blivit en ny ortodoxi som efterträtt den religiösa. Endast objektiva, verifierbara fenomen har godkänts, medan däremot sådant som svårigen kan mätas och vägas, såsom andliga erfarenheter och den ömsesidiga påverkan mellan medvetandet och kroppen, inte fått någon plats i världsbilden.

Utanför den vetenskapliga världsbilden har också sådana erfarenheter fallit som kan kallas mirakulösa eller paranormala, såsom psykiska förmågor och healing. Ändå har många människor upplevt detta. Vi människor tycks ha någon sorts kraft av mentalt slag, som vi i allmänhet inte är medvetna om, men som ändå djupt påverkar våra liv. Harman kallar denna krafts källa "vårt högre medvetande".

Harman menar att den begränsade vetenskapliga syn på verkligheten, som inte kan förklara dessa mysterier, också

är ansvarig för många av de globala problemen idag. En effekt av den vetenskapliga världsbilden har varit att den religiösa grundvalen för våra värderingar har urholkats och ersatts av ett slags pseudovärdesystem, såsom materiella framsteg, effektivitet och produktivitet. Beslut som inverkat på människors liv över hela världen, och även på kommande generationers liv, har fattats på grundval av kortsiktiga ekonomiska bedömningar. Det har setts som nödvändigt att utveckla och använda varje teknologi som kunnat ge vinst eller tillintetgöra en fiende. Denna inställning har blivit en fara för bland annat livet i oceanerna och i skogarna, som har grundläggande betydelse för livets fortbestånd på jorden och för alla de olika arterna av levande varelser, som finns, liksom för den mänskliga civilisationen.

Men idag ser Harman en förändring i tänkesättet sprida sig. En hel del människor i väst – kanske fem till tio procent – har vaknat upp till en ny syn på världen. Och många andra har börjat inse att vetenskapens objektivistiska, reduktionistiska antaganden har skurit av människan från hennes andliga band med naturen. De arbetar nu för att återupprätta dessa band och har därvid kommit att förstå att individens egna intressen sammanfaller med alla andra människors intressen, ja med alla livsformers och alla kommande generationers intressen.

Som bevis på att denna förändring i

Willis Harman: Jag tror att vi befinner oss i en tid när inte bara enstaka individer, utan hela samhällen vaknar upp.

Willis Harman, t h, pratar med James Robertson på en svensk New Age-konferens, Levande företag i en ny tid. Foto: Per Frisk.

medvetandet sprids alltmer nämner Harman flera ideella rörelser, bland dem rörelser för en holistisk syn på hälsan, miljövard, tredje världens rättigheter och djurens rättigheter. Han ser också den världsomfattande gröna rörelsen som ett politiskt uttryck för många av dessa nya idealismer.

Harman tror att om några generationer kommer denna förändring i vår uppfattning av verkligheten att ha lett till ett samhälle som är lika skilt från det moderna industrisamhället som detta är skilt från den medeltida världen.

Idag säger allt fler människor till varandra: Världen är ju inte sådan som vi har fått lära oss! Det är en ny insikt, som påminner om när det vetenskapliga tänkandet bröt igenom. Då sa folk: Världen är ju inte sådan som kyrkan har förkunnat. Nu heter det: Världen är inte sådan som vetenskapen har förklarat.

Vetenskapen kan inte tala om för oss

hur världen är, eftersom den bortser från en väsentlig del av verkligheten, nämligen vår andliga natur.

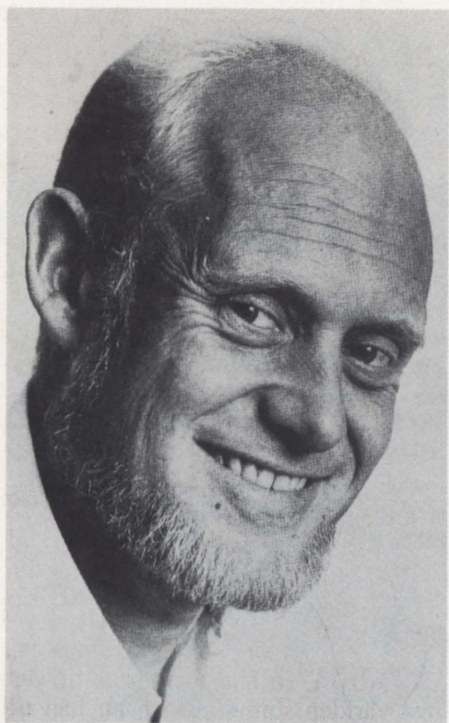
Det finns även framstående vetenskapsmän som anser att vi har försummat att räkna med vår andliga sida. Nobelpristagaren Roger Sperry säger att vi har *förbiset medvetandet* i våra undersökningar av världen. Han menar, hypotetiskt, att förutom de orsaker och verkningar som vetenskapen traditionellt sysslar med, finns ett annat slag av orsaker, nämligen *när medvetandet får något att hända*. (Vad är då medvetandet? Harman förklarar att ordet avser vårt vanliga medvetande, men även omedvetna processer och det övermedvetna. Det finns olika medvetandenivåer.)

Harman menar att *medvetande är orsak till verkligheten*. Medvetande är inte något som uppstår ur det materiella universum vid slutet av en lång utveckling, utan det är något som *skapar verkligheten*. Det är här *universellt*

medvetande han talar om. Han nämner George Wald vid *Harvard University*, vilken fick nobelpriset i slutet av 60-talet. Wald är biolog och säger att något som har förbryllat honom mycket är att universum är så vänligt inställt till att liv utvecklas! Universum tycks främja utvecklingen av liv. Liv förefaller inte att uppkomma av en tillfällighet. Förklaringen till detta menar Wald är att medvetande har funnits hos universum hela tiden!

Ett slags medvetande är det undermedvetna, säger Harman. Och detta undermedvetna påverkar våra liv mycket mer än det medvetna gör. Från det undermedvetna kommer en stor mängd impulser, eller budskap, till medvetandet. Dessa budskap har sin rot i kulturen, eller de kommer från våra föräldrar, andra människor eller exempelvis TV, och de programmeras in i våra medvetanden utan att vi är riktigt på det klara med detta.

Forts på sidan 28

”Intuitiv” arkeologi

Erik Dammann

Parapsykologerna har länge intresserat sig för människor som tycks kunna uppleva förfluten tid och ”se” det osynliga. En stor del av deras forskning är det svårt att bortse från, om man i rimlig grad har satt sig in i den. Ändå har man i många forskningsmiljöer utan vidare avvisat sådana fenomen på grund av att själva möjligheten anses otänkbar i en allmän vetenskaplig världsbild. Självfallet är det viktigt med skepsis, inte minst på ett område där kritisk forskning är så uppblandad med ovetenskapligt önsketänkande och spekulation i folks godtrogenhet. Men när skepsis leder till att skeptikern avvisar utan att närmare undersöka, då blir han själv irrationell och ovetenskaplig.

Själv sökte jag länge efter ett säkert svar på frågan om paranormala förmågor faktiskt finns. Jag letade särskilt efter exempel från andra fackområden, vilka eventuellt skulle kunna bekräfta parapsykologins resultat. Sådan bekräftelse fann jag också till sist, och det på ett område där jag minst av allt hade väntat att finna det, nämligen inom arkeologin.

Det visade sig att den numer avlidne kanadensiske arkeologiprofessorn Norman Emerson under flera år hade fått hjälp av en så kallad synsk person med att lokalisera gamla och sedan länge övertäckta boplatser.

Professor Emerson var ingen outsi-

der i internationell vetenskap. Han var världskänd som expert på gamla indian-kulturer och ansedd som Kanadas främste arkeolog. Under flera år var han ordförande i Kanadas arkeologiska sällskap, och under sin karriär lärde han upp 90 procent av dem som fortsatte arkeologiundervisningen i landet.

Efter en längre korrespondens med Emersons änka sände hon mig till slut en rad av hans vetenskapliga rapporter om det han kallade ”intuitiv arkeologi”. De berättade en historia som var både fascinerande och otrolig – och oemotsäglich.

Det hela började med att den skeptiske professor Emerson blev presenterad för en påstått synsk person, George McMullen. För att testa hans förmågor överräckte Emerson till honom en nyligen utgrävd indiansk irokeser-pipa och bad honom att tala om vad han upplevde, när han höll den i handen. Till Emersons förvåning kunde McMullen inte bara visa pipans hela form i en teckning, inklusive dekorationen runt om det piphuvud som saknades, han kunde också detaljerat berätta om ägarens utseende och klädedräkt – allt i överensstämmelse med professor Emersons kunskaper från tidigare utgrävningar. Dessutom angav McMullen den framgrävda indianbyns korrekta ålder och läge!

”Intuitiv” arkeologi baseras på ett avsnitt i Erik Dammanns bok ”Bak tid och rum”, som beskriver en rad säkert dokumenterade rapporter om fenomen – även inom naturvetenskapen – vilka klart pekar på en annan verklighet än den etablerade vetenskapliga världsbilden och människosynen. Boken bygger bland annat på ett tjugotal intervjuer med internationellt kända ”nytänkare”, såsom David Bohm, Brian Josephson och Paul Davies. Den har lett till en omfattande debatt i Norge, även vid universiteten. I Norge har den hittills kommit ut i över 25 000 exemplar; för övrigt finns en tysk översättning, men ännu ingen svensk.

Erik Dammann är grundaren av rörelsen ”Framtiden i våra händer”, som för ett par år sedan fick ett så kallat alternativt nobelpris.

Ingen utbildning

Hur var detta möjligt för en man som inte hade någon annan utbildning än folkskola, en förutvarande lastbilschaufför, som knappast hade satt sin fot i ett historiskt museum? Kunde han likväl ha läst sig till sina förbluffande kunskaper? Eller kunde det hela bero

Erik Dammann

på ett slags tankeöverföring från Emerson eller andra personer?

För att kontrollera sådana möjligheter bestämde sig Emerson för att ställa McMullen inför ett arkeologiskt problem, som ingen kunnat lösa. Och han ville ha en kollega med sig för att kontrollera resultatet.

Tillsammans med arkeologen ”Pad-dy” Reid begav sig Emerson och McMullen till en påbörjad utgrävning öster om Toronto. Där hade Reid redan funnit ruinerna efter några byggnader, men han hade grävt förgäves efter spår av palissaderna, de i marken neddrivna stockar i rad, som brukade omge indianska boplatser. Kunde George tala om var de hade stått?

McMullen tvekade inte länge. Strax efter ankomsten till det oöverskådliga gravområdet förklarade han att han kunde ”se” hela byn, så som den en gång var. Snabbt stegade han upp var palissaden hade varit belägen, medan Reid gick efter och satte ned käppar i marken. Därefter utpekade George var hörnen legat av det som han påstod hade varit en viktig ceremonibyggnad i byn.

Sex veckor senare fann man lämningarna efter palissaderna, just där McMullen hade pekat ut dem med ”en noggrannhet som i sanning var förbluffande”, skriver professor Emerson. Arkeologen konstaterade också att det hade legat ett hus precis där McMullen hade pekat ut det. Närmare undersökningar visade att huset hade varit en ceremoniell samlingsplats.

Samarbete

Nu inleddes ett systematiskt samarbete mellan arkeologiprofessorn och den synske, ett samarbete som skulle komma att sträcka sig över mer än tio år.

Gång på gång gav George anvisningar för nya utgrävningsområden, ofta långt borta, och han kunde ge förbluffande levande beskrivningar av det liv som en gång hade levt på de olika platserna. Ofta fyllde han ut arkeologernas kunskaper om indianernas livsföring och ägodelar med okända detaljer, som först senare blev bekräftade.

Självfallet kunde George ta fel, särskilt när han var trött och indisponerad, men som helhet hade han en träffprocent på hela 80, berättar professorn: ”Efter hand blev det omöjligt för mig att avvisa det som jag faktiskt såg”, skriver han. Här var det inte fråga om tro eller inte tro, för ”bevisen låg i utgrävningarna”!

Under detta märkliga samarbete hände det också att McMullen fick följa med på arkeologiska expeditioner till andra världsdelar. Under ett uppehåll i Egypten anvisade han nya utgrävningsställen i närheten av Keopspyramiden, och i Teheran imponerade han på den inhemske arkeologiprofessorn Negabon med sin förmåga att sortera en massa gamla krukskärvor efter deras ålder. När George tog det ena föremålet efter det andra i handen, beskrev han inte bara dess ålder, utan också den kultur som hade frambragt det, medan allt togs upp på band. När han var färdig, reste sig dr Negabon upp begeistrad och utbrast: ”Din klassifikation är perfekt, George!”

Professor Emerson satte samman ett synskt team

Den mest överbevisande av alla Emersons rapporter om ”intuitiv” arkeologi är kanske redogörelsen för vad som hände när en skeptisk arkeolog ville sätta McMullen på prov. Det skedde under de kanadensiska arkeologernas årliga bankett 1973. En av deltagarna, Jack Miller, hade tagit med sig en sten, som ingen tidigare hade kunnat klassificera. Den var formad till vad som tycktes vara en stiliserad apa eller en förhistorisk människa. Den hade påträffats på Queen Charlotteöarna vid Kanadas Stillahavskust på ett ställe som var ett gammalt indianområde. Men stenens form hade ingen likhet med något av det som var känt från indiankulturerna.

När McMullen fick föremålet i handen, berättade han en märklig historia, som gjorde till och med Emerson skeptisk: – Stenfiguren hade inte gjorts av en indian, utan av en neger. Den svarte mannen hade ursprungligen tagits till fånga i Västafrika och blivit förd som slav till Karibien. Därifrån hade han farit med ett brittiskt skepp runt Amerika till Queen Charlotteöarna på Kanadas västkust, där han rymt och bosatt sig bland indianerna. Han gifte sig och bildade familj där, och formade den underliga stenfiguren...

Berättelsen lät som den vildaste fantasi, och dessutom verkade den vara omöjlig att kontrollera. Till och med en så begåvad synsk person som McMullen kunde ha sina dåliga dagar. Han kunde ta fel, och i detta fall kunde inga utgrävningar bekräfta eller falsifiera hans uppgifter. Men George höll fast vid historien, ja, han fyllde ut den vidare med nya detaljer.

Medan Emerson grubblade över hur han skulle kunna kontrollera McMullens utsagor, fick han en idé, som senare också andra arkeologer kunde dra nytta av: Han skulle ställa samma fråga till flera oberoende synska personer för att på så sätt göra en ”korskontroll” av deras uppgifter.

Emerson hade redan haft kontakt med flera människor som tycktes ha samma slags gåvor som George McMullen. Nu lät han dem i tur och ordning hålla i stenen och berätta om dess ursprung. I sin rapport understryker Emerson att ingen av dem fick veta något om vad George eller de andra hade sagt. De fick inte ens veta var stenen hade påträffats. Efter vad de visste, kunde den komma från vilken plats som helst i världen. Ändå visade det sig otroligt nog att de alla bekräftade huvuddragen i McMullens historia: De ”såg” att den som format stenen var från Afrika, att han hade förts till den nya världen som slav och att han till slut hade hamnat i Brittiska Columbia!

Samtalen med dessa synska personer togs upp på band, och Emersons utskrift av vad som sades ger fascinerande och färgrika beskrivningar av hur de synska faktiskt upplevde den svarte mannens liv. De berättade levande om naturen i hans hemland och i det inre av Västafrika med stora vattenfall, savanner och tät, fuktig djungel. De beskrev hur den svarte fångades av slavhandlare och fördes över havet, och de fastställde hans slutliga bostad, där stenen blev formad, till precis det område där den senare blev funnen. De såg honom också sitta och hugga stenen efter förebilder i sin ursprungliga afrikanska kultur.

Inte desto mindre visste Emerson att detta knappast skulle överbevisa skeptikerna: stenen hade ju påträffats vid Stillahavskusten; hur skulle man då kunna tro att dess ägare hade kommit från Afrika?

Av en ren tillfällighet blev detta problem löst: En månad efter arkeolog-banketten fick Emerson besök av Allen Tyyska från muséet i Ontario, vilken var specialist på klassificering av afrikanska kulturföremål. Under besöket togs stenen fram och Emerson frågade Tyyska om han någonsin hade sett något liknande. Utan kännedom om stens historia kunde Afrikaexperten genast beskriva utformningen som typisk för området innanför Guldkusten i Västafrika...

Afrikaprojektet – ett spännande samarbete mellan vetenskap och "intuition".

Under min korrespondens med Emersons änka fick jag veta att hennes avlidne mans resultat med "intuitiv" arkeologi hade lagts fram på kanadensiska och internationella kongresser och att flera forskare efter hand tagit upp metoden. Under en kongress i Mexiko var det så många som tio deltagare som lade fram rapporter om användning av synska personer inom arkeologin. Jag ville gärna läsa om fler exempel på "intuitiv" arkeologi, och Ann Emerson rekommenderade mig boken *Alexandria-projektet*, skriven av Stephan Schwartz, vilken hennes man hade omtalat som en seriös och kritisk forskare. Boken visar vilka ofattbara möjligheter som finns i ett samarbete mellan vetenskap och intuition. Dessutom är Schwartz' framställning oerhört spännande...

Stephan Schwartz var intresserad av att minska osäkerheten vid vetenskaplig användning av så kallade synska människor. Därför tog han upp Emersons idé om korskontroll genom att anlita flera synska personer och jämföra deras uttalanden. I Los Angeles samlade han ett oberoende forskarlag, *Mobiusgruppen*, som bestod av 11 synska personer under ledning av en antropolog och en kärnfysiker. Mot bakgrund av tidigare överbevisande resultat, när man sökt efter mordoffer, ruiner och sjunkna fartyg, lyckades Schwartz till sist få en storstilad expedition för att spåra upp historiska ruiner i Alexandria finansierad. Det gällde bland annat det försvunna Faraos fyrtorn i den gamla stadens hamn, vilket var ett av forntidens sju underverk.

Arbetet började med att alla de synska personerna fick sig tillsänt ett kort, som visade det gamla Alexandria, tillsammans med ett likalydande frågeformulär, som bad dem att utmärka, och beskriva, var de kände att det fanns vissa oupptäckta ruiner begravda. Dessa kort lades sedan över varandra och genomlystes så att de gemensamma upplysningarna kunde tecknas ned på ett arbetskort.

Två av de synska personerna deltog i själva expeditionen för att ge närmare anvisningar, nämligen Hella Hammid och professor Emersons samarbetspartner George McMullen. Hela expeditionen dokumenterades med film och ljud-

band, och bokens trovärdighet styrks genom att en rad personer, som var inblandade, nämns med namn, bland dem Alexandrias guvernör och ledaren för stadens arkeologiska sällskap.

Under arbetets gång kunde det självfallet inte undgå att Mobiusgruppens ovanliga metoder ifrågasattes. Därför genomfördes ett test, varvid de två synska fördes ut i ett öde ökenområde, där den begravda staden Marea en gång antogs ha legat. Där skulle de peka ut och beskriva en eller annan dold ruin, varefter den lokale arkeologiprofessorn Fakharani skulle leda en utgrävning.

Först var det McMullen som blev förd ut i öknen. I flera timmar gick han runt i området och beskrev detaljerat stadslivet, så som det hade tätt sig under hans fötter i forntiden som om han hade förflyttat sig två tusen år tillbaka i tiden. Till sist pekade han ut ett ställe där han "såg" den helt gömda ruinen efter en byggnad och stegade upp var den legat, medan arkeologerna utmärkte hörnen i sanden. Byggnaden hade använts till kristen bön, sa han, och till sin egen överraskning kunde han samtidigt se tegelstensbitar som hade något med ett bad att göra. Men det offentliga badet låg inte där, sa han, utan på en kulle ett stycke därifrån! McMullen såg också en bänk längs med väggen, och en äldre ruin under den första.

Senare bekräftade Hammid de flesta av McMullens utsagor. Därutöver såg han också en fristående, bruten pelare inne i huset.

Först sedan platsen hade utmärkts och alla uttalandena hade tagits upp på band, startade utgrävningen. Om resultatet rädde inget tvivel: Med centimeters noggrannhet fann man väggar, fönster- och dörröppningar under de käppar som fått utmärka platsen. Målade kors bekräftade påståendet att huset hade använts som böneställe. Längs med väggen fann man bänkar, och till sist påträffade man tegelstensbitar på väggarna; senare utgrävningar tyder på att de hade hämtats till husbygget från det äldre offentliga badet, som faktiskt påträffades på kullen som McMullen hade pekat ut. Också en rad andra av Hammids och McMullens utsagor bekräftades, i flera fall i strid med vad professor Fakharani hade väntat sig utifrån sin arkeologiska erfarenhet.

Ett av världens sju underverk lokaliserat?

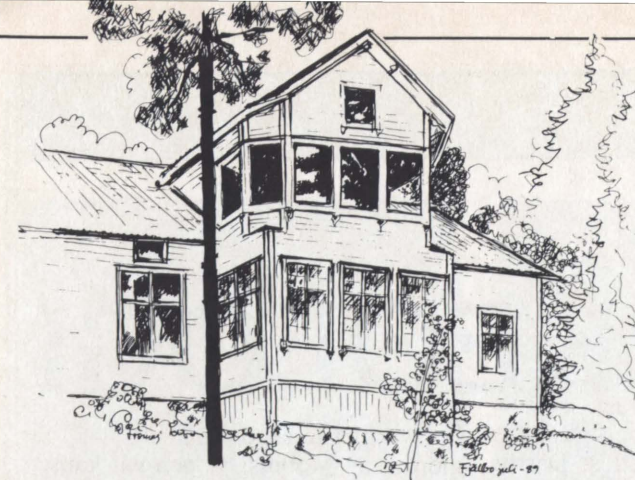
Det viktigaste av de många fynd som gjordes av Mobiusgruppen var kanske lämningarna av det som tycktes vara det försvunna Faraos fyrtorn. Fyndet har visserligen ännu inte fått sin slutliga arkeologiska bekräftelse, men det bekräftade i alla fall de förhandsbeskrivningar som de synska hade gjort.

Redan innan Mobius-dykarna gick ned i hamnbassängen, hade McMullen omtalat att det sjunkna byggnadsverk som de sökte efter, hade varit dekorerat med "stora", runda och pärlliknande stenar, som ännu skulle finnas kvar i bottenlammet. Otroligt nog var detta också vad dykarna grävde fram: I avslutning till fasadkeramiken och de omkullvälta pelarna från kolossala byggnader fick man fram ett hav av stora granitkulor med hål från båda sidorna, "som en enorm pärlkedja, där snöret var försvunnet", berättar Schwartz. I närheten upptäckte dykarna också flera sfinxer och statyer.

Det är svårt att avvisa dessa uppgifter utan att avslöja en irrationell känslomässig fruktan för det oförklarliga. Särskilt svårt måste det vara att motsäga professor Emersons slutsats efter flera års grundlig vetenskaplig kontroll. För en fördomsfri forskare borde det vara uppenbart att här åtminstone finns ett viktigt område för vidare utforskning av möjligheter, som kan visa sig få en ofattbar betydelse för vårt vetande om forntiden. När Emersons "intuitiva" arkeologi likväl knappast diskuteras i forskarkretsar, tyder det på att dogmatiken eller snävsynligheten ännu härskar över det vetenskapliga sanningssökan-

det. Inte desto mindre är det mycket som tyder på att det sker en långsam förändring här. Under flera intervjuer med en rad världskända forskare i Europa och USA upptäckte jag att inte minst kvantfysiker ofta kan ha en annan och mera öppen hållning. Det gäller särskilt de som håller på med vad de kallar en ny eller utvidgad vetenskaplig världsbild, baserad på kvantfysikens resultat. Många av dem hävdade att en avgörande sida hos detta nya var ett erkännande av en "dimension" utan materiens rum-tidsegenskaper. Redan 1927 hävdade den store fysikern Niels Bohr att man måste "avskriva den gamla idén om världen som en funktion av tid och rum".

Forts på sidan 28

WÄXTHUSET - där Du växer som människa

I sommar har vårt nya kurscenter Fjällbo invigts och provats på alla sätt. En lång rad välbesökta kurser har avslutats varandra. Både huset och dess personal har bestått provet: våra gemensamma visioner om att skapa en fungerande och vacker kursgård har infriats över förväntan! På sensommaren kröntes arbetet av att en fontän med omkringliggande trädgård färdigställdes: porlande vatten, doftande blommor - sten, jord, vatten och luft i en vibrerande harmonisk helhet. Med andra ord - ett inspirerande ställe att vistas på! Här nedan följer en beskrivning av de viktigaste evenemangen på Wäxthuset i vinter och i vår. Hör gärna av Dig och begär utförligare information. Du har också möjlighet att hyra vår nya kursgård och på så sätt få uppleva den fantastiska miljön.

Frigörande Andning

Wäxthuset fortsätter att regelbundet erbjuda introduktionskurser i Frigörande Andning. Denna kurs utgör själva grunden för Wäxthusets verksamhet, och den ger en fantastisk möjlighet att påbörja en spännande frigörelseprocess. Otaliga är de människor som har passerat Wäxthuset just i samband med dessa kurser, och som steg för steg har transformerat sina liv. Den främsta anledningen att gå kursen är att den på alla sätt är en livsberämmande öppning till vidare växande. 26-28 januari, 23-25 februari, 23-25 mars, 27-29 april.

Lena Kristina

Frigörande Andning i Borås och Karlshamn

Ett givande tillfälle för er som bor i trakterna runt Borås och Karlshamn. Det händer alltid lite extra när Lena Kristina reser ut i landet för att undervisa. Under hennes inspirerande och erfarna ledning känns det tryggt att växa.

Borås 2-4 februari, kontakta Lilian, 033-11 92 30, Karlshamn 16-18 mars, kontakta Leif Nilsson 0454-172 82

Myrna Zezza

How to be a Great Lover

16-18 februari

Denna inspirerande helg är till för dig som vill lära dig hålla kärleken levande i ditt liv, en kurs i konsten att skapa och utveckla kärleksfulla relationer och stärka din och dina medmänniskors glädje och livskraft. Myrna kommer från Hawaii och samarbetar med Wäxthuset för fjärde året i rad. Det är en glädje att regelbundet få ha henne hos oss. De här dagarna är fulla av illustrationer där vi känner igen oss själva och praktiska övningar där vi lär oss lösa relationsproblem på ett sätt som verkligen fungerar. En andningssession kommer att ingå i kursen, som hålls på engelska.

Mickey Angello

Vägen bort från negativt beroende 9-11

Mickey Angello kommer från Kalifornien och har under tio år arbetat med kurser och föreläsningar i detta ämne, som på engelska går

under namnet codependency. Det här handlar i grunden om att känna sig älskad för sin egen skull, och inte utifrån några självpåtagna bilder och krav. Mickey undervisar på ett varmt och inspirerande sätt om hur vi kan göra oss fria från skuld och från negativt beroende i alla former, och om hur vi kan lära oss älska det inre barnet.

Sandy Levey

The Art of Personal Marketing

28-31 mars, 5-8 april

Här är ännu ett tillfälle att delta i denna transformerande kurs som handlar om att leva ett framgångsrikt liv på alla plan. Nyckeln finns i ditt undermedvetna, som bestämmer hur mycket framgång du tillåter dig att nå. Sandy har en nästan magisk förmåga att stimulera människor till att finna och använda sin verkliga kapacitet.

Sandy Levey har under de senaste åren blivit den oftast återkommande utomstående kursledaren på Wäxthuset. Sandys och Lena Kristinas djupa och utvecklande vänskap garanterar en spännande kontinuitet. Dessutom är Sandy från och med denna höst bofast i Göteborg, vilket bäddar för ytterligare växande.

Boka redan nu in någon av dessa helger i vår. Just nu är tiden inne för personlig expansion, som i sin förlängning också blir ett stöd för en fredligare, rättvisare och renare jord.

OBS! Kursen i mars marknadsförs och rekommenderas speciellt för deltagare från näringslivet. Kursspråk är engelska.

Helen King

Mind Power - den nya tidens

parapsykologi

20-22 april

Helen King undervisar oss i hur vi kan utveckla våra mentala förmågor. Under denna workshop för du vara med om många olika demonstrationer av den nya parapsykologin, och du får själv lära dig använda din egen tankekraft. Helen är en inspirerande och intuitiv lärare som med stor värme och livserfarenhet leder oss mot nya dimensioner. Kursspråk är engelska.

Livsinspirationsvecka

med möjlighet till värfasta

Lena Kristina Tuulse m fl

7-13 maj

Under den här veckan får du chansen att öppna dig för mera ljus i tillvaron och lära dig tänka i nya banor, så att du kan öka dina möjligheter till hälsa och framgång. Vi skapar en vitaliserande atmosfär för kropp och själ, och vi praktiserar och lär ut nya sätt att se på kost och motion. Några gånger under veckan gör vi Frigörande Andning, en mjuk och effektiv metod för att lösa djupa spänningar och lära sig ett nytt sätt att tänka. Du får nya kontakter och många möjligheter att undersöka och utveckla dina visioner och relationer.

Spiritual Purification med Frigörande Andning

Malin Lillieros och Eva Trägårdh

3-6 maj

Vi kommer att använda oss av de fem elementen vatten, eld, luft, jord och rymd för att göra en ordentlig värstädning inom oss själva och nå kontakt med vår andlighet. Detta innebär att vi badar, eldar, fastar, motionerar, gör Frigörande Andning, sjunger, är tysta mm. De här dagarna är till för dig som vill förnya och förstärka din livsenergi och livslust.

Våra inspiratörer och städledare är andningspedagogerna Malin och Eva, som också förser er med skurborstar och såpa.

Nu kan du hyra Fjällbo

Wäxthusets nyrenoverade

kursgård på Vaddö

Vår kursgård ligger i vacker roslagsnatur på Vaddö, ca 2 timmar från Stockholm. Fjällbo är nyligen ombyggt för Wäxthusets egna kurser i personlig utveckling. Nu finns det möjlighet att hyra huset när det är ledigt. Vid minst 6 och högst 25 personer får man om hela Fjällbo. Du bor enkelt men bekvämt, ljust och omgivet av rökfri miljö och äter vegetariskt i helpension. Vi erbjuder också självhushåll. Ring så berättar vi mer. Eller ännu bättre, kom och se själv. Välkomna!

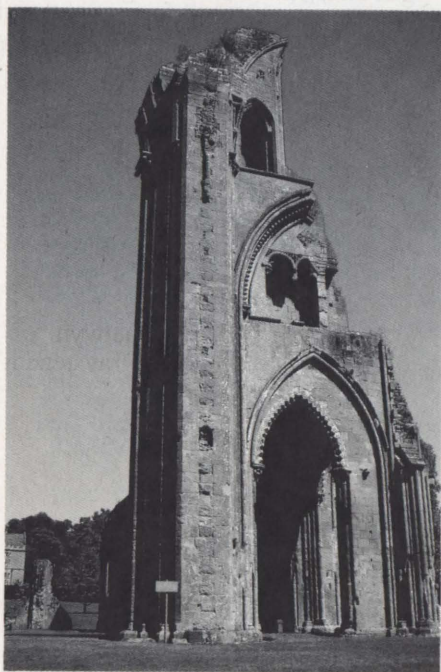
Lena Kristina Tuulse

Söderfjälls by, pl 6908, 760 40 VÄDDÖ
Tel. 0175-314 85, mån-fre kl. 9-12,13-16

PSYKISK ARKEOLOGI – ANDARNAS SAMMAN- SVÄRJNING?

Örjan Björkhem

Glastonbury Abbey.

Var bodde Jesus tills han började sin mission? Var ligger Shambala, det som tibetanerna kallar världens navel? Var ligger kung Arthurs sägenomspunna lyckorike, Avalon?

Får man tro på sägner, legenderna och ockultisterna handlar det om en enda plats, Glastonbury, "ön av glas", i Somerset, England, ett ruinområde som ruvar på fler hemligheter än man någonsin haft råd att undersöka.

Men många av de avslöjade hemlig-

heterna har omedelbart begravts igen av snabba och ivriga dödgrävare. Ingen har begravts djupare än historien om Frederick Bligh Bond – mannen som med hjälp av ett helt "andarnas brödraskap" lyckades avslöja de flesta av Glastonburys hemligheter.

Avundsjuke

År 1907 köpte engelska kyrkan ruinerna efter Glastonbury Abbey, som har anor från fyrahundraålet, för 360 000 kronor, och den 43-årige arkitekten Frederick Bligh Bond fick i uppdrag att leda utgrävningarna.

Nu fanns det inte särskilt mycket pengar till utgrävning, så det enda Bligh Bond hade råd till var att gräva ett antal diken. Naturligtvis bevakades vartenda steg han tog av avundsjuke konkurrenser – och de hade goda möjligheter att sprida illasinnade rykten för Bligh Bond satte spaden i marken på en plats där det inte kunde finnas några lämningar. De blev något till förvånade när han hittade ett alldeles okänt kapell vid sidan om kyrkan.

Bligh Bond började också söka efter en port i katedralens östra vägg – och sådana finns inte i katedraler från den här tiden. Avundsjukan växte till en storm när han hittade den. Bligh Bond var förvisso inte oskyldig till reaktionerna omkring honom, för han led av förföljelsemani och förklarade aldrig varför han bad arbetarna börja gräva på ett ställe helt slumpartat.

Han kunde inte förklara det – eller han borde aldrig ha gjort det, för avslö-

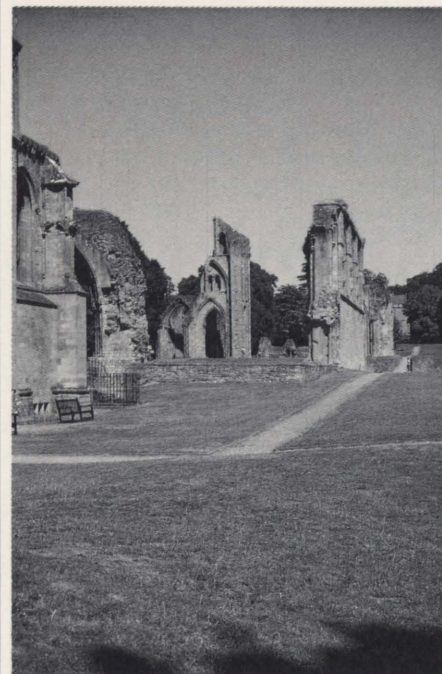
jandet av vilka de verkliga arkeologerna var, blev till en katastrof både för Frederick Bligh Bond personligen och för utgrävningarna som ännu inte fullföljts. År 1918 publicerade han boken "The Gates of Remembrance", där han förklarade hur han fått sina hemliga kunskaper.

Automatisk skrift

Bligh Bond hade helt enkelt satt sig ner tillsammans med ett medium, John Bartlett, och försökt få kontakt med "någon som kunde tala om hur Glastonbury sett ut". Till sin förvåning fick de genom den automatiska skriften nästan omedelbart kontakt med en munk som berättade om ett okänt kapell. I fortsättningen kom en hel ström av munkar – och när han blev osams med dem kom till och med Caesar för ett kort gästspel. Munkarna, som kallade sig för "Avalonsällskapet", kom med en flod av uppgifter och kunde ofta ge exakta mått på olika murar och väggar i katedralens många olika kapell. Uppgifterna blev desto värdefullare eftersom Glastonburykatedralen är mycket olik Englands övriga katedraler och munkarnas uppgifter därför ofta verkade osannolika, tills utgrävningarna visade att det var munkarna som hade rätt.

Här finns det inte plats att redogöra för de många uppgifterna som Avalonsällskapet gav, som visade sig vara alldeles riktiga. Frederick Bligh Bond ger en lång förteckning av dem i slutet av sin bok. Fullkomligt klart är emellertid

Björkhem

Glastonbury Abbey.

att många av uppgifterna var helt oväntade och stred mot all arkeologisk erfarenhet. Ändå visade de sig vara riktiga. I det avseendet framstår Frederick Bligh Bonds utgrävningar som ett av historiens bästa exempel på verkligt "paranormal" psykisk arkeologi.

Inte minst intressant är vad som hände med arkeologen själv. Hade han inte avslöjat sina källor, skulle han än i dag ha framstått som en framstående arkeolog med nästan övernaturlig tur.

Skandal

Som det var ledde hans bok till en av de värsta skandaler som drabbat engelska kyrkan. Utgrävningarna stoppades omedelbart och Bligh Bond fick en tid putsa enklare fynd innan han fick sparken. Alla hans böcker blev belagda med kvarstad och kyrkan har avlägsnat hans namn ur alla broschyrer om Glastonbury Abbey, fast det var han som återupptäckte större delen av de skatter som vilat under marken alltsedan Henrik VIII drog in alla klostrets och katedralens privilegier år 1539.

Han gjorde allt för att försöka få fortsätta utgrävningarna. År 1937 fick ett amerikanskt konsortium tillåtelse att fortsätta utgrävningarna men då det framgick att Bligh Bond ingick i sällskapet, drogs tillståndet tillbaka.

Säreget nog berodde kyrkans hätska inställning till Bligh Bonds andar på att de trodde mer på dem än vad han gjorde själv. Årkebiskopen av Canterbury lät år 1936 en kommission utreda de spiritistiska fenomenen. Kommis-

Här hittade man år 1191 vad som påstods vara kung Arthurs grav.

sionen kom fram till att fenomenen tro- ligen existerade och att idén om kommunikation med de döda inte stod i strid med den kristna läran. Men kommissionen rekommenderade att deras slutsatser skulle hemligstämplas. Rapporten trycktes inte förrän år 1979.

Undermedvetet

Riktigt så godtrogen var inte Frederick Bligh Bond. I boken "Minnenas port" säger han i stället att han tror att det på något sätt är det undermedvetna som producerat alla de munkar han talade med. Han menar att hans undermedvetna producerat alla de faktiska uppgifterna, att det skapat en syntes av alla de kunskaper och gissningar han haft om Glastonbury. Det förefaller det litet svårt att tro när man bekantar sig med alla de våldsamt skilda personligheter som ingår i "Avalonsällskapet".

Ändå är detta ungefär vad artikelförfattaren också tror. Men det är oerhört svårt att veta och det förefaller klart att det hur som helst måste finnas paranormala krafter med i spelet.

Men ett litet personligt postskriptum skulle man kanske ändå lägga till. Det brukar talas om "laddade" platser och vi är ju många som kan reagera på dem. Utanför Asien har jag själv aldrig upplevt någon plats som har en sådan intensiv stämning som Glastonbury, och man behöver inte behärska automatisk skrift för att där få kontakt med alla de intensivt levande skuggfigurer som Frederick Bligh Bond beskrivit.

Jesu barndomshem?

Runtom i England finns det många uråldriga ortnamn med kristen anknytning och det finns också legender om att Jesus skulle ha tillbringat sin ungdom mellan 12 och 30 år i England – och också, fast i mindre spridda sägner, att han skulle ha bott där i barndomen. I Glastonbury finns det ett kapell invigt till Josef av Arimatea och vid det närbelägna Glastonbury Tor finns det en "kalkkälla" där Josef av Arimatea lär ha grävt ner den ursprungliga nattvardskalken, Gral.

Man vet att det faktiskt fanns handel mellan det heliga landet och England på Kristi tid.

Enligt legenderna skulle Josef av Arimatea ha varit Jesu morbror, och han var tennhandlare. (Redan Herodotus talar om Brittiska öarna som tennöarna 445 f Kr.) Han skulle ha tagit med Jesus till Glastonbury där han byggde en kyrka. Och än idag finns det en helig törnbuske (kallad det heliga rosenträdet fast det är en hagtorn) vid Glastonbury som lär vara en stickling av den buske som slog ut ur Josef av Arimateas stav.

Efter korsfästelsen skulle Josef av Arimatea ha återvänt till Glastonbury där han tillbringade sina sista dagar i kontemplation – och predikade i Jesu efterföljd – innan han dog långt över hundra år gammal och begravdes i världens navel. Enligt Maelwyn of Landaff år 450 skall det på gravstenen stå: Ad Britannos veni post Christum sepelvi. Docui. Quievi. (Jag kom till britterna sedan jag begravt Kristus. Jag undervisade. Jag vilade.) De första missionärerna i England berättar om hur de vid Glastonbury fann en kyrka – byggd av Guds egen hand? De är så övertygade att det förefaller troligt att det här faktiskt fanns en kristen kultplats före de första missionärerna.

Kulten av Josef av Arimatea startade i Glastonbury redan i slutet av 1400-talet, så legenderna kring Jesu Englandsfärd är inte alldeles moderna. Också om marknadsföringen var det redan på 1400-talet.

Vackrast har det väl beskrivits i William Blakes dikt:

And did those Feet in ancient time
Walk upon England's Mountains
green?

And was the Holy Lamb of God
On England's pleasant Pastures
seen?

1

Prana-yama

andningens yoga

Birgitta Manners

I Indien talas det om prana, livskraften, som en grundsubstans i all materia: i jorden, vattnet, elden, luften och rymden. Prana-yama kallas en metod för att ta vara på denna livskraft ur luften. Det är en särskild andningsteknik, varigenom vi kan få mer energi, bli mentalt mer skärpta och kreativa, avspända och motståndskraftigare mot sjukdomar. Samtidigt avgiftas kroppens olika system.

Våra båda lungor består vardera av tre separata delar eller lobber – den övre, den mellersta och den nedre lungloben. Men de flesta av oss använder "till vardags" endast den mellersta lobben.

Med rätt kroppsställning och olika arm- och handställningar kan vi successivt engagera alla tre lungloberna, vilket påverkar olika organ i vår kropp positivt och förhöjer vitaliteten.

Prana-yama har utvecklats av Swami Poornananda, tidigare ordförande för den indiska regeringens rådgivande grupp ifråga om vetenskaplig yoga. Han kom i sin ungdom över en underbar bok, Yoga Vasishta. I 35 år experimenterade han med de metoder som fanns antydda där och med andra som han kom i kontakt med under vidsträckta resor i Himalayas berg.

Som traditionen föreskriver behöll Swami länge sina kunskaper för sig själv. Så småningom kände han dock att tiden hade kommit att han skulle dela med sig av sina erfarenheter. Han lärde ut metoden till några nära vänner och senare till större grupper. En av hans elever, G Gautama, tillika teosof, besökte nyligen Sverige och Finland och höll i samband därmed en första kurs här i prana-yama.

Personlig undervisning krävs

För att lära sig prana-yama behöver man personlig undervisning. I Madras

En nybörjargrupp lär sig ett moment i den urgamla andningsteknik som kallas prana-yama. Foto Birgitta Manners.

Det finns en speciell andningsteknik för att kanalisera prana – livskraften – till olika kroppsdelar och organ. Metoden, som är mycket vitaliserande, kan praktiseras av envar men kräver personlig undervisning. Den sker mycket seriöst.

i Indien finns en organisation, Symbiosis, som håller åtta-dagars kurser för upp till 30 deltagare, halvvannan timme per dag.

Prana-yama görs bäst på fastande mage, gärna på morgonen före frukost eller minst tre timmar efter en måltid – annars förbrukas energin till matsmältningen.

Man börjar med uppmot 20 kraftiga andetag för att rensa igenom lungorna. Därefter ventilerar man i tur och ordning de övre, de mellersta och de nedre lungloberna. Sedan följer andning med speciella hand- och fingerställningar (mudras) under tre till fem minuter för varje. Därvid stimuleras olika kroppsområden och organ.

Själva tekniken går ut på att andetag skall vara långa, jämna och djupa. In- och utandning skall vara lika långa och man gör en liten paus emellan. Vidare skall det "låta" – man andas med ett särskilt strupljud.

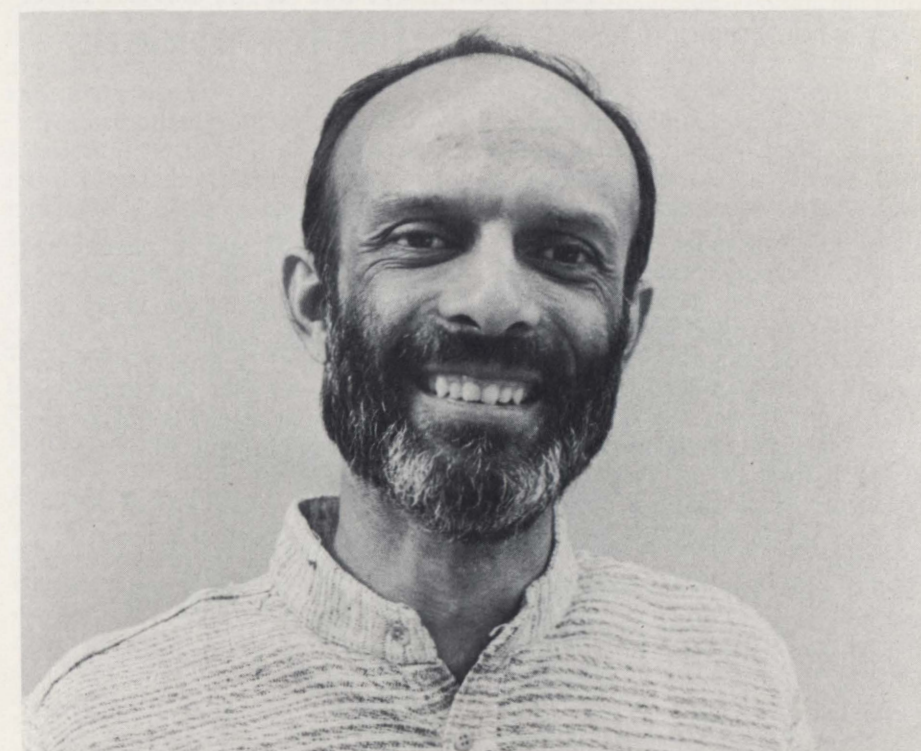
Man kan på detta sätt lindra och bli befriad från problem som huvudvärk, högt blodtryck, hjärtbesvär, ont i ryggen, mag-, tarm- och hudbesvär, astma och mycket annat, försäkrade Gautama.

Öppnar energikanalerna

– Livet uttrycker sig alltid i rörelse, det vill säga energi. Kroppen har 108 olika punkter för energi och om någon av punkterna blir blockerad så uppstår sjukdom. Genom att göra Prana-yama öppnar man dessa energikanaler, sade Gautama.

– När energin i kroppen flödar fritt blir man vital, kreativ och harmonisk, fortsatte han. Med dåligt energiflöde har man svårare att avhålla sig från droger och liknande. Man drabbas dessutom oftare av kroppsliga besvär.

Självt utgjorde Gautama en utmärkt reklam för denna andningsmetod. Han utstrålade en stark vitalitet. Och redan efter ett par dagars övning vittnade många kursdeltagare om att de kände

G. Gautama, M S of Technology, är en inspirerande lärare i pranayama, andningens yoga. Foto Birgitta Manners

sig piggare och mer energiska än vanligt.

– Den halvtimme man "offrar" på prana-yama morgon och kväll är en god investering. Den tiden får man igen med ränta, sade Gautama.

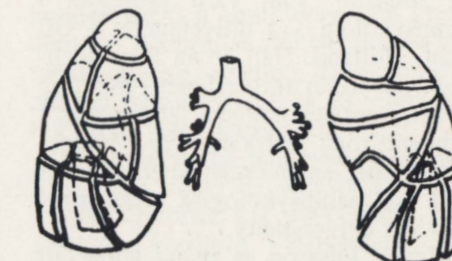
Lämplig föda

Ur energisynpunkt är den lämpligaste födan för vuxna en vegetarisk kost. Man bör inte äta för mycket och för tunga proteiner, protein kräver mer energi vid matsmältningen. Bäst är frukt, grönsaker, bönor, linser, litet ost och smör, rekommenderade Gautama.

– Inom yogatraditionen undviker man lök. Lök gör oss aggressiva och upphetsade, sade han. Lök passar endast vid hårt fysiskt arbete. Purjolök är något mildare till sin verkan. Vitlök betraktar vi som medicin. De bästa

kryddorna är ingefära, kardemumma, gurkmeja, kummin och svartpeppar.

Anm. Birgitta Manners är fil lic i konsthistoria. Hon var i många år redaktionschef på Tidskrift för Hälsa. Numer driver hon ett konstgalleri i Stockholm och frilansar som journalist.

Vi använder sällan mer än den mellersta delen av våra lungor. Prana-yama går ut på att lära sig utnyttja lungornas alla lobber och på så sätt uppnå större vitalitet.

SPF-jubileum

Det finns ännu inga slutgiltiga bevis för psi, men intressanta idéer för framtiden.

I november förra året firade det svenska Sällskapet för parapsykologisk forskning, SPF, en 40-årig tillvaro. 41 personer deltog i festligheterna, bland dem några inbjudna representanter för de parapsykologiska föreningarna i våra grannländer.

Födelseåret firades faktiskt ett år för sent – sällskapet grundades 1947 – kanske en följd av att verksamheten länge bedrivits på sparlåga. (SPF har dock nu i Göran Brusewitz en driftigt ordförande.)

SPF är ungt i jämförelse med grannländernas parapsykologiska sällskap. Det danska Selskabet for psykisk forskning grundades 1905, Sällskapet för psykisk forskning i Finland 1907 och Norsk parapsykologisk selskap 1917.

Så värst mycket har väl inte SPF utrett, åtminstone inte under de senaste två decennierna. Ändå finns i dess led flera förmågor, såsom Björkhem, Ejvegård (som tyvärr – tillfälligt, får vi hoppas – har lämnat sällskapet) Jacobson, Johnson, Parker, Tellefsen och Wiklund för att nämna några.

I ett häfte på 68 sidor, *Sällskapet för parapsykologisk forskning 40 år*, återges de föredrag som hölls vid jubileumsfesten. Huvudanförandet höll Martin Johnson, som varit professor i parapsykologi vid universitetet i Utrecht, Holland. Han är nu förtidspensionerad, sedan universitetet 1988 drog in det parapsykologiska laboratoriet i samband med nedskärningar i budgeten. (Under en övergångsperiod finns dock viss parapsykologisk verksamhet kvar vid universitetet.)

Martin Johnson sa bland annat att parapsykologin har djupa rötter i magi, religion och mystik, och även i vad som kan betecknas som vidskepslens historia – även om det inte är så lätt att

säga vad som är vidskepelse.

Vad är det då som är paranormalt (övernaturligt)? I sitt anförande avsåg Martin Johnson sådant som är omöjligt enligt de *Basic Limiting Principles*, som filosofen C D Broad formulerat (men som denne själv inte trodde var giltiga) och som många betraktar som självklara begränsningar för skeendet i världen, såsom att

direkt växelverkan mellan hjärnor utan våra fem sinnen ej kan ske,

direkt upplevelse av händelser som ligger utanför våra sinnesorgans horisont är omöjlig,

händelser som ännu ej inträffat, inte kan upplevas,

omedelbart inflytande på materien och dess processer på mental väg är omöjligt samt att

medvetande, minne och avsikter, som är knutna till hjärnan, inte kan överleva kroppens död.

Parapsykologin studerar alltså påstådda fenomen som enligt en ganska utbredd uppfattning inte kan finnas!

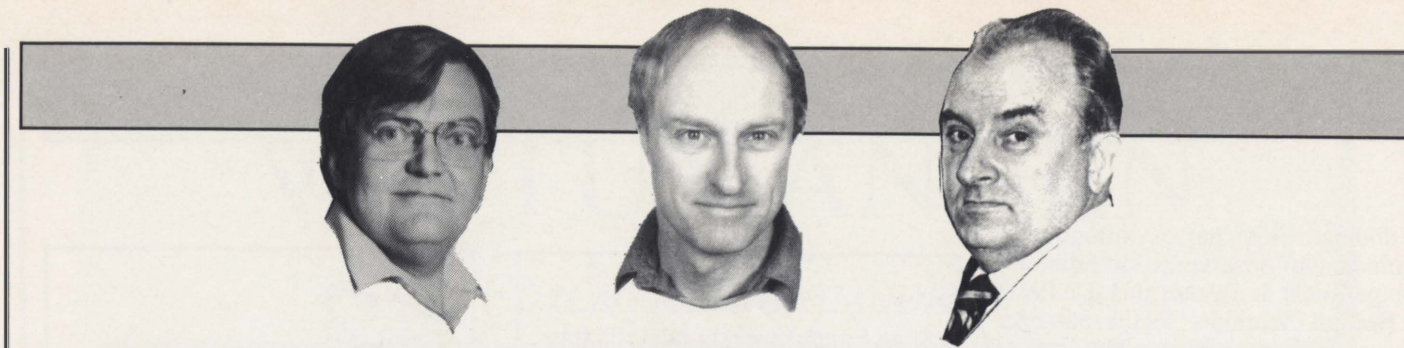
Martin Johnson gjorde en intressant historisk översikt av den seriösa parapsykologin från Rhine och framåt. J B Rhine, som hade en bakgrund som biolog, var professor i psykologi vid Duke University i USA och verkade inom experimentell parapsykologi, där han var den store föregångsmannen. När han pensionerades i mitten av 60-talet, ombildades universitetets parapsykologiska laboratorium till ett privat institut, *Foundation of the Research on the Nature of Man*, vilket alltjämt är i verksamhet.

Det har funnits – och finns fortfarande – några akademiska lärostolar i parapsykologi. W Tenhaeff fick på 50-talet en specialprofessur i parapsykologi vid universitetet i Utrecht. På 50-talet inträttades också en professur i "gränsom-

rådet psykologi-psykohygien", som Hans Bender använde till att utföra parapsykologisk forskning. Efter hans pensionering har forskning i någon mån fortsatt vid hans privata institut. I Amerika donerade Chester Carlson (uppfinnare av xeroxmetoden för kopiering) pengar till en professur för Ian Stevenson vid Virginiauniversitetet. I mitten av 70-talet tillkom i Utrecht den ordinarie professur som Martin Johnson innehade under ett 15-tal år. På 70-talet inträttades också i USA en föreläsningprofessur, *The Eileen Garret Professorship*, som har bekostats av privata medel och varit lokaliserad till olika platser i Kalifornien.

Om 80-talet sa Martin Johnson att "möjligheterna för parapsykologi, både i USA och i Europa, har rätt radikalt försämrats". I Västtyskland har det parapsykologiska arbetet nu nästan helt upphört, liksom i Holland. I Amerika har en uppmärksam forskare som Charles Honorton mötts av allt större svårigheter att fortsätta sina ganzfeldstudier. McDonellaboratoriet i St Louis har lagts ned (sedan forskarna lurats av illusionisten Randi). Men det finns ljuspunkter, bland dem den professur i parapsykologi i Edinburgh, Skottland, som författaren Arthur Koestler testamenterade pengar till; den tillkom 1985, och professor är Robert Morris.

Bland den forskning som bedrivits under 1900-talets andra hälft nämnde Martin Johnson i sin översikt bland annat Gertrude Schmeidlers studier av "får" och "getter". De pekar på att en positiv attityd till psi – omfattad av "fåren" – ger bättre resultat vid psi-försök än den motsatta attityden – omfattad av "getterna". Han nämnde också experiment som utfördes i Prag på 60-talet av Milan Ryzl och J Gaither Pratt med

Orjan Björkhem, Adrian Parker och Martin Johnson.

Pavel Stepanek som försöksperson. Ryzl ansåg att han genom hypnos kunde öka Stepaneks paranormala förmåga. Stepanek gissade färgen på kort som låg i ogenomskinliga, förseglade kuvert.

På 60-talet utfördes även uppmärksammade experiment med drömtelevi vid Maimonideslaboratoriet i USA. Forskarna visade att information troligen enbart på mental väg kunde överföras till en drömmande person i en utsträckning som var statistiskt säkerställd.

Ian Stevenson började på 60-talet sina omfattande undersökningar av fall som tyder på reinkarnation (återfödelse). "Resultaten av dessa är intressanta", sa Johnson, "men tekniskt sett omöjliga att utvärdera".

I slutet av 60-talet rapporterade den tyskamertianske fysikern Helmut Schmidt om experiment att mentalt försöka påverka sönderfallet i kvantmekaniska slumpgeneratorer – vilket får räknas till det mest betydelsefulla i parapsykologins historia.

På 70-talet dök Uri Geller upp. Martin Johnson sa att några dramatiska avslöjanden av flagrant fusk, vetenskapligt dokumenterat, inte förekom i samband med Geller, men att denne aldrig fick något varaktigt inflytande på parapsykologin, eftersom ytterst få försök gjordes med honom. Så Geller kunde aldrig klart visa att han hade paranormala gåvor. Johnson tog för sin del ställning mot Geller.

1974 inträffade parapsykologins troligen största skandal. Dr J Levy vid Rhines institution avslöjades fusk. Han hade erhållit förbluffande resultat vid djurförsök, men hans kolleger misstänkte att fusk låg bakom och arrangerade en fälla, vilket ledde till att fusk avslöjades.

Martin Johnson sa också att han hade börjat som starkt troende på psi (paranormala fenomen). Till detta bidrog en serie egna upplevelser, vilka han tillskrev psi. Men som psykolog har han insett att det kan finnas alternativa förklaringar. Efter många års forskning konstaterar han idag att "det mesta av vårt rätt omfattande experimentella jobb vid Utrechtuniversitetet

har inte välsignats med resultat som stöder psi-hypotesen", och han frågar: "Är det överhuvud taget troligt att spontana psi-erfarenheter har någon gemensamt med de små statistiska avvikelser som iakttagits vid s k lyckade experiment?"

Som avslutning uppmanade Martin Johnson SPF att sprida saklig kunskap om psi-forskningens problemläge och motverka osund sensationalism. "Slå fast att inga frågor på området är slutgiltigt klarlagda, inte ens frågan om fenomenens reella existens", sa han.

Örjan Björkhem, författare, översättare, journalist, religionspsykolog och parapsykologisk forskare, sa i sitt anförande bland annat att parapsykologin hittills inte har kunnat lägga fram några som helst övertygande bevis för att psi-fenomenen existerar – fast han själv tror att de gör det och att deras existens skall kunna påvisas i framtiden. Örjan Björkhem ser tillbaka på vad han betecknar som "parapsykologins glansperiod", nämligen tiden före sekelskiftet, då forskarna sökte upp fenomenen, där de påstods inträffa. Idag sitter parapsykologerna i sina laboratorier och försöker påvisa psi i exempelvis kortgissningsexperiment. Men jag tror inte, sa Örjan, "att någon, hur begåvad han än är, kan gissa signifikant rätt på ESP-kort under någon längre tid." Uppgiften blir tråkig och tröttnande. Laboratorieexperiment ger alltså begränsade möjligheter att påvisa psi.

Själv går Örjan ut i "verkligheten" och försöker få fram fenomen, "som kommer när man kallar på dem". Han har kurser, där han, framför allt genom avslappning, försöker göra vanliga människor till "paragnoster".

Örjan har en teori om när paranormala fenomen kan inträffa. Han kallar den Händelsehorisonten. Kort och gott innebär den att om man kan förändra sin uppfattning om vad som är möjligt, och tro att psi-fenomen kan inträffa, så kanske de gör det! Under sina kurser försöker Örjan skapa en stämning som skall vara gynnsam för psi-manifestationer. Stämningen åstadkommes genom att deltagarna får gå med slagruta, får lära sig spä i kort, får vara med om bordsdans osv.

I atmosfären på Örjans kurser inträffar verkligen paranormala fenomen. Gruppen – som arbetar tillsammans – har exempelvis kunnat berätta om förmåls historia, och deltagarna har under ut-ur-kroppen-upplevelser kunnat beskriva nyss gjorda förändringar i rum där de inte befunnit sig, ja till och med kunnat påverka föremål där. De har också lyckats med s k travelling clairvoyance; gruppmedlemmarna försöker två och två tala om hur det ser ut i den andres hem, och ofta kommer specifika detaljer fram, såsom årtal på tavlor och möbler. Men kontrollen är aldrig tillräcklig för att man skall kunna tala om bevis i vetenskaplig mening.

Man gör också på Örjans kurser "laboratorieexperiment", men dessa skiljer sig från dem som parapsykologer brukar göra. I stället för att låta en person göra ett försök 20 gånger låter man 20 personer tillsammans göra ett försök en gång. Och resultaten har inte uteblivit.

Örjan Björkhem menar att han gör viktiga pilotförsök med en gruppdynamisk metod. Han visar på möjligheter till genombrott inom parapsykologin. Det går att åstadkomma paranormala fenomen med ganska enkla medel. Försöken under Örjans kurser blir, till skillnad från traditionella laboratorieexperiment, aldrig tröttsamma för deltagarna. De varierar och är spännande. Detta, anser Örjan, är en viktig förutsättning för framgång inom parapsykologin.

Psykologen och parapsykologen Adrian Parker anknöt till ett uttalande av den mycket kritiska parapsykologen Susan Blackmore att 120 års forskning inte har lyckats leva upp till de förhoppningar och ambitioner som grundarna av det brittiska sällskapet för parapsykologisk forskning hade. Framför allt har man misslyckats att vinna gehör inom vetenskapssamfundet.

Situationen för parapsykologin har försämrats under de senaste åren. Utredningslaboratoriet har avvecklats, professuren i Freiburg, Västtyskland, som Bender hade, är nu mer inriktad på klinisk psykologi, att *Princeton Psychological Laboratory* i USA hotas av stängning. Det råder enligt Parker nu

ett dödsläge inom parapsykologin. De fenomen som observeras vid laboratorieexperiment är mycket små. De flesta av Helmut Schmidts försökspersoner får exempelvis resultat som inte är bättre än en procent över slumpvärdet. Att psi uppträder så svagt i laboratorier gör det mycket svårt att få fram upprepbara rön om hur psi förhåller sig till skiftande psykologiska variabler.

I detta läge kan man rikta blickarna mot spontana fenomen. Parker nämnde den engelske psykologen Kenneth Batcheldor, som, i likhet med Örjan Björkhem, har försökt bygga upp en tro och förväntan på fenomen – bland annat genom att vänta med kontrollåtgärder tills fenomenen blivit etablerade. Gruppdynamiken har varit avgörande. Tyvärr avled Batcheldor, när han såg sin forskning som mest lovande.

Adrian Parker sa till sist att "istället för att härma akademisk och experimentell parapsykologi verkar det mer lönsamt och meningsfullt att satsa begränsade resurser inom de nordiska parapsykologiska sällskapen på undersökning av spontana fall".

Förutom Johnson, Björkhem och Parker talade läkaren Göran Grip om ut-ur-kroppen-upplevelser och fil dr Solveig Almqvist om gengångartron. Clas Malmberg och Nils Wiklund presenterade resultatet av en enkätundersökning bland sällskapets medlemmar om de haft paranormala upplevelser. Av 87 medlemmar svarade 27. 2/3 av dem som svarade uppgav sig ha haft paranormala upplevelser, såsom tankeöverföring, ut-ur-kroppen-upplevelser och varsel.

Representanter för grannlänernas föreningar höll också tal (professor Georg Hygen från Norge talade om varsel) liksom sällskapets ordförande Göran Brusewitz (välkomstanförande).

Förordet till jubileumsskriften – för att nu ta det sist – har skrivits av Örjan Björkhem. Han nämner att SPF under de senaste årtiondena mycket litet stått bakom eller tagit initiativ till forskning. Men idag finns inte obetydliga ekonomiska resurser. John Björkhems minnesfond har ett kapital på omkring två miljoner kronor, som skall användas till att stödja parapsykologisk forskning. Under det gångna året har fonden delat ut större summor.

¹ Starka nedskärningar är på gång vid holländska universitetet, meddelar Martin Johnson. Av åtta professorer i psykologi som fanns i Utrecht 1978, kommer endast två att vara kvar 1992. Johnsons professur var unik på så sätt att den var den enda ordinarie lärostolen i parapsykologi i världen, som bekostades av skattebetalarnas pengar.

"SUNRISE"

är en Engelskspråkig tidskrift från
TEOSOFISKA SAMFUNDET —
PASADENA

Pris 60:- för 6 nr/år. Skriv gärna och begär ett gratis ex. till Anne Eek, Eriksbergsgatan 18, 114 30 Stockholm.

TEOSOFIN

– Den forntida Visdomen –
läs därom i

TIDSKRIFTEN TEOSOFISKT FORUM

som kommer att innehålla bland annat följande artiklar:

- Visdomens källor
- Solsystemet – solen och de inre och yttre planeterna
- Tankar om Buddha och hans läror
- Skaparkraft i orfiska myter
- Katarernas skatt
- Jesus och Kristus – historia och myt
- I solnedgångens land – en berättelse ur blommornas rike
- Mänsklighetens arv och sökande
- Förnuftets och minnets mysterier
- Cykliska förnyelser av den teosofiska läran

* * * * *

TEOSOFI

är inte en nyuppfunnen livsåskådning. Dess tankar kan spåras ända tillbaka till de första mysterieskolorna.

Prenumerationsavgift:
50:-/år/ 4 tidskrifter
Postgiro 25 07 65-5
Teosofiskt Forum
Åvångsgatan 13
253 71 Helsingborg

Stödföreningen för Djupterapi
Box 7060 20042 Malmö

DJUPTERAPIN

söker inte mentalsjukdomarnas orsak i människans kemi utan i hennes livserfarenhet.

Gå med i Stödföreningen för Djupterapi!

Medlemsavgift 200:-
Informationspaket 20:-
Pg 495 11 33-0 Bg 585-5119
Tel. 040-30 19 19 onsdag 18-19

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:-

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:-

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:-

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:-

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Lotusblomman

— bokhandeln med böcker om personlighetsutveckling, filosofi, religion, astrologi, terapi, meditation m m.

Öppettider
Vardagar 14.30—18
Lördagar 10—13

Västergatan 8,
352 30 VÄXJÖ
Tel 0470/237 37

VATTUMANNEN

FÖRLAG & BOKHANDEL

...är Sveriges äldsta, fristående
bokhandel för esoterisk litteratur.

Vi har också ett gott sortiment av tal- och musikkassetter för meditation och avspänning m.m.

Kristaller, halvädelsstenar – både oarbetade och som smycken. Slagru- tor, pendlar, tarotkort, zonerterapi kort.

Datahoroskop och biorytm etc.

Du kan beställa diverse kataloger över bok- och musiks Sortiment Data- listor över hela vårt boks Sortiment kan du få mot en mindre kostnad. Beställ i så fall en ämnesområdeslista först. Ur den kan du sedan välja de områ- den som intresserar dig.

VATTUMANNEN, Box 45096, 104 30 Stockholm
(Drottninggatan 83) 08-10 96 15, 10 69 15

BESEGRA DIN ALLERGI, Peter Wilhelmsson (320 sidor) **175:-**

Olika behandlingsprogram och metoder för att övervinna din allergi

CANDIDA VÅR TIDS FOLKSJUKDOM, Peter Wilhelmsson (84 sidor) **60:-**

Spännande bok om 80-talets dolda sjukdom

HJÄLP, VAD SKA JAG ÄTA, Ingrid Franzon (120 sidor) **120:-**

En alternativ receptsamling för drabbade av allergier och candida

SJÄLSPEGELPLANSCH **80:-**

Vacker färgplansch som berättar om vad ögonen har att berätta

Beställ från:

ALPHA PLUS AB
Ingarvsvägen 4
791 77 Falun
Tel 023-246 40

Foto: Rein Vålme

Inga bevis för överlevnad av döden

– Avhandling av William Roll –

Rolf Ejvegård

Känd parapsykolog och expert på frågan "finns det ett liv efter detta?" har gjort en översikt av den parapsykologiska överlevnadsforskningen. Hans slutsats: Det finns inget som helst vetenskapligt bevis för en mental överlevnad.

Den 2 juni 1989 lades en ovanlig doktorsavhandling fram i ämnet teoretisk filosofi vid universitetet i Lund med professor Sören Halldén som promotor. Fakultetsopponent var Ingemar Nilsson, docent i idé- och lärdomshistoria vid universitetet i Göteborg. Stark tillskyndare var professorn i psykologi vid universitetet i Lund, Gudmund Smith. Avhandlingen lades fram av den internationellt mycket kända parapsykologen William (Bill) Roll, professor i parapsykologi och föreståndare för William James' laboratorium för psykisk forskning vid West Georgia College, Carrollton, Georgia, USA. I akademiska sammanhang är Roll elev till professor Martin Johnson, förutvarande innehavare av professorstjänsten i parapsykologi vid universitetet i Utrecht, Holland. Johnson är nu pensionerad från den tjänsten och har återvänt till Sverige och driver ett doktorandseminarium i parapsykologi inom ämnet psykologi vid universitetet i Lund.

Avhandlingen är ovanlig på flera sätt. Så vitt jag vet är det den första renodlade avhandlingen i parapsykologi som läggs fram i Sverige. Det har ju funnits andra avhandlingar med anknytning till parapsykologi men termen parapsykologi har inte ens nämnts i dem. John Björkhems doktorsavhandling *De hypnotiska hallucinationerna* lades fram i psykologi vid universitetet i Lund (1924). Professor i ämnet och promotor den gången var John Landquist. Vad som avhandlades med hjälp av hypnotisk teknik var sidopersonligheter, i dag vardagsmat inom psykologi och medicin, då ett mycket kontroversiellt ämne.

Stig Ollmars doktorsavhandling *Mapping of an extracellular pacemaker in avian egg integuments and its non-invasive monitoring* lades fram 1984 vid universitetet i Stockholm i ämnet fysik och har visserligen parnormal bakgrund så till vida som det närmast är Backstereffekten som inspirerat till undersökningarna, men det finns inget konstigt eller kontroversiellt i att applicera mätapparatur på fågelägg och få fram anomalier som se-

dan ges hypotetiska förklaringar.

En annan ovanlighet är kanske att Roll måste byta universitet för att nå sitt mål. Ursprungligen ämnade han doktorera i Utrecht, det hade ju varit naturligare, men kom inte fram den vägen. Det gick inte att etablera en examensnämnd i Utrecht som ville godkänna Roll. För att inga missförstånd skall uppstå vill jag påpeka att det var ett betydligt bättre manuskript (jag återkommer strax till det) som lades fram i Lund än det som presenterats i Utrecht. Ett av problemen i Utrecht hade inte heller med avhandlingsarbetet som sådant att göra utan med olika åsikter om värdet av Rolls tidigare akademiska examina från universitetet i Oxford, England. Den stora betygsnämnden i Lund var enig om godkännande av avhandlingen.

En tredje ovanlighet är kanske att lägga fram avhandlingen i filosofi och inte i psykologi. Åtminstone anser jag att det senare hade varit naturligare. Rolls avhandling är inte, enligt mitt synsätt, ett arbete i filosofi. Sören Halldéns syn på parapsykologi är likväl sådan att parapsykologin passar mycket

William Roll. Foto: Rein Vålme.

väl in där. I ett brev daterat den 8 november 1985 skriver han följande: "Beträffande parapsykologins akademiska ställning vill undertecknad framhålla att jag ser på detta ämnesområde som vetenskapligt fullt legitimt, och som angeläget. Principfrågor inom parapsykologin behandlas inom 'medvetandets filosofi', en del av den teoretiska filosofin. Det är alltså fullt tänkbart att en doktorand i mitt ämne disputerar på en parapsykologisk arbetsuppgift." Så har ju nu också skett. Självklart har jag ingen annan syn på saken än vad Halldén ger uttryck för i sitt brev, men jag förutsätter då att behandlingen av det parapsykologiska ämnet i inte liten utsträckning sker medelst en filosofisk begreppsapparat. Så har inte skett i det nu aktuella fallet.

En fjärde ovanlighet är att det nuförtiden ytterst sällan skrivs avhandlingar av personer som är så belästa, kunniga och skickliga i sitt ämne som Roll är. Vanligen består dagens doktorsavhandlingar av en tunn skrift om ett smalt ämne eller problem som det utfyllnadsvis satts litet kött på. De stora vyerna och den djupare förståelsen fattas för det mesta. Dagens avhandlingar uppträder också ofta i en torftig språkdräkt. I Rolls fall är det ett nöje att få läsa en avhandling där en lärd man ger sin syn på intressanta och viktiga ämnen inom ett stort fält. Den eniga betygsnämnden i Lund tog alltså enligt mitt förmenande ett helt riktigt beslut.

Skillnaden i kvalitet är kanske inte

så konstig, om man betänker att dagens doktorander merendels är under de trettio, knappast har skrivit någonting tidigare och inte tvingas läsa tiotusentals sidor till sin examen. Roll närmar sig pensionsåldern, har hela sitt liv sysslat med forskning och publicerat hundratals böcker och vetenskapliga artiklar. Man får helt enkelt vara tacksam för att Roll fått tillfälle att på det sätt som nu skett sammanfatta sina gedigna kunskaper inom överlevnadsproblematiken. Det jag nu sagt innebär ingalunda att det inte finns saker att diskutera i avhandlingen eller att man inte kan göra vissa invändningar, utan det innebär att Rolls framställning helhetsmässigt är vetenskapligt oklanderlig, välbalanserad och innehållsrik.

Innan jag går över till själva avhandlingen skall jag ta upp en sak till och även detta kan ses som en ovanlighet i dag men kommer med all säkerhet inte att vara det i morgon. Denna aspekt har direkt anknytning till den föregående.

Som indirekt framgår av den fjärde ovanligheten finns det stor risk för fragmentisering av vetenskapen och därmed fragmentisering av synen på tillvaron. Fragmentiseringen av vetenskapen är inte i sig något att frukta. Den är till och med i många fall nödvändig. Däremot har fragmentiseringen av synen på tillvaron blivit något av människans gissel. Det farliga är när vetenskapen bidrar till denna snare fragmentisering. Vad som behövs redan i dag och i accelererande takt i

framtiden är en ny forskartyp, som inte söker ny kunskap utan som har förmågan att sammanställa och analysera redan befintlig forskning. Roll utgör i sin avhandling typen för en sådan vetenskapsman och han skulle här kunna bli mönsterbildande.

Det är nämligen onekligen så att många problem som mänskligheten står inför mycket väl skulle kunna lösas med den kunskap vi redan har. Det kan gälla problem rörande miljö, energi, överlevnad, befolkningsutveckling, försörjning osv. Vad som fattas är den översiktliga sammanställningen, den holistiska synen och den tvärvetenskapliga ambitionen. Vi behöver först och främst helisering inom olika discipliner och sedan helisering omfattande betydande ämnesgrupper.

Därmed går jag över till Rolls arbete, som är författat på engelska under titeln *This World or That, An examination of parapsychological findings suggestive of the survival of human personality after death* och upptar 213 sidor inklusive 25 sidor referenser (litteraturlista), varav 34 skrifter är av Roll själv. I förordet avtackar Roll fyra framstående forskare, vilka läst manuskriptet i sin helhet. Två av dessa är svenskar. Den ena är självfallet Martin Johnson, den andra är professorn i teoretisk filosofi vid universitetet i Stockholm, Dag Prawitz.

Den här eller den där världen – den där är den som vi kanske kommer till efter efter det att vi lämnat den här världen. Bokens huvudfråga är alltså: Finns det liv efter det att nuvarande liv avslutats? Detta är en fråga som människan ställt sig i alla tider och som har nära anknytning till religionen. Många människor skulle nog säga att det är den viktigaste fråga som kan ställas. Roll går igenom all väsentlig överlevnadsforskning som gjorts och utvärderar den ur vetenskaplig synpunkt. De belägg som lagts fram för överlevnad, är de trovärdiga, är de vetenskapligt bindande, kan de ges andra förklaringar?

Överlevnad har lagts fram som förklaring till många olika fenomen: uppenbarelsen, andemeddelelser (t ex genom spiritistiska medier), reinkarnation, poltergeist, ut-ur-kroppen-upplevelser och nära-döden-upplevelser. Anekdotbildningen runt dessa fenomen är enorm. Självfallet tar Roll endast upp sådana fall där dokumentationen varit tillfredsställande och då blir materialet inte alls överväldigande utan

tvärtom ganska hanterligt. Roll går igenom område för område och gör sin utvärdering.

Vad menas nu med överlevnad? Begreppet är inte klart och som vi skall se i slutet av denna anmälan så kommer Roll fram till att det kan finnas överlevnad i en mycket teknisk och "primitiv" betydelse. Inom många religioner har det talats om att den mänskliga kroppen kan återuppstå och bli som den en gång varit förut. Detta slag av materiell överlevnad tycks det över huvud inte finnas några vetenskapliga bevis för och det förefaller som om de flesta religioner numera med överlevnad enbart åsyftar något slags andlig tillvaro.

För att tala om överlevnad måste det finnas någon förbindelse mellan en människas liv i denna värld och hennes liv i nästa. Överlevnaden måste alltså vara i någon bemärkelse personlig och individuell. Ett uppgående i Nirvana är således inte i vetenskaplig bemärkelse en överlevnad. Visserligen går det att i ett rent hav släppa ner en droppe rent vatten, låta den assimileras med havsvattnet, sedan taga upp en droppe och påstå att den upptagna droppen är identisk med den nedsläppta, men det finns inte någon möjlighet att bevisa identiteten. Så blir det också om all personlighet försvinner i och med döden. Inte heller är det i vetenskaplig bemärkelse överlevnad att påstå att en viss uppenbarelse är från en död person, när man inte kan binda uppenbarelsen till någon bestämd person.

Vetenskapliga aspekter går det först att lägga på överlevnadsproblematiken när det finns påtagliga länkar mellan två "individer" i de skilda världarna. Det är just "länkarna" som vetenskapsmannen får försöka undersöka. Vad de kan bestå av kan diskuteras, men nog blir forskningen tämligen meningslös om de inte på något vis har med individernas personlighet att göra, framför allt med kunskap och minne. En identifiering mellan två andliga väsen vilka inte har någon gemensam kunskap och därmed inte något gemensamt minne av någon händelse eller annat blir meningslös. Att säga att två sådana individer i någon betydelse är en och samma individ blir bara en språklig prestation. Att vetenskapligt bevisa identiteten blir omöjligt, hur utseendemässigt lik t ex "uppenbarelsen" än är t ex Napoleon. Följaktligen är det en eventuell mental överlevnad med minnesfunktioner Roll koncentrerar sig på.

Det finns exempel (t ex i Bibeln) på personer som sägs ha varit döda men som återupplivats. Eftersom det är omöjligt att efteråt bevisa att personen

i fråga verkligen varit död, så bortdefinierar Roll denna kategori och säger att de vetenskapligt sett aldrig varit döda. Eftersom han tar upp reinkarnation kunde han inte bortdefiniera de återupplivade genom att påpeka att han sysslar med övergången från denna värld till nästa. I reinkarnationsfallen är det ju fråga om återfödelse inom en och samma värld.

Alla fall som kan förklaras som missförstånd, hallucinering, slump, fusk eller liknande bortser Roll från. Endast fall som synes vara klart dokumenterade tar han upp till granskning.

Uppenbarelsen (vålnader) finns det många rapporter om. Av rapporteringen att döma tycks de ha varit vanliga förr än nu, i varje fall rapporteras de inte lika ofta numera. Det kan ju bero på ett vetenskapligt inflytande. Dokumentationen består vanligen inte av annat än någons eller någras personliga sinnesintryck och för att väcka större allmänt intresse fordras en mer objektiv dokumentering.

Ett problem vållar de kläder uppenbarelserna alltid har på sig. Andar från en annan värld tycks inte vilja uppträda nakna utan de har kläder på sig, vanligen likadana som de bar under jordelivet. Att även kläderna skulle ha övergått från en värld till en annan tar Roll för uteslutet. Det är ju endast det andliga väsendet som kan överleva, inte det kroppsliga.

Rolls slutsats (där klädesproblemet endast bidrar med en bråkdel) är att uppenbarelserna inte kan ses som något vetenskapligt bevis för överlevnad. Alla de meddelanden en vålnad genomgester eller på annat sätt kan förmedla kan förklaras parapsykologiskt genom telepati, klärvoajans eller liknande.

Spiritismen med sina seanser där medier uppträder och lämnar meddelanden från de dödas värld ansågs en gång av många som bevis på överlevnad. Även om Roll anser att medier utgör ett bättre material för studier av överlevnad än vad uppenbarelsen gör, så slår han fast att det inte går att utesluta telepati och klärvoajans som förklaringar.

Roll visar sig vara speciellt kritisk mot Iain Stevensons försök med hypnotiserade personer vilka talar ett främmande språk (xenoglossi) vilket de aldrig tycks ha studerat. Stevensons resultat, ehuru vetenskapliga, kan förklaras med vanlig psykologi: Vissa personer har förmågan att omedvetet snabbt snappa upp uttalat eller skrivet

främmande språk, bevara det i minnet och sedan producera det under hypnos. När det gäller en av försökspersonerna som talade skandinaviska, så kan det förklaras med att hon sett Bergmanfilmer med engelsk text. Min kommentar till detta är: Visst kan det vara så att en normalpsykologisk förklaring är möjlig, men den är i så fall förmodligen betydligt mer komplicerad än vad Roll gör gällande.

Den främsta forskaren när det gäller reinkarnation är den redan omtalade Stevenson. Han har varit så noggrann i sina undersökningar som man kan begära. Stevenson själv lämnar frågan öppen om hans fall kan tas som bevis för överlevnad. Roll, som tycks vara allmänt kritisk till Stevensons forskning, tillbakavisar reinkarnationsforskningen helt och anser den utan värde när det gäller att fastställa minnesdata överförda från en person till en annan, eventuellt via någon annan ("de dödas") värld.

Poltergeist är ett PK-fenomen (psykokinesi) och skulle kunna tolkas som åstadkommet av andar från den andra världen. Poltergeist betyder bullerande, så fenomenet i sig har ursprungligen inte tänkts emana från levande människor. Här kommer Roll in på det område där han kan anses vara den ledande experten i världen.

Det föranleder mig att komplettera bilden av Roll som den övergripande forskaren, den bild jag gav i samband med redogörelsen för den femte och sista ovanligheten med hans avhandling. När det gäller PK-forskningen kan Roll gå till sin egen grundforskning och det innebär att sjätte kapitlet i avhandlingen har den mer traditionella karaktären med redogörelse för grundforskningsresultat i tabeller och diagram.

Slutsatserna blir även inom detta område lika de tidigare. Det finns inte någon möjlighet att påvisa att det skulle vara andar från en annan värld som förflyttar föremål. Allt tyder på att dessa fenomen har att göra med levande personer i föremålets närhet. Roll har själv kunnat konstatera att många av de "oförklarliga" förflyttningarna inte varit annat än fusk.

Ett speciellt PK-fenomen är röster på bandinspelningar. Friedrich Jürgenson (både för- och efternamn felstavade i avhandlingen), Claude Thorlin (inte nämnd i avhandlingen) och Konstantin Raudive är de främsta företrädarna. Nu är det ingen vetenskaplig forskning de bedrivit men Roll gör sig ändå besväret att avfärda dem i sammanhanget. Deras bandupptagningar

kan inte utgöra något som helst bevis för överlevnad. Av Rolls framställning får man väl närmast intrycket att hela bandröstsfenomenet är ett hugskott. Dessutom kan man förundra sig över att i den oerhörda expansion som gällt bandinspelningar (både ljud och bild) så har inte röstfenomenen följt med i utvecklingen. De tycks inte ha tilltagit i vare sig kvantitet eller kvalitet. Dessutom verkar det var så att bildfenomenet uppstod och försvann med Ted Serios.

Kirlianfotografering är inget PK-fenomen utan ett vanligt fysikaliskt sådant och har ingen relevans för överlevnadsforskningen. Ut-ur-kroppen-upplevelser betraktar Roll som ett slags hallucinationer och således inget bevis för något slags överlevnad. Dessutom påpekar Roll den nära släktskapen mellan ut-ur-kroppen-känslorna och drömmarna.

Forskningen runt nära-döden-upplevelser är tämligen ung. Dessa upplevelser (liksom ut-ur-kroppen-upplevelserna och drömmarna) är vanliga företeelser. Alla eventuella kunskapsöverföringar som skulle kunna ske här (alltså även när det gäller ut-ur-kroppen-upplevelser och drömmar) kan förklaras parapsykologiskt och utgör därmed inget entydigt stöd för överlevnadshypotesen.

Roll tar upp många fler fenomen och aspekter på överlevnadsproblematiken. Avhandlingens närmare 200 sidor text är fullmatade med information och ställningstaganden. Slutsatsen blir likväl att det inte finns något som helst vetenskapligt bevis för en mental överlevnad.

Däremot kan det enligt Roll vara svårt att bortförklara vissa fenomen av PK-typ och uppenbarelse. Här är det dock inte fråga om någon överlevnad av kognitivt slag. Den överlevnad man kan tala om är kroppslig men ligger inte i den dödas lekamen eller någon överlevande själ utan utgörs av spår och intryck gjorda i den omgivning som vederbörande befunnit sig i. Spårerna är alltså helt enkelt av samma slag som grammofonskivor, bandinspelningar, fotografier och liknande, men av ett mycket primitivare slag och därtill spontant uppkomna. Dessa spår är synnerligen svårtydda och bleknar snabbt bort. I något annat sammanhang (alltså inte i avhandlingen) har Roll antytt att få sådana spår blir äldre än fem år. Dessa spår är således inte av något intresse för överlevnadsproblematiken sådan den framställts i avhandlingen.

Återstår att säga något om Rolls uppfattning av de parapsykologiska

hypoteserna. Avhandlingens syfte är inte att direkt studera parafenomen och att uttala sig om dem. Roll gör i början av sin monografi ett antagande att parafenomenen är verkliga. Därefter kan han i samtliga fall förkasta överlevnadshypotesen och i stället, där det är nödvändigt, införa parapsykologiska hypoteser som förklaringar till de fenomen som annars skulle kunna antyda möjligheten till överlevnad.

Trots att parafenomenen inte är föremål för direkt undersökning, så uttalar sig Roll om dem på åtskilliga ställen i avhandlingen. Han poängterar att parafenomenen starkt ifrågasätts av den ortodoxa vetenskapen och att det parapsykologer emellan råder delade meningar om hur man skall betrakta telepati, klärvoajans och psykikinesi, men han säger sig vara övertygad om att många av de "bevis" som han analyserat (och förkastat) med utgångspunkt från överlevnadsproblematiken i stället utgör starka indikationer på att parafenomen tillhör verkligheten och då den värld vi nu lever i.

Anm. Rolf Ejvegård är docent i statskunskap vid Linköpings universitet. Han har varit ordförande i Sällskapet för parapsykologisk forskning.

Ael Gi

TRÄDENS PLANET

en främmande besökares rapport om Jorden (80 s A5 limbind). Pris 39:- inkl. frakt och postförsöksavgift.

MAXIMS FÖRLAG

Box 32007, 126 11 STH, Tel 08-42 96 10

Ivan Troëng: MAGNETTERAPINS GRUNDER

På ett instruktivt och lättfattligt sätt beskrivs den vetenskapliga bakgrunden, utrustning och grundregler för behandling. I avsnittet magnetterapins A-B-C finns rekommendationer för behandling av mer än 150 sjukdomar.

Sätt in 50:- på vårt postgiro 12 81 00-5, så kommer boken portofritt. Gratis skickar vi dessutom häftet **Magnetism — ett effektivt hälso- och läkemedel** och vår prislista.

Terapimagneter AB

Måsvägen 65, 312 06 Mellbystrand
Tel. 0430-250 10, 258 25

BÖCKER OM TIBET på svenska!

Bornstein, Anna C: **Dalai Lama och den buddhistiska vägen.** 206 sidor. 150 kr. Utförlig presentation av Dalai Lama, hans filosofi och gärning.

Aronsson, G-M: **Heliga helande bilder.** 59 sidor format 21 x 30 cm, 140 kr. Redogörelse för thankamaleriets grunder och religiösa betydelse.

Hyde-Chambers, F. R: **Laman och den röda draken,** 533 sidor, 180 kr. Roman om Tibet. Förf är känd brittisk Tibetexpert.

Norberg-Hodge, H: **Ladakh, den tredje vägen till Himalaya.** 168 sidor, 135 kr. Förf bor i Ladakh och har grundat Ladakh Ecological Center.

Peissel, M: **Konungariket i Himalaya.** 232 sidor, 280 kr. Praktverk med 116 färgfoton, förf är doktor i antropologi.

Böckerna beställs genom insättning av likvid på postgiro 460 75 60-2. Ange önskade böcker på talongen.

Begär vår kompletta boklista!

Bokförlaget **EMPATUM**
Engelbrektsgratan 39
114 32 STOCKHOLM
tel 08-10 05 96

UNITED LODGE OF THEOSOPHISTS

REINKARNATION

När vi återföds ikläder vi oss inte någon annans kropp eller påtager oss ansvaret för någon annans gärningar, utan viliknar en skådespelare som utför många roller. Aktören invärtes är densamma även om kostymerna och de roller han utför är olika för varje skådespel. Shakespeare hade rätt när han kallade livet ett skådespel, ty själens liv är ett drama och varje återfödelse en nyakt i vilken vispelar en nyroll och påtager en ny kostym, men allt igenom är vi samma individ.

WILLIAM QUAN JUDGE

United Lodge of Theosophists:
Teosofi Salen
Gråbrödersgatan 10 1tr ög
211 21 Malmö, 040-91 91 89
Onsdagsföredrag 19.30-20.30
Teosofiska Biblioteket
Teosofiska Kompaniets Bokhandel

United Lodge of Theosophists:
Stadsbiblioteket
Studiecirkelrum 2
Bredgatan 3 b, Lund 046-13 75 94
Torsdagsföredrag 19.30-20.30

Reincarnation A NEW HORIZON IN SCIENCE, RELIGION, AND SOCIETY

SYLVIA CRANSTON
AND
CAREY WILLIAMS

REINKARNATION - A New Horizon

En bestseller och klassiker inom den moderna reinkarnationsforskningen. Behandlar sådana nutida problem som kärnvapenkrig, självmord, åldrandet, stress, ungdomsbrottslighet och miljöförstöring betraktat ur ett reinkarnationsperspektiv.

Inbunden, (385 sid) 170:-

Beställ provexemplar av tidskriften, prenumeration, litteraturlista, böcker, program för ULT:s föredrag, genom:

TEOSOFISKA KOMANIET ROSLINSVÄG 8 IV, 217 55 MALMÖ, 040-91 91 89, POSTGIRO 444 58 09 - 9

Doris Ankarberg

ett av Sveriges mest kända medier. Men Doris arbetar inte enbart med seanser och kontakt med andra sidan. Det viktiga för Doris är helheten och att integrera mellan den andliga och den fysiska världen. Livet kan vara svårt att leva även om man har insikt om livet. Genom sin guide och andlige lärare CLEO förmedlar Doris en verklighetsnära och kärleksfull bild av livet på jorden och dess fördolda motpart, det andliga riket. "Samtal med Cleo" är Doris första bok. Till boken hör också övningskassetter för de som vill fördjupa kontakten med sig själva - till ett NYTT LIV! **SAMTAL MED CLEO**, Inbunden. 132 sidor. Pris: 115:-

HEALING- och ÖVNINGSKASSETTER med Doris

Utveckla din känslighet och intuition, 95:-
Sid A: Känn din aura och hela den
Sid B: Känn din partners aura och hela den

Guldad djupmeditation, 95:-
Sid A: Trädet
Sid B: Kristalltemplet

Möt din andlige lärare, 95:-
Sid: A Möt din andlige lärare. Trädgården
Sid B: Möt med en mästare. Stranden

Läkande ljusmeditationer, 95:-
Sid A: För dig själv - kontakt med din kropp
Sid B: Avståndshelning

SPEGLINGAR I LJUSET NYHET!!!

Shakti Gawain

Du som läst de mycket omtyckta böckerna "Kreativ visualisering" och "Att leva i ljuset", får här en möjlighet att återknyta kontakten med Shakti Gawain i dagboksform med positiva tankar varje dag under ett år med affirmationer och ett dagligt budskap att fundera över.

Inbunden, 380 sidor. Pris: 158:-

Kurser i Kreativ visualisering 18-19 nov 1989 och 17-18 feb 1990. Ring så skickar vi utförligt kursprogram. 0240-424 40.

Klipp och posta till Energica Förlag, Box 8, 794 00 Orsa, Ordertelefon dygnet runt: 0250 - 424 40

..... Samtal med Cleo 115:-
..... Utveckla din känslighet 95:-
..... Guldad djupmeditation, 95:-
..... Möt din andlige ledare, 95:-
..... Läkande ljusmeditation, 95:-
..... Speglingar i ljuset, 158:-
20:- tillkommer i pfsk avg.

Betalning i förskott på pg 35 16 37 - 4 Energica, eller genom att bifoga en check så sänder vi portofritt samma dag.

TEXT A TYDLIGT

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

Ett fascinerande författarskap

Catarina Gisby

Marianne Fredriksson är en av Sveriges mest lästa författare. Hennes böcker säljer i massupplagor.

Hon debuterade med "Evas bok" och nu i höst har hennes sjätte roman kommit ut, "Gåtan".

Marianne Fredriksson skriver om och fascineras av det omedvetna.

– Som vi är så rädda för därför att det innehåller så många känslor, säger hon. De flesta lägger locket på, tyvärr. Hade de inte gjort det, hade de hittat skaparkraften som finns i detta okända, det som en del skulle kalla gudsgnistan...

Hon geniförklaras av många. Men andra sopar golvet med henne.

– Ja, det är egendomligt med mina böcker, säger Marianne Fredriksson. Antingen älskar man dem eller så hatar man dem. Aldrig att jag hört någon lätt likgiltigt säga "jaha, det var en trevlig bok". Varför inte det?

Hon ställer frågan själv, ser något uppgiven ut, skakar sedan på huvudet och det nästan axellånga håret, och tänker en cigarett.

Det finns inte svar på alla frågor, det är en lärdom man kan dra av hennes böcker, och här har vi en ovanligt konkret situation att applicera den på.

Marianne Fredriksson är 62 år. Hon föddes och växte upp i en arbetarfamilj på Långedrag i Göteborg ("min far bor kvar där i ett litet hus fortfarande"), blev journalist, och en mycket framgångsrik sådan, flyttade till Stockholm och befordrades till chefredaktör för tidningen Allt i Hemmet, och gick därifrån vidare till Svenska Dagbladet.

På Svenska Dagbladet startade hon Idag-sidan, en sida som numera bildar

skola för hur sidor i samma genre ska se ut på andra tidningar.

Att beskriva Idag-sidan är svårt. Mest rätt är nog att säga att den innehåller allt det som annars knappt skulle få plats i tidningen: artiklar om vår syn på livet, om tro och icke-tro, om glädje och sorg, ja, om människor.

Medan Marianne arbetade på Svenskan började hon skriva böcker, och nu har hon lämnat journalistiken för gott för att ägna sig åt författarskapet på heltid. Hon är en av de få svenskar som kan göra det. Hennes böcker säljer i hundratusental.

– Människorna är mogna för vad jag skriver, men vissa kritiker är det inte, säger hon.

Nog verkar det vara så.

"Vanligt folk" läser henne med stor behållning, men det finns recensenter som är mycket aggressiva. Och då är vi tillbaka där vi började. Varför hatar man hennes böcker om man inte älskar dem?

– Jag tror att många som tycker illa om det jag skriver är rädda, säger hon

efter ett tag. De känner sig hotade.

– Någon skrev en gång att "Marianne Fredriksson skriver så fina naturskildringar", och jag blev fruktansvärt förvånad, för jag skriver inga naturskildringar. Det är en gran här och en sten där, men inte mer. Jag funderade mycket på det där, och till slut kom jag fram till att när jag skriver om en människa och hennes tankar när hon vandrar genom en skog, så fyller läsaren i med minnena av sin egen skog. På så vis kommer jag väldigt nära.

För en del känns det tryggt och behagligt.

För andra känns det farligt.

När något är farligt blir man rädd, förnimmer hot, och reagerar med aggressivitet och hat.

– Förr blev jag ledsen över elaka recensioner, men nu bryr jag mig inte om dem, säger Marianne.

Illviljan kan bero på att hon är kvinna, eller kanske på att hon är före detta journalist, för det är som bekant svårt att bli profet bland de egna.

– Och dessutom var jag journalist på

Svenskan. Då får man en högerstämpel på sig, och det är löjligt, för jag har varit socialist i hela mitt liv.

Marianne Fredrikssons debutroman handlar om bibelns Eva som efter det att Kain dödat Abel vandrar tillbaka till Edens lustgård för att hitta svaret på gåtan om sitt liv. Andra romanen handlar om Kain och den tredje om hans syster Norea. Alla böckerna finns samlade i trilogin "Paradisets barn".

Sedan skrev Marianne "Simon och ekarna", och förra året kom "Den som vandrar om natten...".

Senaste boken "Gåtan" kom ut den fjärde september i år.

Sex böcker allt som allt. Och vissa saker går igen i dem allihop.

– Det är inte så att jag missionerar medvetet, men Moravia sa en gång att varje författare ägnar sitt liv åt att skriva samma bok om och om igen. Författaren har nämligen kommit till jorden för att föra ut ett speciellt budskap, säger han.

Vad Marianne främst vill säga är det här: att livet är gåtfullt ("jag är nästan hätsk på myten vi har att allting går att förklara"), och att människan måste våga vara i det svåra.

Hon har själv varit i det svåra.

– Några år efter 40 gick jag in i en helvetes kris. Det var jobbigt på jobbet, barnen flyttade hemifrån och mitt äktenskap var inte bra. Jag hade en enorm ångest, berättar Marianne.

Hon beskriver sitt "före-krisen-jag" som en typisk intellektuell som flöt ovanpå, kvick i hjärnan, glad och entusiastisk, en extremt extrovert ångväld som gärna fattade beslut. Till detta en riktig supermamma som styrde och ställde och överbeskyddade sina två döttrar.

– Gud funderade jag överhuvudtaget inte på, säger Marianne.

Men ångvälden höll alltså inte.

Så småningom kom hon till en terapeut och gick i psykoanalys hos henne i två år.

– Det var som att gå till en hänsynslös men urskicklig kirurg. Så smärtsamt det var, men oh, så jättenyttigt...

En dag hamnade Marianne hos en grupp som höll på med meditation.

– Det var första gången jag hörde talas om kunskap utan ord, och jag tyckte det var urflummigt och larvigt, men något höll mig kvar och det var löftet om att man kunde nå djup vila. Man blir väldigt trött av att gå i analys och jag hade sömnproblem.

Sedan den dagen mediterar Marianne regelbundet.

För meditationen gav henne ro och trygghet samtidigt som bilderna kom

– "Evas bok" kan ses som en berättelse om en psykoanalys, säger Marianne Fredriksson om sin första roman. Eva går tillbaka till Eden, barndomslandet, för att förstå sig på sig själv och det liv hon lever. Efter "Evas bok" har Marianne skrivit ytterligare fem böcker. Den senaste, "Gåtan", kom ut nu i september. Foto: Ulla Montan.

till henne. Hon nådde ner i det som CG Jung kallar det kollektiva omedvetna, och det är dessa bilder som med åren har blivit till böcker.

Ta Marcus, till exempel, en av huvudpersonerna i "Den som vandrar om natten...". Han dök först upp som ett par fötter i romerska sandaler, och sedan gick han bakom Marianne i hennes drömmar. Hon såg honom inte framifrån förrän hon tvingade sig att vända sig om – och då var han där, den ensamaste människa hon någonsin träffat.

Det kollektiva omedvetna är, som kan förstås av ordalydelsen, något vi har gemensamt.

Marianne menar att eftersom hon hämtar sina bilder därifrån är det inte så konstigt att läsarna förstår henne och vad hon menar, utan att kanske kunna uttrycka det i ord. Det handlar om att låta intuitionen uppfatta saker och ting, inte intellektet.

– Mitt omedvetna kommer i kontakt med läsarens omedvetna, och då händer något, säger Marianne.

Gud fanns inte i Mariannes tidigare liv, men det är uppenbart när man läser hennes böcker att Gud finns där nu.

Vad har du för religion?

– Åh, den går inte att definiera. Samma som du, säkert, svarar hon, och tillägger: och du blir inte ens förvånad

när jag säger så, för du, som de flesta andra människor, förstår intuitivt precis vad jag menar.

– Jag har inte något behov av att sätta någon stämpel på min tro. Ett tag trodde jag att jag behövde det. Då läste jag Upanishaderna och andra skrifter, sökte mig till olika kyrkor och samfund, men så kom jag fram till att det enda som gäller är att känna tillit och ansvar. Det handlar om att vara medveten om att man har en själ. Konstigare än så är det inte.

– Och en sak är helt säker: människornas korta, historiska experiment att leva utan religion, det går nu i graven, understryker Marianne. Människor söker. Man behöver inte kalla det de söker för Gud, man kan kalla det meningsfullhet.

Krisen i Marianne Fredrikssons liv ledde henne till insikt. Och journalistiken och psykoanalysen hade banat väg för henne i författandet: i journalistiken hade hon språket, och psykoanalysen öppnade kanalerna till det omedvetna.

– Det känns som om jag fått en gåva, en nåd som jag inte förtjänar, säger Marianne, och plötsligt är det uppenbart vad det är som är så speciellt med denna kvinna: hon är en människa helt utan murar, och det gör henne fullkomligt osårbar.

Vedaskrifterna och Krishnarörelsen II

Per Svensson

Swami Prabhupada

Den hinduiska skriften *Srimad Bagavatam* anses vara helig och ofelbar sanning av bland andra Krishnarörelsens grundare Swami Prabhupada. Om *övernaturliga krafter* handlar bok 4, kapitel 15, vers 18. I svensk översättning läser vi:

"Eldens halvgud, Agni, skänkte honom en båge gjord av hornen från getter och kor. Solguden skänkte honom pilar som strålade likt solskenet. Den förhärskande guden på Bhurloka skänkte honom tofflor fyllda av övernaturliga krafter. Halvgudarna från den yttre rymden frambar blommor till honom, om och om igen."

Swami Prabhupada har skrivit följande innebördsförklaring:

"Denna vers beskriver att konungens tofflor var fyllda av övernaturliga krafter (*paduke yogamayau*). Därför kunde kungen så snart han steg i dessa tofflor omedelbart förflytta sig vart han önskade. Mystikens *yogier* kan förflytta sig själva från en plats till en annan när de önskar. Kung Prthus tofflor ägde liknande krafter." – Detta är som en skiss till en saga i Tusen och en nattstil. Men för de Krishnahängivna – som de kallar sig – är det bokstavig sanning.

Prabhupada upphöjer vedaskrifterna och nedsätter vetenskapen. Han talar gärna om "de små vetenskapsmännen". I bok 5, kapitel 16, vers 4 läser vi:

"Omfattningen av utflödena från Govinda, Gudomens Högsta Personlighet, kan inte uppskattas av någon, inte ens av en så fulländad person som Brahma, för att då inte tala om de små vetenskapsmännen, vars sinnen och instrument är ofullkomliga och som inte ens kan ge oss information om detta universum. Vi bör därför vara tillfredsställda med informationen som erhålls från vediska källor, likt den som talas av auktoriteter som Sukadeva Gosva-

Krishnarörelsens medlemmar är mycket pigga på att kritisera andra, såsom vetenskapsmän, kristna präster och västerländsk läkarvetenskap, utifrån en position av förment högre förstånd. Rörelsens grundare, A C Bhaktivedanda Swami Prabhupada, hade en nedlåtande attityd till många andra. Men hans egen intelligens och hans egna kunskaper var inte ens medelmåttiga, vilket klart framgår av hans skrifter.

mi."

I bok 4, kapitel 7, vers 5 talas om en huvudtransplantation. Daksa fick ett gethuvud i stället för sitt eget. Trots detta byte fortsatte han att vara lika intelligent som förut. Därav framgår det, enligt Prabhupadas innebördsförklaring, "att den moderna uppfattningen, att hjärnsubstansen är orsaken till alla intelligenta handlingar, inte gäller. Daksas hjärnsubstans och getens är helt olika, men Daksa fortsatte dock att handla som sig själv, trots att hans huvud hade ersatts av ett gethuvud. --- Hjärnsubstansen är bara ett instrument, som inte har någonting alls att göra med den verkliga intelligensen."

Varifrån kommer egentligen floden Ganges? Från Himalayas berg, som våra kartböcker utvisar, eller kanske uppifrån himlen? I en innebördsförklaring, bok 5, kapitel 17, vers 4, skriver Prabhupada:

"Vi bör alltid minnas att Gangesfloden kommer från Orsaksoceanen, bortom universums hölje. Efter det att vattnet från Orsaksoceanen läcker in genom hålet som skapades av Herren Vamanadeva, strömmar det ned till Dhruvaloka (Polstjärnan) och sedan till de sju planeterna nedanför Dhruvaloka. Därefter bärs det till månen av

Per Svensson

oräkneliga himmelska flygplan, och sedan faller det ner på toppen av berget Meru, vilket är känt som Sumeru-parvata. På så sätt når Gangesvattnet slutligen de lägre planeterna och Himalayas toppar, och därifrån flyter det genom Hardwar och Indiens slätter, med en renande inverkan på hela landet. --- Nutidens så kallade framskridna vetenskapsmän försöker färdas till de högre planeterna, men samtidigt upplever de en energibrist på jorden. Om de verkligen var skickliga vetenskapsmän skulle de personligen kunna färdas med flygplan till andra planeter, men detta förmår de inte. Då de nu har övergett sina måntufflykter, försöker de bege sig till andra planeter, men utan framgång."

Enligt Prabhupada ser universum inte ut precis så som vetenskapen har kommit fram till. I bok 1, kapitel 7, vers 31, skriver han i en innebördsförklaring: "Det finns med andra ord inte någon planet som saknar levande varelser, vilket dock materialistiska personer med lägre intelligens anser."

Det gör onekligen ett riktigt dumt intryck när en person som Prabhupada med astronomiska kunskaper för forskolenivå betecknar vetenskapsmännen som "personer med lägre intelligens". Men denna utpräglade dummerjöns upphöjs av många i väst till den store guru, som de följer. Sorgligt!

Som en saga kan följande kanske vara betagande. Men Prabhupada – och därmed de Krishnahängivna – uppfattar det som bokstavig sanning (bok 14, kapitel 17, vers 21):

"Under hela planetsystemet finns *garbha*-havet. Herren Visnu ligger på detta *garbha*-hav, och från Hans navel spirar en lotusblomma. Alla universums planeter flyter i luften, understödda av denna lotusstjälk. Om en planet förstörs faller den ned i *garbha*-havet."

Om den Ayur-vediska läkarkonsten skriver Prabhupada i en innebördsförklaring till bok 5, kapitel 8, vers 25: "Enligt den Ayur-vediska läkarkonsten sägs det att om någon har hög feber, bör någon annan bestänka honom med vatten efter att ha gurglat sig med detta. På så sätt kvas febern." – Ayur-vedisk läkekonst har börjat vinna insteg i Sverige!

Stänk av rasism finns i den vediska litteraturen. Prabhupada skriver i en innebördsförklaring (bok 4, kapitel 14, vers 45): "Man kan sluta sig till att en vit eller gyllene hudfärg betecknar de högre kasterna, medan svart är *sudrernas* hudfärg." Prabhupada själv var väl inte riktigt ljus i hyn. Han skriver också: "De som är exceptionellt ljushy-

ade sägs emellertid ha en hy skapad av vit spetälska."

Brutalitet rekommenderas i Veda. En översättning, bok 4, kapitel 4, vers 17, handlar om *hemska plikter*.

"Sati fortsatte: Om man hör någon oansvarig person smäda religionens lärare och härskare, bör man hålla för sina öron och gå därifrån, såvida man inte kan bestraffa vederbörande. Men om man kan döda honom, bör man först skära av smädarens tunga med våld och döda honom, samt sedan själv överge sitt eget liv."

Prabhupada förklarar innebörden:

"Sati hävdar här att en person som smädar en stor personlighet är den lägsta av alla varelser. Men Daksa kunde också försvara sig själv med samma argument, genom att säga, att eftersom han var en Prajapati, herre över många levande varelser och en av de största makthavarna över universums angelägenheter, så innehade han en sådan hög position, att Sati borde godta hans goda egenskaper i stället för att kritisera honom. Svaret på detta påstående är, att Sati inte kritiserade utan försvarade. Om möjligt borde hon ha skurit av Daksas tunga, eftersom han smädade Herren Siva. Eftersom Herren Siva är religionens beskyddare, bör med andra ord en person som smädar honom dödas omedelbart, och efter man dödat en sådan person, bör man överge sitt eget liv. Detta är det rätta tillvägagångssättet, men eftersom Daksa råkade vara hennes far, beslöt sig Sati för att inte döda honom, utan i stället ta sitt eget liv för att vedergälla den stora synd hon hade begått genom att höra Herren Siva bli smädat. Det råd som *Srimad-Bhagavatam* här ger, är att man inte bör tolerera att en person smädar eller förolämpar en auktoritet eller dennes aktiviteter, och detta må kosta vad det kosta vill. Om man är en *brahmana* bör man inte ta sitt eget liv, eftersom man genom en sådan handling blir ansvarig för att ha dödat en *brahmana*. Därför bör en *brahmana* avlägsna sig från platsen eller täppa till öronen, så att han inte hör smädelserna. Om vederbörande råkar vara en *ksatriva*, så är han i stånd att bestraffa vem som helst. En *ksatriva* bör därför genast skära av den smädandes tunga och döda honom. Men när det gäller *vaisyer* och *sudrer*, bör de omedelbart överge sina kroppar. Sati bestämde sig för att överge sin kropp, då hon ansåg sig själv höra hemma bland *sudrer* och *vaisyer*."

I bok 1, kapitel 7, vers 45 läser man om änkebränning, och Prabhupada skriver i sin innebördsförklaring: "En hänvigen hustru, som enligt uppenbarelsekrifterna är den äkta mannens

Hinduguden Krishna. Bronsstaty.

bättre hälft, rättfärdigas genom att frivilligt gå i döden tillsammans med sin man, om hon saknar avkomma. Beträffande Dronacaryas hustru, underkastade hon sig inte denna prövning, ty hon hade sin son, som fick ersätta hennes äkta man. En änka är nämligen bara en änka till namnet om hon har en son efter sin man."

Enligt Veda och enligt Prabhupada har kvinnan en lägre natur än mannen. I bok 6, kapitel 18, vers 42 står följande generalisering i översättning:

"För att tjäna sina egna intressen behandlar kvinnor män som om de vore mycket kära för dem, men ingen är i själva verket kär för dem. Kvinnor förmodas vara mycket fromma, men i eget intresse kan de döda till och med sina makar, söner eller bröder, eller se till att de dödas av andra."

I sin innebördsförklaring skriver Prabhupada:

"Kvinnor är av naturen måna om sitt eget väl och därför måste de beskyddas på alla sätt, så att deras naturliga benägenhet att vara alltför egenlyftiga inte manifesteras. Kvinnor behöver beskyddas av män, en kvinna bör tas om hand av sin far under barndomen, av sin äkta man i ungdomen och av sina vuxna söner under ålderdomen. Detta

är en befallning från Manu, som säger att kvinnor inte vid något stadium bör skänkas oberoende. Kvinnor måste tas om hand, så att de inte lämnas fria att manifestera sin av naturen grovt själviska tendens. Det har på senare tid varit många fall, där kvinnor mördat sina män för att få ut försäkringspengar. Detta är inte kritik mot kvinnorna, utan ett praktiskt studium av deras natur. En sådan naturlig instinkt hos kvinnan eller hos mannen manifesteras bara om den kroppsliga livsuppfattningen får styra. --- Rörelsen för Krishnamedvetande är så välgörande, att den mycket lätt kan motverka den materiella naturens besmittelser..."

Trots alla konstigheter i Veda anses den vediska litteraturen vara ofelbar. Vi läser i Prabhupadas inbördesförklaring till bok 4, kapitel 2, vers 31:

"Beviset på att den vediska kunskapen är fri från alla brister som misstag, illusioner, bedrägeri och ofullständigheter utgöres därför av att den är talad av Gudomens Högsta Personlighet, Janardana, och den har sålunda följts sedan urminnes tid med början från Brahma. Den vediska religionen, eller Veda-böckernas principer, har åtlutts av det kulturellt högt utvecklade folket i Indien sedan urminnes tid. Ingen kan spåra den vediska religionens historia. Den är därför *sanatana*, och varje förnedrande uttalande om Veda-böckerna anses vara ateism."

Man skulle kunna tro att religioner som lär sina medlemmar sådana här toktigheter och hemskheter skulle vara dömda att försvinna och dö. Men så är det tydligen inte. Faktum är att Krishnarörelsen är en av de mest framgångsrika "ungdomsreligionerna" i västvärlden. Människan tycks vara kapabel att tro vad som helst.

Enligt Dalai Lama behöver inte hans trosfränder tro och acceptera allt som står i buddhismens heliga skrifter. Dalai Lama medger att de buddhistiska skrifterna innehåller felaktigheter när det gäller materiell kunskap. Tyvärr resonerar inte Krishnarörelsens grundare och dennes lärjungar på samma sätt.

Stöd forskning

utan djurförbruk!

NORDISKA SAMFUNDETS STIFTELSE FÖR VETENSKAPLIG FORSKNING UTAN DJURFÖRSÖK Pg 70 70 90-7

Willis Harman Forts.

Harman säger också att alla individuella medvetanden *hänger ihop* på en djup nivå – vilket det finns mycket som tyder på, bland annat inom den moderna vetenskapen. På grund av denna förbindelse mellan medvetandena skapar vi tillsammans vår verklighet ur samma djupa grund, vars yttersta verklighet är det universella medvetandet. Vår kultur skapar exempelvis genom våra undermedvetanden, som är förbundna med varandra, en bestämd uppfattning om verkligheten, som i viss utsträckning är en del av oss alla.

När vi får klart för oss att vi kan förändra det omedvetnas programmering, kan vi förändra vår verklighet.

Hur kan vi då få en bättre förståelse för vad som finns i det omedvetna, så att vi kan ändra programmeringen? Ett sätt, säger Harman, är att uppleva att verkligheten är annorlunda. Om man upplever denna annorlunda verklighet tillräckligt länge, kommer den att förändra ens liv.

Det finns olika metoder för att uppleva en annan verklighet, såsom olika former av meditation och yoga; ja även psykedeliska droger och andningsövningar finns med i bilden. Man kan också ta del av vad andra människor säger sig ha upplevt och ta in den visdomen i sitt eget liv. Man kan undersöka om detta är sanning och sedan ta till sig dessa tankar och låta dem förändra det omedvetnas programmering.

Det pågår således inte bara en fysisk evolution utan även en andlig. Det är vår förståelse som utvecklas. Vi upptäcker oss själva mer och mer, vilka vi egentligen är.

Finns Gud med i den nya uppfattningen av världen?

Ja, den tanken vinner spridning att det faktiskt existerar ett gudomligt väsen, eller ett universellt medvetande, men också att vi är mer intimt förbundna med detta än vad vi fått lära oss i skolan.

Det sägs ibland i New Age-kretsar att "vi är gudar" och med vårt medvetande kan inverka på den fysiska världen. Harman bejakar idén att vi är gudar, men säger att den inte innebär att vi är oberoende gudar eller har magiska krafter som ständigt står till vårt förfogande. Men den innebär att det universella medvetande som vi är förbundna med i vårt djupaste väsen, är det kosmiska medvetande som skapar allt. Detta är ingen ny tanke, utan en gammal. Den är tusentals år gammal i österlandet och har även funnits länge

inom kristendomen, i esoteriska kretsar, men har aldrig slagit igenom i kyrkan.

Det finns flera uttalanden i Bibeln som är parallella till New Age-idén om tankens kraft. I Markus står det till exempel att vad vi än beder om, så kommer vi att få det, om vi tror det. Det gäller alltså att förändra den omedvetna programmeringen så att vi förändrar vår uppfattning om verkligheten och om vad som är möjligt; då kan vi på många sätt förändra själva verkligheten.

Källa: The 1989 Guide to New Age Living, ett slags extranummer av den amerikanska tidskriften New Age, en intervju med Willis Harman, gjord av Florence Graves.

"Intuitiv" arkeologi Forts.

På ett sådant verklighetsplan är det inte otänkbart att människan kan uppleva kontakt med ett icke-tid/rum-plan, där avståndet mellan fjärran och nära, forntid och framtid är upphävt, så som George McMullen tycks göra.

Ännu är detta mest spekulationer och hypoteser. Det viktiga är att ständigt flera forskare nu arbetar med försök och teorier som pekar på en vidgad världsbild med plats för mycket av det som tidigare ansetts vara omöjligt och otänkbart. Många av de forskare som jag träffade, såg i detta också en öppning mot en starkare tro på människans möjligheter att aktivt ta ansvar för sin egen framtid.

Övers. SM.

**Tarotkort, Pendlar
Kristallkuler mm.**

Vi sänder broschyr
mot 6 kr i frimärken.

Mystery House
Box 64

640 61 Stallarholmen
Tel 0152-430 15

MÅ BRA! av böcker.

Ibland är det lite si och så med hälsan, både fysiskt och psykiskt. En bok är till stor hjälp många gånger. Här presenteras 4 nya titlar ur höstens utgivning från ICA bokförlag.

BESEGRA DIN ALLERGI

av Peter Wilhelmsson

Allergi och överkänslighet är ett mycket större problem i dag än det någonsin tidigare varit. Den här boken förklarar sambandet mellan allergi och olika sjukdomar samt ger många praktiska tips om hur man lättare kan leva med sin allergi. Ca 300 sidor, teckningar. Hft. Cirkapris 175:-

LEVA ENSAM OCH MÅ BRA

av Barbara Powell/Övers M Lövström

Många av dem som av olika skäl tvingats leva ensamma känner sig ofta besvikna och frustrerade eller tycker synd om sig själva. Det är till dem den här boken riktar sig. Praktiska råd ges om hur man ska handskas med den här typen av känslor samt hur man ska utveckla sin personlighet. 236 sidor. Hft. Cirkapris 150:-

DIN SINNLIGA KROPP

av Lucy Lidell/Övers P Szil

Den här boken handlar om kroppsmedvetenhet och livsglädje. Att vara kroppsmedveten innebär att vibrera av liv, att vara trygg, harmonisk och förankrad i sig själv och uppleva en sensuell kontakt med omvärlden. Boken innehåller kroppsövningar som påverkar och förenar både kropp, själ och ande. 192 sidor, färgfoton, akvareller, färgteckningar. Hft. Cirkapris 250:-

HUSKURER OCH HELHETSTERAPI

av Gunilla Boman

En spännande bok om gamla tiders kunskap och funderingar om vart vi är på väg. Har vi tappat förståelsen för naturens helande krafter och läkeväxter? Hur påverkas vi av strålning och elektromagnetiska fält? Läs om allt från kloka gummors special till intervjuer och slutsatser om den nya tidens medicin. Ca 300 sidor, teckningar. Inb. Cirkapris 225:-

Köp böckerna i din bokhandel eller direkt från ICA bokförlag, 721 85 Västerås.

SPEGELNS TREDJE SIDA

En faktabok och källskrift som utförligt och detaljerat skildrar författarens egna mångåriga experiment med det psykiska fenomen som brukar kallas **själsresor**.

144 sidor, 13½ x 21 cm.

Billigast vid beställning direkt från förlaget; **endast kr 67,-**. Sätt in denna summa på postgiro **63 46 41-5**, betalningsmottagare **Psi-Cirkeln**, skriv bokens titel till vänster på postgiroblanketten. Skriv eget namn och adress tydligt. Boken kommer inom 7-14 dagar i vadderat kuvert.

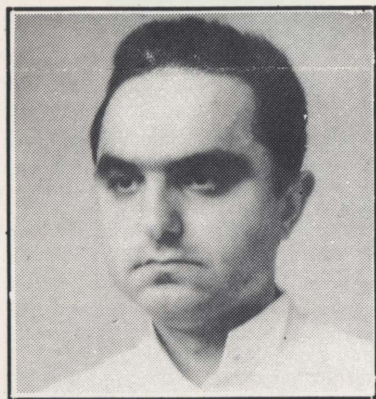
Dénis Lindbohm har utforskat paranormala psykiska fenomen i sextio år, ända sedan han vid två års ålder började få minnen ur tidigare liv. Från början gällde forskningen enbart reinkarnation, men utsträcktes med tiden till andra områden.

Vid sexton års ålder experimenterade han med självhypnos och upptäckte därvid en metod att komma i kataleptisk djuptrans under vilken han kunde lämna kroppen och besöka andra platser.

Boken skildrar experimenten som pågick från 1943-1979. Mängder av sällsamma upplevelser, bland annat kontakt med avlidna närstående, men dessutom en noggrann och detaljerad beskrivning av den metod som användes. En del av allt detta publicerades 1984 i en bok med titeln Spegel-spelet.

En lista med titlar och priser på de av författarens tidigare böcker som fortfarande kan köpas bifogas varje leverans.

Åsa Freij

Raul Amon

Jugoslavisk guru lär ut elddans

Inte bara från USA och Indien – fast man ibland kan tro så – utan också från flera andra länder kommer andliga lärare. Raul Amons hemland är Jugoslavien, och han lär vara den enda nu levande skmästarläraren i en gammal esoterisk kunskap som kallas eldens lära. Raul besökte Sverige i oktober och talade bland annat på Pan Helhetscenter i Stockholm om detta kunskaps-system som sägs ha anor från antiken och som inte vill vara något särskilt trossystem. Det är allmängiltigt, för alla människor, och kan fördjupa andra religiösa och filosofiska system och läror, säger Raul. Men han menar också att eldens lära ger kunskaper som inte tidigare varit tillgängliga för allmänheten och säger att den teknik han lär ut, "eldens dans", ger förmågor som klärvoajans, levitation (att lyfta från marken och sväva fritt), osynlighet (!) och kärlekskraft.

Du äter helst det du inte tål!

Du äter ofta helst vad du inte tål! Steven Rochlitz, en av alternativvårdens mest kända hälsoexperter, som också

är traditionellt medicinskt utbildad, hävdar att just det vi är allergiska mot, kan vi få ett oerhört begär efter. Så var misstänksam mot det du äter ensidigt och mycket av och gärna! Det kan vara det som orsakar hälsoproblem som det inte går att finna någon annan förklaring till. Du kan testa dig genom att avstå från denna föda i minst fem dagar. Om du sedan mår dåligt, när du börjar äta den igen, kan du var ganska säker på att du är allergisk mot den. Men var försiktig, manar han, reaktionen kan bli häftig, och du bör helst stå under experts överinseende. Mer om detta och mycket annat kan man läsa i Rochlitz' bok *Allergies and candida*.

Candida, en ny folksjukdom

Candida heter en sjukdom som man knappast har hört talas om tidigare, men som nu börjar bli något av en folksjukdom. Det är främst inom alternativmedicinska kretsar som man talar om – och gör något åt – candida. Det handlar om en svamp som finns normalt i tarmarna, men som under viss påverkan, som förefaller ha mycket med modernt levnadssätt och miljöförstöring att göra, börjar röra på sig och sprida sig ut i kroppen. Då först gör den skada och kan yttra sig i en mängd olika symptom. Peter Wilhelmsson från Alpha Plus Hälsocenter är en av dem som skriver och föreläser om candida. Ken Gillemo är en annan.

Rubinfeld synergy ny terapimetod

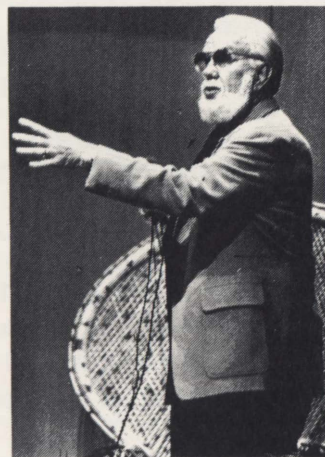
Rubinfeld synergy är en i Sverige ganska nyligen introducerad metod för självutveckling, som tar fasta på människan som helhet: "Synergisterna" vill integrera kropp, psyke och ande, säger Ute Arnold, utbildad rubinfeldsynergist i USA och numera ofta verksam i Sverige.

Rubinfeld synergy arbetar med många infallsvinklar: genom att man uttrycker sig med rösten, med kroppen och genom andningsövningar, fantasier och beröringar öppnas möjligheter att komma i kontakt med, uttrycka och förstå djupt lagrade känslor och lösa upp blockeringar och spänningar som sammanhänger med dessa.

Man arbetar även med drömmar och flera andra kända vägar till självinsikt och inre frigörelse.

– Vi vill nå den inre självläkande kraften, som finns hos varje människa, säger Ute, som har stor erfarenhet inom sitt område som holistisk terapeut.

Hon är grundare av och ledare för "The Healing Circle Center" i Pennsylvania och en av ledarna för Rubinfeld center i New York och i Toronto. Rubinfeld synergy bygger delvis på Alexander- och Feldenkraismetoden och gestaltterapi.

Willard Fuller

Paret Fullers Gud fyller tänder med guld

En annan märklig personlighet inom det andliga området, som framträtt i Stockholm och på Pan under året, är Willard Fuller från USA. Han är kris-

ten helbräddagörare som har som specialitet att, med Guds hjälp förstås, laga tänder och byta ut gamla plomber mot guld! Jag är bara ett redskap, försäkrar han. Och hans hustru Margaret, som också är helbräddagörare, har samma inställning. Det sägs också att "guld", som många uppges vittna om verkligen har kommit i stället för gamla lagningar, i själva verket inte är guld utan en metall som liknar guld och som inte är känd på vår planet tidigare!

Makarna Fuller har varit i Sverige en gång tidigare. De tillhör en rörelse i USA som kallar sig "Lively Stones Fellowship", och de framhåller att även om denna är kristen, så är den mycket öppen för andra religioner och trossystem.

Vad som är sant om guld i tänderna, kan reportern fn inte ha någon mening om. Sant är dock att makarna Fuller rönt stor uppmärksamhet.

Inget samband psyke-kropp

Vetenskapliga undersökningar i all ära, men inte sällan ger de motstridiga resultat. Om en grupp åberopar sig på vissa undersökningar, så kan säkert en grupp med motsatt uppfattning också hitta forskningsresultat som stöd.

Vi har trott att de psykosomatiska sambanden är så gott som bevisade, och accepterade även i skolmedicinska kretsar, men nu kommer resultat från en stor undersökning som säger precis motsatsen. I USAs läkarförbunds tidning har nyligen publicerats en rapport som hävdar att det inte finns någonting som tyder på att det mentala tillståndet, tankar, känslor och attityd, har någon som helst påverkan på fysiska sjukdomar. Forskarna har t ex inte funnit något samband mellan depression och cancer. Det går inte att tänka eller skratta sig frisk eller ens att hejda ett sjukdomsförlopp genom mental påverkan. Det faktum att andra undersökningar visat på psykosomatiska samband avfärdas med att den nu aktuella undersökningen är betydligt större och mer vederhäftig.

Vandring i fjäll för självutveckling

Jürgen Sass är terapeut och också vildmarksälkare. Fjällen har gjort honom själv mer nytta än mycken teori, menar han, utan att dock förakta teoretisk kunskap. En kombination av frisk, påtaglig praktik och en bra teori tycker han är idealet, och han har specialiserat sig på kurser med denna kombination.

Han leder återkommande fjällvandringar, där man också samlas kring lägerelden och lyssnar till Sass, diskuterar och antecknar. De naturliga strapatserna, kamratskapet, samarbetet och de fysiska rörelser som livet i fjällen tvingar fram samtidigt som luften och skönheten i det vilda ger starka upplevelser, allt samverkar till annorlunda och omvälvande erfarenheter, säger den fjällbitne terapeuten.

Ny bok:

Johannes Weise

Det usynliges maler
Glimt fra en visionär
Billedkunstners verden

Denna bok kan köpas från
Bokförlaget Sv. Sopela,
Box 388, 201 23 Malmö.
Telefon: 040-11 73 68.
För bet. per pg 57 17 86-3=190 kr.
Postförskott=208:30 kr.
Se SÖKAREN nr 5, sid 30!

Gimle...

...är en tidskrift ägnad åt sejd, shamanism, jämförande magi och andeveten-skap.

De senaste numren har behandlat bl.a. samisk shamanism, indiansk shamanism, nordiska myter, altarmagi, häxkonst, chakras, liturgiska galdrar och runmagi.

Kommande nummer av Gimle innehåller bl.a. artiklar om koreansk shamanism, om vinterguden Ull och om Beowulf.

Prenumeration på Gimle kostar 75:- för tre nummer. Sätt in pengarna på VATTUMANNENS postgirokonto 46 96 66-2 och märk talongen "Prenumeration Gimle".

Tydlig adress tack! Välkommen.

VATTUMANNEN, Box 45096, 104 30 Stockholm
(Drottninggatan 83) 08-10 96 15, 10 69 15

Den högre kraften inom oss

Shakti Gawain och Laurel King

Livet i den nya världen bygger på att vi förstår att det finns en högre intelligens, en fundamental skapande kraft eller energi i universum, som är alltings ursprung och innehåll. De ord och begrepp som har använts för att beskriva den här kraften är oräkeliga. Några av dem som för närvarande används i vår kultur är:

Gud	universum	källan
ande	högre jag	kosmisk intelligens
högre kraft	jag är	inre vägledning
ljuset	kraften	kristusmedvetande

De här termerna försöker alla uttrycka en erfarenhet eller vetenskap som är svår att uttrycka med ord eller logiska begrepp. Var och en av oss har den här erfarenheten inom oss. De ord vi väljer för att beskriva den är bara de etiketter som passar oss bäst.

Jag använder sällan ordet Gud eftersom det har så många förvirrande bibetydelser. Människor associerar det ofta med den tidiga religiösa uppfostran de fått, som ofta inte känns meningsfull för dem längre. Somliga kanske tänker på Gud som *någon* eller *något* utanför dem själva: "den gamle farbrorn uppe i himlen med det långa vita skägget". Jag föredrar sådana termer som högre kraft, universum, ande, högre jag eller ljuset. I den här boken kommer jag omväxlande att använda de här termerna när jag skriver om den högsta skapande intelligensen och kraften vi har inom oss. Om någon av de här termerna inte känns meningsfull för dig kan du byta ut den mot något annat ord du föredrar.

Under de första tjugio åren av mitt liv hade jag ingen medveten upplevelse av, eller tro på en högre kraft av något slag. Jag har varit tvungen att arbeta mig igenom många lager av tvivel, rädsla och oförmåga till tro för att komma fram till den stora tillit jag nu hyser för den högre kraft som finns inom mig och inom alla och allt som existerar. Jag har inte accepterat något i blind tro, så på sätt och vis har jag varit tvungen att "bevisa" allt för mig själv genom mina erfarenheter. Eftersom jag har lärt mig att lita fullt och fast på universums högre kraft och att leva i samklang med de kosmiska lagarna är de förändringar jag har känt och sett i mitt liv verkligt underbara.

Ni som redan känner en andlig medvetenhet, har en solid grund att bygga era liv på. Men för er, liksom för mig som

Shakti Gawain

känt er andligt "avstängda" hoppas jag att det jag skriver ska ge er stöd och att hitta den inre strömbrytaren.

Universum har både personliga och opersonliga aspekter: Ju mer jag överlämnar mig själv till och litar på den högre kraften, desto mera personligt blir mitt förhållande till det. Jag kan bokstavligen känna ett väsen inom mig som vägleder mig, älskar mig, undervisar mig och uppmuntrar mig. I dess personliga aspekt kan universum var lärare, vägledare, vän, mor, far, älskare, skapande geni, önskefe och till och med jultomte. Med andra ord är det så att vad jag än känner att jag behöver kan förverkligas genom den här inre kontakten. Jag känner mig sällan riktigt ensam längre. Det är till och med så att jag oftast finner den mest givande samvaron med universum när jag är kroppsligen ensam. Vid sådana tillfällen fylls tomrummen inom mig med ljus. Där finner jag alltid en vägledare som talar om för mig vad jag ska göra härnäst och hjälper mig att lära mig de läxor som varje steg på min väg innebär.

Meditation

Sitt eller ligg ner i en bekväm ställning. Slut ögonen och ta några djupa andetag. Slappna av i kroppen mer och mer för varje gång du andas ut. Ta sedan ytterligare några djupa andetag och slappna av i sinnet för varje utandning. Låt dina tankar löpa utan att hålla fast vid dem. Koncentrera dig inte. Slappna av ditt medvetande och förankra det djupt inom dig.

Föreställ dig att det finns ett mycket kraftfullt väsen inom dig och överallt omkring dig. Detta väsen är oändligt kärleksfullt, starkt och klokt. Det tar hand om dig, beskyddar och vägleder dig. Det är också mycket sorglöst, glatt och lekfullt. När du lär känna det gör det ditt liv spännande och roligt.

Du kanske får en bild, en känsla eller kroppslig förnimmelse av detta högre väsen. Anta att det finns där även om du inte ser eller känner något.

Slappna av och njut av tanken eller känslan att du blir helt och hållet omhändertagen av universum. Bekräfta det här högt eller tyst för dig själv: "Jag känner och litar på att universum finns närvarande i mitt liv."

Ur "Att leva i ljuset" av Shakti Gawain och Lauren King (Energica Förlag) 1989. Översättning: Eva Trägårdh.

När jag först upptäckte visualiseringsövningarna och fann att de fungerade tyckte jag det var mycket spännande eftersom jag med dem kunde göra precis vad jag ville med mitt liv. Känslan av att kunna få allt jag ville ha gjorde mig alldeles upprymd!

Ur *Att leva i ljuset* av Shakti Gawain och Laurel King (Energica Förlag)

Att på ett nytt sätt se vad som är heligt, det är att ha en annorlunda syn på universum. Det är att än mer vidga de gränser vi satt omkring Gud, även att ge en ny beskrivning av det gudomligas natur... Det är att betrakta tingen, människorna och händelserna i vårt liv och säga: ni är heliga!

David Spangler

Människan är själv sitt ödes arkitekt. Den största revolutionen i vår generation är att mänskliga varelser, genom att ändra sin inre attityd, kan ändra andra aspekter av sitt liv.

William James

Gösta Rehn död

17 juni i år avled K Gösta Rehn, 98 år gammal. Han skrev flera UFO-böcker, som utgavs på Zindermans förlag. De utgjorde en motvikt till de kontaktorienterade böcker om UFO som gavs ut på förlaget Parthenon, och bidrog till en mindre "religiös" och en mer vetenskaplig inställning hos flertalet UFO-intresserade i Sverige.

Bo Ståhl död

Bo R Ståhl har avlidit, endast 43 år gammal. I slutet av 60- och början av 70-talet arrangerade han flera fredsgudstjänster. 1970 gav han tillsammans med Bertil Persson ut den unika boken *Kulter, sekter, samfund* (Proprius förlag) om religiösa minoriteter i Sverige. Under några år var han amanuens vid Religionssociologiska institutet. 1973 startade han antikvariatet Lyktan i Stockholm, som han drev till sin död.

Örjan Björkhem: Provokation

Meditation är jättebra. Numera har vi ju till och med vetenskapliga bevis på det. Man kan ta en framstående Zen-meditatör som sitter fullkomligt avslappad, så avslappad att det nästan verkar som om han sover, och sätta femtioelva elektroder på honom, så att han får det eventuella håret fullt med klister. Och sedan ansluter man elektroderna till en EEG-apparat och efter en komplicerad dataanalys kan man få fram att han uppvisar alfavågor och kanske också thetavågor. Det innebär på vanligt språk att han är fullkomligt avslappad. Det verkar nästan som om han sover. Lustigt nog är det rätt många som blir imponerade av detta resultat som naturligtvis har väsentligt mindre informationsinnehåll än den rena iakttagelsen och lustigt nog inser man inte gärna att det vore oerhört mycket mer belysande att fråga Zen-mästaren. Ännu underligare är det att dessa "Zenmästare" glatt infinner sig för att få huvudet fullsmetat med elektrodsalva och klister. Var och en må ju möta Gud på sitt eget sätt, men några sätt är underligare än andra.

Men meditation i allmänhet, tänk så bra det är. Alla har väl hört de många solskenshistorierna om människor som blev rena supermän och -kvinnor bara genom att meditera fem mintuer om dagen. Och tänk så lyckliga de blir bara av att få tassa in i sitt inre fem minuter om dagen.

Själv är jag helt övertygad om meditationens välsignelser och blir därför alltid litet illa berörd när människor berättar om hur bra de mår av att bara meditera fem minuter om dagen, och om hur de gjort det i årtal. För mår man så bra av det, då är det något grundläggande fel med ens liv.

Det finns ju så att säga "protestantisk" och "katolsk" meditation, jag talar inte om huruvida man skall stå på huvudet eller sitta på ändan

eller om man skall se i öster eller väster, det uppfattar jag som rätt likgiltiga skillnader. I stället handlar det om avsikten med meditationen och här kommer skillnaden mellan katolsk och protestantisk in. Det är ju så att i katolska länder läser prästen mässan vare sig det kommer någon församling eller ej. I en protestantisk kyrka går prästen lättad hem om inte folket kommer. För hos oss är gudstjänsten inte till för Gud utan för församlingen.

På liknande sätt har vi gjort med det mesta vi importerat från Östern. Yoga och karate har blivit till gymnastik och självförsvar, akupunktur till ett sätt att manipulera kroppens endorfiner. Och meditationen har blivit till en sorts andlig tandborstning – när den i Östern är en oerhört viktig del av gudsumgänget. (Jodå, jag vet att man ofta formellt inte har någon "gud" men termen kan vara lämplig ändå.)

Meditation utan annan avsikt än att må bättre blir då till en ursäkt för att dra sig undan, privatisera, manipulera de egna känslorna istället för att förändra verkligheten. Till att materialisera, förtingliga, också själva känslolivet. Ganska precis som vore det hasch leder det småningom till ett allmänt flummande.

Mår man riktigt bra av att regelbundet meditera under lång tid, då är någonting allvarligt på tok.

En annan sak är att meditation kan vara något av ett panacea när det gäller verkliga problem, när det gäller att få ett ögonblicks lugn och ro under stressiga tider. Och ingen lär kunna nå några högre sanningar utan meditationens hjälp. Men meditation utan avsikt och ändamål är bara ett dåligt sätt att använda skygglappar.

Hur många elektroder man än sätter i skallen och hur djupsinniga analyser man än gör av det uppenbara.

Ur min dagbok

Per Ragnar

Jag ser en semifinal i Wimbeldontennisen. Det är oerhört spännande. Telefonen ringer. En äldre, rosslig mansröst hörs:

– Hallå... hallå...

– Ja, hallå, ja...

– Ja, vart har jag kommit?

– Ja, vart önskar ni komma?

– Jag... jag... jag undrar om det är hos den där Per Ragnar... som var programledare för Gomorron Sverige...

Jag vet vad som ska komma. Det är bara att koppla av tennisen ett tag. Han kommer att fråga mej om dikten "Jag har inte tid". Sen kommer vi att talas vid en stund. Det handlar om ensamhet.

Inte om den ensamhet som är avkopplingens, meditationens, det inre samlandets. Inte om den ensamhet som enbart innebär att man bor utan anhörig, men ändå har släkt och vänner att tala med, verkligen tala med. Om allt.

Men om den ensamhet där man ingen har att tala med. Om den ensamhet man kan känna även bland nära och kära. Den ensamhetskänsla som uppstår när vi inte har språk för de inre känslorna. Inte har tid med varann för att tala om vardagsbekymren, som växt till berg. Inte har ork att ta itu med samlevnadsproblemen. Inte orkar lyssna på varann. Den växande ensamhet som kommer ur behovet av att ha Någon att Verkligen Tala med.

Farbror i min telefon ber om ursäkt, sen jag bekräftat att jag är jag. Men han mindes ännu lördagsmornarna i TV... och dikterna jag läste, inte minst en. Dikten som handlade om att vi inte har tid för varandra. Jodå, jag ska skicka en. Jag föreslår honom att gå till Storkyrkan, för han bor här i Stockholm, när jag en sommarkväll ska läsa poesi där. Tyvärr. Han kommer inte ut längre. Jodå, han har hemhjälp. Men de har ju inte tid med sånt. De ska ju städa och laga mat. Och han har fått en egendomlig sjukdom som gör att han utan förvarning trillar baklänges. Men en rullstol då, föreslår jag, och ett samtal till Röda Korset, där säkert någon finns som kan hjälpa honom ut några timmar. Nä, si rullstol vill han inte åka, det känns liksom förnedrande när man alltid varit frisk och stark och spelat tennis. Vi pratar om tennis en stund. Den fjärde juli fyller han sjuttiosju år och nu stockar det sig i halsen. Jag förstår att ingen uppvaktning är att vänta.

Jag sänder honom en födelsedagsbok och den önskade dikten:

Det går genom tiden en säregen fläkt,
en sjukdom som allmänt benämnes jäkt.
Och bannlyst är stunden av ro och av frid.
Man hör bara ständigt: Jag har inte tid.

Du äger kanhända en sjuklig vän,
det sista besöket var länge sen.

Du säger en ursäkt, blir öm och blid,
men tröstar dig med: Jag har inte tid!

Kanske har du en mor, som är gammal nu,
vars enda ljuspunkt i livet är du.

Att glömma henne, är du på glid?

Ditt samvete kväves med: Jag har inte tid.

Så lever du livet i stora drag,
hur skall jag hinna allting idag?
Jäktet förvandlat ditt liv till en strid.
Din slogan har blivit: Jag har inte tid.

Men när du har levat ditt antal år.
När döden på tröskeln väntande står.
När man dig kallar från livets id,
skall du då svara: Jag har inte tid...

Detta är, tyvärr, Sveriges i särklass populäraste dikt. Jag läste den flera gånger under mina fyra år som programledare för Gomorron Sverige. Den var skriven av en SJ-arbetare från Hudiksvall, Torsten Palmqvist, och vi blev nerringda på redaktionen: Var kan man få tag på den, kan ni sända oss, mej en kopia?

Och fast det är fyra år sen jag slutade med programmet, får jag fortfarande tiotalet förfrågningar i veckan, tiodubbelt upp i juletid och i högsommaren. I brev eller i form av ett telefonsamtal.

Och under programåren fick jag cirka 50 000 brev, privata, personliga brev. Jag talar då inte om dem som ville ha en autograf, eller som sa nåt vänligt om mej eller programmet eller skällde. Utan om brev som handlade om ensamhet, kärleksproblem, alkoholbekymmer i familjen. Och många, många om cancer som drabbat en närstående eller en själv. Om döden. Och alla handlade de om att det i närmiljön inte fanns någon att prata med, att verkligen Prata

Per Ragnar

med om livsfrågorna, om sorgen och saknaden, om behovet av gråt och bekräftelse. Om det oerhörda behov av ett DU som varje JAG har.

En liten notis längst ner på en sida i tidskriften HÄLSA: Om tio år kommer omkring 7 000 svenskar att dö i aids. Lika många dör i trafiken. Men omkring 40 000 människor kommer att dö på grund av rökning och 80 000 på grund av alkoholkonsumtion. Men det verkligt skrämmande, enligt distriktsläkaren Bo Henriksson, är att ännu fler kommer att dö på grund av social isolering. Den ökar hela tiden, men vi pratar inte om den.

När jag på RK:s distriktsstämma i Gävle talat om "Att vara medmänniska", kom en kvinna fram till mej. Ur sin plånbok tog hon upp en liten dödsannons. En flicka hade tagit livet av sej. Detta var annonstexten:

Någonstans finns det hopp

Någonstans finns det trygghet

Någonstans finns det kärlek

Men säg mig:

Var finns Någonstans?

Har vår utveckling gått för snabbt, från bondesamhällets mödor, som band familjer samman, till industrisamhället, med kommunikationer och arbetstillfällen, som snabbt spred ut oss över Sverige och splittrade familjeband? Så lärde vi oss jaga materiell välfärd och tiden för samvaro blev allt mindre. Så kom radion och TV:n med nya upplevelsevärldar, charterresorna jagade iväg oss mot nya, soliga lyckomål. Och dugliga politiker byggde allt tryggare välfärdsnät åt oss men omyndiggjorde alltmer individen. Och den allt skickligare vårdapparaten förlängde våra fysiska liv, bromsade tillfälligt den naturliga döden, hindrar oss alltmer från att leva med döden som en naturlig del av livet.

Sverige behöver en revolution – i medmännisklighet.

Kvart över tolv på natten ringer det. Det är en tjej som tagit sommarjobb i Hemvården.

– Jag bara måste få prata, säger hon med gråt i rösten. Jag

är så trött. Det är så jobbigt. Så många ensamma gamla det finns!

Och vet du. När jag började, vi fick ingen utbildning, ingen information alls om vad som väntade oss. Efter en vecka fick jag veta att vi har tystnadsplikt. Och hos de flesta får jag vara bara en timme. Dom flesta vill bara prata, visa kort på sina döda män och hustrur och berätta hur det var förr. En tant, hon är så elak. Hon bara skäller på mej och allt är fel. Fast jag förstår ju att hon inte mår bra, att hon är olycklig. Hon skäller på Hemvården, för att de alltid kommer nya flickor som man inte kan lita på.

En tant, hon var så himla söt. Nittioett år och alldeles klar i huvudet. När jag frågade min föreståndare om jag kunde besöka henne privat, fick jag veta att det inte går. Då debiteras kommunen och andra gamla kan få veta, att avtalet inte hålls. Det är läkarna som bestämmer hur många timmar dom behöver. Vad vet dom om det? Men jag ska ändå hälsa på henne. Jag visade henne kort på min son och hon tyckte han var så söt. Jag tror hon skulle bli väldigt glad av att få krama honom.

Och vet du, ikväll har jag varit på en fest och där var han den där kände skådespelaren. Och han frågade, när jag berättade vad jag jobbade med, hur jag kunde ägna tiden åt sånt där pack. Jag blev så himla lessen. Det verkar som alla, både många av dom som jobbar med vården och folk i allmänhet, tycker att det är ett riktigt skitjobb. Det är ju inte klokt. Men vänta, en dag sitter dom där själva...

Tänk så enkelt det varit om vi första veckan fått träffa olika erfarna hemvårdare, som berättat för oss om olika problem och människotyper vi skulle komma att möta. Till exempel bara en sån sak, hur vänder man en gammal som ligger. Och en tant, hon sket på sej i trappen och ville att jag skulle följa med henne in på WC. Jag höll på att spy. Usch, vad synd det är om dom. Jag vill aldrig bli gammal.

Ur "Min livsscen" av Per Ragnar (Askelin & Hägglund) 1989.

Foto:
Hans Gedda

MÅNADENS BIBELCITAT

Att födas på nytt

Barbro Johansson

Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Om en människa icke bliver född på nytt, så kan hon icke få se Guds rike (Joh 3:3).

Att födas på nytt handlar om många saker. Det kan handla om att varje dag är ny, eller att jag föds på nytt när något stort händer i mitt liv. Den kristna tolkningen går ut på att man genom dopet föds in i Guds rike, blir Guds barn.

Men det kan också tolkas bokstavigt, och då har vi kommit in på en tanke som för många är mycket främmande, nämligen reinkarnationstanken. Grunden för den misstro som många känner inför den, är en vulgäruppfattning om tokiga österlänningar som tror att de kan bli ett grässtrå eller en fluga i nästa liv, och som sopar vägen framför sig för att inte råka trampa på den myra som kan vara deras döda mormor.

Sett i ett större sammanhang är däremot reinkarnationstanken både känslomässigt tilltalande och logisk.

Vi ser runtom i naturen hur livet vissnar och förmultnar för att nästa vår om igen börja spira. Träden faller sina löv och står kala och till synes döda hela vintern, men när våren kommer spricker knopparna ut ur de skyddande skalerna. Ur det vissnade gräset spirar nytt gräs. Varje vår upplever vi pånyttfödelse, reinkarnation.

Själva tanken på att ens existens plötsligt skulle upphöra, blir i det närmaste orimlig om man försöker sätta sig in i den. Jag är van att alltid finnas. Något annat har jag aldrig varit med om! Jag sover på natten, men upplever i mina drömmar. Jag kan vara sövd eller medvetlös, men hela tiden existerar jag. Kan någon föreställa sig hur det kan vara att inte existera? Finns det överhuvud taget något sådant tillstånd? Nej, jag tror inte det. Jag tror att existensen är evig. Att tillvaron alltid är. Att livet verkligen är oändligt.

På kvällen lägger jag av mina kläder, tar på mig pyjamas, går till sängs och övergår i en annan tillvaroform. Jag går in i sömnens rike. Vad som händer där, har jag mycket vaga begrepp om när

jag vaknar. Kanske minns jag någon dröm, men det är endast några få minuter av hela nattens sömn som finns kvar i minnet. Jag vet helt enkelt inte vad jag hade för mig resten av tiden. Så stiger jag upp, tar på mig andra kläder än jag hade dagen innan och börjar en ny dag.

När mitt liv är slut sker samma sak. Jag har levt en lång dag, och nu är det dags att vila. Jag tar av mig min gamla, slitna kropp, tar på mig en tunnare och lättare klädsel och somnar in. Jag lämnar denna världen för en annan, där jag kommer att uppleva andra saker än jag gjorde här. Döden är natten som ger mig välbehövlig vila och uppbyggelse. Lika lite som jag minns nattens drömmar, minns jag vad jag gjorde när jag var död. Men så småningom är jag utsövd. Jag känner att det är dags att börja arbetsdagen igen, och jag letar fram nya kläder. Jag inkarmerar på nytt.

Om jag igår begick misstaget att köra bil på vänster sida av vägen, och därför fick en kvaddad bil och en stor bula i pannan, kommer jag antagligen att hålla mig på rätt sida av vägen i fortsättningen. På samma sätt drar jag nytta av alla erfarenheter jag får, även erfarenheterna från tidigare liv. Jag minns inte medvetet mina misstag, men lärdomarna finns inbyggda i mitt medvetande. Om jag som litet barn blir rädd när jag hör en stor hund morra, är det gamla erfarenheter som väcks till liv, likaså när jag inte nåns döda spindeln som kryper i fönstret, utan släpper ut den istället. Dag efter dag, liv efter liv, lär jag mig alltmer om livets lagar och hur jag ska leva för att vara i samklang med skapelsen.

Det är mycket att lära sig. Det räcker inte med ett liv, inte med tio eller hundra heller. I livets skola finns många klasser, och det finns mycket spännande att lära sig. Men det är arbetsamt och tröttnande också, och vi behöver så väl våra sommarlov. En skön, solig och avspänd tillvaro som ger oss kraft att fortsätta arbetet nästa termin. Döden och livet är två sidor av samma sak; en evig tillvaro. Tillvaron är ett ständigt växande mot kunskap, sanning och ljus.

UFO

I nr 2, 1989 av UFO-aktuellt har Clas Svahn tagit upp ett av de mest märkliga och betydelsefulla inslagen i UFO-fenomenet. Det är de oförklarade cirklar på marken, som dykt upp på skilda platser under årens lopp. Något, som tycks ha kommit ovanifrån, har plattat till växtligheten på marken. "Liknande cirklar har rapporterats sedan 1946", skriver Svahn. "Fram till augusti 1988 har 94 cirklar hittats på 18 olika platser i södra England."

Något "liknande en virvelvind har svept runt grödorna medsols. På de bilder som finns syns tydligt hur veteaxen ligger tryckta mot marken som om någon jättehand dragit en kam runt i en cirkel. Inga spår leder fram till cirkeln."

Grödan skadas inte, utan pressas mot marken.

Vad kan nu orsaken vara till dessa märken? Svahn skriver: "De flesta som undersökt cirkelarna verkar idag vara överens om att de bildas genom något fenomen från luften."

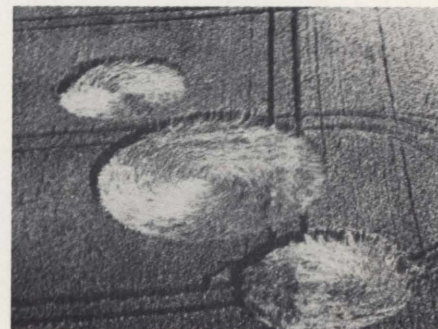
Men förklaringar som helikoptrar, tornador och virvelvindar övertygar inte. (Fåglar? Knappt troligt.)

Den mest *naturliga* förklaringen tycks i alla fall vara att cirkelarna gjorts av okända föremål *uppfifrån*.

Tänk om det ligger sanning i pratet om flygande tefat, i meningen farkoster från rymden!

Vad tror Sven Ove Hansson?

SM

Ur UFO-Aktuellt nr 2, 1989

Objektiviteten är handikappad gentemot fanatismen genom att den inte befrämjas med fanatiska medel.

Piet Hein

Endast de inre framgångarna, personlighetsdanandet och personlighetsfördjupandet kan göra livet rikt, meningsfullt och värdefullt.

Knut Kjellberg

Novell

På ljusårs håll

Suzanne Mortensen

Allra mest längtade Simon Lovén efter stjärnklara nätter och när de inföll unnade han sig ingen vila utan valde istället att vaka medan de sena timmarna rann undan. Då vände han sammetsfåtöljen mot fönstret som vette mot trädgården och serverade sig själv ett litet glas portvin på det valnötsbruna rökbordet. Förberedelserna tog på krafterna för Simon var märkt av värk men när han lutade sig tillbaka mot stolsryggen och fyllde gommen med den söta smaken så kände han sig förunderligt väl till mods. Ensam med sina tankar och funderingar kunde han nu lyssna till tystnaden och betrakta den rofyllda omgivningen med sina trötta gammelmansögon. Visst hände det att han slumrade till en stund och väcktes när det bleka gryningsljuset letade sig in i kammaren. Fast mest satt han försjunken i sig själv och tänkte på den tid som varit och den tid som snart skulle komma. Allt hade inte blivit såsom han en gång hoppades och somligt önskade han ogjort men han inriktade sig på de goda ögonblicken och lät de andra bero. Vad annat kunde han göra? De utmätta dagarna var snart tillända och nu behövde han komma till vila. Det förflutna måste få tillhöra det förflutna. Det kunde inte förändras. Men vad var det då som väntade?

Blicken gled ut över de sovande huskropparna och de ödsliga trädgårdarna innan den höjdes mot skyn och sökte sig fram till den särskilda stjärna som han kallade sin egen. För honom var den långt mer än bara ett av Vintergattans otaliga glödande gasklot. Den var ögontröst. Hur natthimlen än förändrade sig så fanns den alltid där som en självklar ljuspunkt i mörkret. Likväl oroade det honom att den var så avläg-

sen och ibland fick han för sig att den var onåbar. Drömmande brukade han då begrunda den och önska bort avståndet.

En sommarnatt när han som vanligt hade satt sig tillrätta fick han plötsligt se hur en stjärna föll. Det var ingenting ovanligt med det. Han hade sett en mångfald stjärnfall förut utan att beröras, ändå fick just detta honom att uttala sin önskan högt. Knappt hade den hunnit slockna i fjärran förrän han anade någon som rörde sig i det dunkla rummet. Men hur han än ansträngde sig så kunde han inte urskilja mer än så.

– Vem där? undrade han med låg röst och famlade förgäves efter bordslampan.

– Nog vet du vem jag är Simon. Jag har kommit för att uppfylla din önskan. Simon vred förundrat på huvudet och följde månstrålarna som flöt in i rummet och återspeglades mot ljusgestalten. Återskenet var så starkt att han ville värja sig men han förmådde inte. Blicken drogs åter mot ljuskällan medan han hörde hur uppdraget upprepades. Den lugna stämman lindrade oron och med ens kände han hur rädslan avtog och följdes av förväntan. Han kladrade strupen och pekade ivrigt mot horisonten.

– Nå, vill du då plocka ner den där stjärnan från himlafästet och låta mig få se den på nära håll?

Hon dröjde med svaret och närmade sig honom varsamt.

– Följ med istället, uppmanade hon och sträckte ut sin hand. Den är inte alls så långt borta som du tror.

Handen var så nära att han nästan nuddade vid den men ännu var han inte beredd att ta emot den. Han drog in den svala nattluften som silade in genom

fönstergluggen och andades tungt. Andhämtningen blev allt tyngre medan en mängd minnesbilder trädde fram för hans inre och brände sig fast med en etsnings skärpa bara för att sedan svepa förbi. Han ville hejda dem och hålla dem kvar men måktade inte utan gav upp och lät sig tömmas på det förflutna. Det var ett ögonblicksverk likt stjärnfallet han just sett, ändå tycktes det oändligt. En strimma av klarhet avspeglades i hans anletsdrag när han tog emot den utsträckta handen.

– Slut dina ögon, sa hon. Tids nog hinner du vänja dem vid ljuset. Hon förde honom ur fåtöljen och han följde henne med lätta steg för det var som om tröttheten lämnades kvar. Kroppen kändes inte längre tung och den gamla smärtan rann av honom. Så stod de vid fönstret.

Trädgårdens alla blomdofter strömmade emot honom och den dagfriska vinden fuktade ansiktet medan han såg ut över villakvarteret en sista gång. Allt var tyst och stilla och det fanns inte längre någon tvekan kvar inom honom. Inte ens inför det stora språnget.

En svindlande känsla kom över honom när de mötte luftströmmen och snart steg Simon och ängeln mot allt högre rymder. De färdades långt bort och ändå hemåt.

Långt nedanför dem vaknade småstaden till liv igen och vardagssysslorna tog vid. Grannarna undrade länge vart Simon hade tagit vägen och så småningom genomsöktes huset från vind till källare. Men ingen förklaring fanns att få. Huset står ännu obott med fönstret på glänt mot evigheten och ännu väntar vännerna. De vet inte att han betraktar dem småleende på ljusårs håll.

Bemötande av Håkan Blomqvists artikel om antroposofin

Hans Möller

Håkan Blomqvists lilla skrift nr 16 i Human-Etiska förbundets skriftserie "Ockultismen som blev rumsren – en granskning av antroposofin" ingick i sin helhet i Clarté nr 2/89 under rubriken "Varning för antroposofin" och i Sökaren nr 6/89.

Håkan Blomqvist skildrar den antroposofiska rörelsen som livs- och känslöfientlig, sexualförnekande, dogmatisk, rasistisk och uppbyggd på ovetenskapliga, absurda idéer, som är direkt löjeväckande.

Han berättar om sig själv i slutet av skriften/artikeln, att han i 20 år levde med antroposofiska tankar – 20 bortkastade år, anser han nu – och att han var så gripen att han vid en högtidlig akt var medstiftare till en Sankt Mikael's orden och att stiftarna kände sig som mikael'sriddare. – Givetvis måste ett så överspönt företag resultera i ett våldsam pendelslag, och med renegatens iver kastar sig författaren över sina "fäder", ty hans föräldrar är antroposofier. Håkan Blomqvists upplevelser måste tas på allvar, liksom t ex Jan Myrdals. Frigörelsen är nödvändig, fadermordet oundvikligt. Men kan man döma Alva och Gunnar Myrdals gärning och socialismen genom läsning av Jans självbiografi?

Steiner bemödade sig om att alltid belysa saker och ting ur de mest olika synvinklar, eftersom det är enda vägen till objektivitet. Det går att pillat ut citat i alla riktningar och få det till vad som helst. Men en rörelse måste väl hänga samman med tankarna bakom rörelsen? En rörelse som har Goethe som inspiration – Steiner kallade sin högskola för Goetheanum – är det rimligt att den är livs- och känslöförnekande? Är det inte rimligt att tänka sig att rörelsen är livsbejakande, konstnärlig, öppen för all forskning och inte sätter gränser som förnekar att kunskap är möjlig, även om andliga världar? Alltså ett stort förtroende för människans kunskapsförmåga, att den kan var stän-

dig gränsöverskridande och att Kant har fel i sin dogm att vi aldrig kan nå fram till verkligheten, "tinget i sig". Allt detta finns i Faust och i Steiners antroposofi.

Om man nu reser och besöker det 20-tal waldorfskolor som finns i Sverige och det hundratal som finns i Norden och överallt möter skönhet, konstnärlighet, arbetsglädje, skolorkestrar, sång och dans, arbetsgemenskap mellan lärare och föräldrar, är det inte sannolikt att detta har med rörelsens idéer att göra? Och om man ser t ex "Regnbågsprojektet" – hur pengar samlas in för att stödja de mörka bröderna i Johannesburg och möjliggöra skola utan apartheid, en waldorfskola – är det då sannolikt att rörelsen är rasistisk? Och man kan gå på lektioner och höra hur alla folk beskrivs med största sympati, inte minst sk naturfolk, hur det framhålls att alla folk är en del av mänskligheten och att vi alla har en uppgift, alla är bröder – kan det byggas på rasistisk grund? Ett naturligt studieobjekt är Rudolf Steiner-seminariet i Järna. Man kan studera eleverna, tala med dem, se dem i alla aktiviteter, se dem odla jorden utan gifter – kan de då hata naturen? – Det vore en fullkomlig motsägelse.

Det går helt enkelt inte att känna igen antroposofin i Håkan Blomqvists beskrivning. Antroposofin vänder sig mot varje form av sekterism. Däremot går det inte att förneka att det finns sekteristiska människor som kallar sig antroposofier med orätt. Antroposof kan man inte vara i annan bemärkelse än man är t ex biokemist eller astrofysiker: man arbetar med en forskning enligt vissa riktlinjer, tankar och framlägger fritt sina forskningsresultat.

En gång skrattades åt Freud, Marx förnekades, Copernikus sattes på index, de första fysikerna ansågs tokiga med sin atomteori – att materia skulle vara bara tomrum och ett surr av små minikulor. Det stred mot sunt förnuft och sinness vittnesbörd. Alla kunde ju också se att

jorden är platt.

Antroposoferna ifrågasätter en dogm i nutiden, nämligen att det inte finns över-sinnliga inflytanden och andliga världar bakom den fysiska, trots att denna nu i den nyaste fysiken anses vara kondenserad energi och ett levande kaos. Kanske de gamla religionerna hade rätt när de påstod att den fysiska världen skapas av en urkälla, en andlig värld? Har vi fått materiella svar helt enkelt genom vår reduktionism: Vi ställer bara kvantitativa frågor och anser att endast detta är vetenskap. Men är inte de kvalitativa livsfrågorna minst lika verkliga som de mätbara fenomenen? Är inte livet det som allra mest angår oss, allra närmast? Låt oss forska: Kan det finnas ett liv före födelsen och efter döden? Allt i världen innefattas i kretslopp – varför då inte också individualiteten, jag själv? Finns en utjämning rättvis, en reinkarnation?

Endast en materialistisk fundamentalist kan avvisa det berättigade i sådana frågeställningar. Antroposofin avvisar all fundamentalism och angriper därför från två håll, den kyrkliga och den materialistiska fundamentalismen.

De teosofiska tankegångarna har levt hos många av våra största andar, t ex Almqvist, Stagnelius, Viktor Rydberg, Strindberg, Selma Lagerlöf, Edith Södergran, Elin Wägnér för att inte tala om Swedenborg och Goethe. Men materialismen har tystat ner detta eller gjort det till bisarreri hos excentriska konstnärer. Det är dags att lyfta fram i dagen vad de verkligen stått för. Är vi ensamma i universum? Den moderna människans fruktansvärda ensamhet och känsla av tomhet, meningslöshet är väl dokumenterad. Måste det vara så? Allt fler dukar under i neuros.

Hur många har inte offrats på religionernas altaren och på de politiska doktrinernas altaren? Hur många har inte offrats på kapitalismens och socialismens altaren? -ismerna tyranniserar

människorna. Antroposofin söker vägar att bekämpa kapitalets makt och att skapa en broderlig, en social – inte en stats-socialistisk – ordning i näringslivet, där lön utgår efter behov och det arbetas efter förmåga, så som sker vid t ex waldorfskolorna. Vi hävdar kulturlivets fulla frihet, dess oberoende av statens och näringslivets styrning. – Kan vi inte samverka för ett sådant mål, människans befrielse?

Till sist: Det är nödvändigt att nu klargöra vad antroposofin verkligen står för sedan den trätt in i kulturlivet genom t ex "Miljö som ger liv – Kultur som ger liv". Det är verkligen kontroversiella saker som sägs, en fullständig utmaning mot den materialistiska tradition som segrat hos oss sedan upplysningstiden och som gjort att man dömt ut all folklig gammal kultur som vidskepelse. Tar man bara och plockar ut enstaka resultat från andeforskningen så verkar de ofta absurda, konstiga, ef-

tersom de strider mot allt vanetänkande. Men plockade man ut bitar ur den moderna fysiken, t ex begrepp som "svarta hål", "anti-materia" för att inte tala om relativitetsteori – för en människa som levat isolerad i en urskog eller bara en övervintrad 1800-talsmänniska – så måste det mötas med huvudskakningar, skratt, "det strider mot all erfarenhet, allt förnuft". Men forskarna har oförtrutet arbetat vidare med sina tankar och segrat. – De antroposofiska forskarna gör precis det samma, forskar oförtrutet och lägger fram sina resultat inför offentligheten, även när de vänder upp och ner på invant, indoktrinerat tankegods.

Vi ser redan jorden som en levande helhet, ett eko-system. Solsystemet visar sig även som ett sådant eko-system. Människan – är hon möjligen "mikrokosmos" – en förtätad produkt av makrokosmos, ett universellt eko-system? Frågan måste ställas. Svar sökas ge-

Johannes Ljungquist

Antroposofin och antroposofiskt inspirerade verksamheter rörer en allt större uppmärksamhet i vårt land. Det intresse och den respekt som blir mer och mer tydliga märks bl a i den växande strömmen av studiebesök. Till Rudolf Steinerseminariet i Järna kommer årligen en fem-sex tusen lärare, miljöaktivister, politiker, turister, journalister och arkitekter för att nämna några av de vanligaste yrkeskategorierna. Vidarkliniken hade förra året över 6 000 besökare, främst vårdpersonal och läkare.

Waldorfskolorna har vuxit i antal och är nu uppe i 20 stycken i hela landet. Waldorf-föreningar och waldorfförskolor är mångdubbelt fler. Vid de läkepedagogiska hemmen har man nått mycket goda resultat i behandlingen av utvecklingsstörda barn och vuxna, vilket för länge sedan inneburit att landstingen i de olika länen i de flesta fall står för hela ekonomin. Statliga och kommunala bidrag utgår sedan flera år också till waldorfskolorna, och det betraktas mer som en tidsfråga, när det snarare är regel än undantag att vård på Vidarkliniken berättigar till sedvanlig finansiering genom landstinget.

De biodynamiska jordbruken har efter årtionden av ekonomiska uppoffringar nu hamnat i den situationen att de får bidrag

från staten, som med detta vill bekräfta den betydelse de har, inte minst ur miljösynpunkt. Massmedias intresse för de antroposofiska verksamheterna är stort. En undersökning har visat att det i genomsnitt skrivs en notis/artikel om dagen i dags-, vecko- eller fackpress i landet.

Samhällets acceptering av dessa verksamheter är resultatet av en mångårig förtroendeskapande process, där en förhållandevis liten grupp människor mot alla odds hävdade sina ideal genom att rent praktiskt visa att de fungerar. Vad som vunnit respekt och banat vägen för antroposofins goodwill i det här landet har just varit dess förankring i det praktiska.

Inom områden som jordbruk, pedagogik, vård och arkitektur visar det antroposofiska arbetet en genomtänkt och erfarenhetsgrundad radikalitet. Det är ingen tillfällighet att framtidsforskare och alternativmänniskor besöker Järna för att få idéer. För ett par år sedan besökte t ex hela arbetsmarknadsdepartementet Steinerseminariet för att informera sig om de sociala strukturer och idéer som antroposoferna utvecklat inom arbetsliv och ekonomi.

Men det finns de som inte gläder sig åt detta: "Givetvis finns det här och var någon bra och vettig idé, men de är försvinnande

nom forskning under långa perioder. Antroposofin bekämpas inte genom att man gör en niddbild. Antroposofins grundhållning är: Tag ingenting på tro, prova själv, prova på livet, se vad som är fruktbart.

Antroposofins, andevetenskapens kunskapssteoretiska grundval är: Vid forskning i en utomsinnlig sfär kan inte mekaniska instrument användas. Endast människan själv kan göra sig till instrument eftersom det gäller kvalitativa fenomen – "sekundära sinneskvaliteter" enligt Galilei. Detta instrument måste skärpas och renas från subjektivitet om det skall bli tillförlitligt. Människan måste arbeta på sig själv genom bestämda övningar, annars uppstår falska resultat.

Anm. Fil mag Hans Möller är waldorflärare på Ellen Key-skolan.

få i den allmänna vidskepelsen", avfärdar Håkan Blomqvist i Sökaren nr 6 allt vad de antroposofiska verksamheterna åstadkommit. "Det känns också lite patetiskt att det trots allt finns hundratusentals människor som tar denna lära på allvar", fortsätter han och avslutar sin artikel med: "Antroposofin strandar människan på en öde ö separerad från verkligheten genom en ocean av illusioner."

Att antroposofiska verksamheter skulle fungera och åtnjuta sådan respekt bara på grund av att det "här och var" skulle finnas "någon bra och vettig idé" är en tendentiös förenkling. Och att antroposofin skulle vara verklighetsfrämmande är ett fullständigt fantastiskt påstående. Vilken annan alternativ världsåskådning har spelat en sådan roll som idéspruta för samhället inom så centrala kulturområden som undervisning, jordbruk, sjuk- och omsorgsvård, arkitektur, färg, form och ekonomi?

Att antroposofin skulle ha nått de resultat den gjort, om den hade bestått av en samling "fiktiva problem och föreställningar utan grund", faller ju på sin egen orimlighet. De antroposofiska idéerna skulle aldrig ha fungerat i praktiken, om den bedömningen varit riktig. Kultur- och skolminister Göransson skulle aldrig ha beslutat att ge

waldorfskolorna statsbidrag, om han och hans sakkunniga hade haft samma uppfattning som Blomqvist.

Efter 40 års waldorfpedagogisk verksamhet i det här landet, där pedagogiken skärskådats av föräldrar, politiker och pedagogisk expertis, har ingenting som styrker Blomqvists anklagelser framkommit – och ändå är det ju så att waldorfpedagogiken har en intim korrespondens med det antroposofiska idégodset och den människo- och världsbild som Blomqvist förkastar. Waldorfpedagogiken är en utvecklingspsykologisk tillämpning av antroposofin. På samma sätt kan man på punkt efter punkt konstatera att Blomqvists argumentation är intellektuellt ohederlig.

Varför vanställer Blomqvist fakta på detta sätt? Hur kan hans bild av antroposofin vara så väsensskild från gängse uppfattning?

För den uppmärksamme läsaren framstår skälen bakom Blomqvists attack mot antroposofin som osakliga, det är tydligt att orsakerna ligger på det personliga planet. Blomqvist är bitter. Han anser att han kastat bort 20 år på "kunskaps- och livsfientligt nonsens", och detta hans livs misstag ger han nu antroposofin skulden för. Och just denna affektladdade inställning grumlar hans omdöme till den grad att han kommit att tala mot bättre vetande.

Det centrala temat i artikeln är upplevelsen av antroposofins "förnekande av livet". Han menar att den har en "glädjelös, njutningsfientlig, luthersk pliktmoral". Han anser att den är "neuro- och ångestskapande" och till och med att den förtrycker människor sexuellt!

För undertecknad, som varit antroposof lika länge som Blomqvist, framstår denna inställning som helt förryckt. Men detta förvridna intryck ger något av nyckeln till hans förhållningssätt. Blomqvist har uppfattat insikter som påbud och postulat. Det är en upplevelse som bara kan uppstå hos den som inte inser poängen med antroposofin. Det är svårt att förstå att det tagit honom 20 år att frigöra sig från ett så naivt och omoget beroendeförhållande till antroposofin. Artikeln är ett enda långt vittnesbörd om ett umgänge med en världsåskådning, tyngt av skuldcomplex och auktoritetstro. Steiner säger ditten och förbjuder datten, menar Blomqvist, som sedan viljelöst har följt ordgivningen.

När han så efter 20 år fått nog, är han ännu inte i stånd att inse att problemet inte varit antroposofin, utan det egna förhållningssättet. Hans artikel är ett exempel på ett i grunden osjälvständigt och omoget förhållande till antroposofin.

I artikeln ger han intrycket att ha varit i klorna på en auktoritär, halvfascistisk galning, som håller sina lärjungar i ett järngrepp. Bilden är grotesk. Blomqvists avståndstagande från antroposofin är en överreaktion, som i sitt affektladdade fördömande och brist på proportioner måste förbrylla även oinitierade läsare. Han vill på fullt allvar få läsarna att tro att alla biodynamiska odlare i landet, ministrar, journalister, arkitekter, pedagoger, tusentals föräldrar, patienter och en stor allmänhet är

förda bakom luset! Han vill vidare få läsaren att tro ett påstående som säger att en sjuk och motsägelsefull tankevärld kan skapa livskraftiga och inspirerande verksamheter. Det är naturligtvis ett befängt påstående. I vilka andra sammanhang som helst gäller regeln att rätta tankar och teorier ger bra praktiska resultat, medan dåliga idéer inte fungerar i praktiken. Skulle den logiken plötsligt inte gälla för att det rör sig om antroposofiska sammanhang? Resonemang håller inte.

Blomqvists bild av antroposofin som njutningsfientlig stämmer inte heller. Det är inte sant att Steiner avvisade njutning. Vad han fäste uppmärksamheten på var att man kan *kunskapa* i njutningen. Vad ger den? Är jag fri gentemot den eller binder den mej? Ökar mitt behov av njutning, om jag tillfredsställer den eller omvänt? Kort sagt intressanta övningar i uppmärksamhet, som utgör berikande inslag i vår väg till självkänedom. Detta är ett exempel på den forskande hållning till jaget och tillvaron som antroposofier har som ideal.

Naturligtvis skall ungdomen pröva sina gränser och göra sina erfarenheter av tillvaron – även sexuellt. I denna period mognar omdömet och utformas värderingar. Att studera antroposofi redan i unga år, som Blomqvist uppenbart gjort, är minst sagt tveksamt, för att inte säga förkastligt. Antroposofi är för vuxna människor, även om det naturligtvis finns undantag.

När man säger att antroposofin är en kunskapsväg, menas detta i sin vidaste betydelse, nämligen att tillägna sig insikter, livsvisdom. Blomqvist ställer mot detta ett starkt reducerat kunskapsbegrepp, som han hämtat från den naturvetenskapliga forskningens domäner, där ingenting accepteras som kunskap förrän det verifierats eller falsifierats. Inom naturvetenskapen är detta en nödvändig metodik, men ett brett, humanistiskt bildningsideal skulle inte kunna existera med ett så torftigt kunskapsbegrepp. En sådan inställning menar att t ex känsloupplevelser inte är verklighet, bara en subjektiv projektion av stimuli från yttervärlden. Att Blomqvist i det han lämnar antroposofin kastar sig i armarna på den grövsta formen av materialism, där en differenterad humanistiskt färgad livsuppfattning inte heller accepteras, förstärker intrycket av överreaktion och trots. Han slår bildligt talat vilt omkring sig i sin drift att frigöra sig och slänger därmed ut barnet med badvattnet.

Blomqvist menar vidare att de upplevelser man får av andliga övningar, bara är en undermedveten återspeglning av det man tidigare läst, sett eller hört. Att argumentera mot en materialist i denna fråga är lönlöst. Men meditation *har* en verkan. Många människor har upplevt konkreta verkningar av ett meditativt övande, oavsett om de har läst in sig på någon speciell lära eller ej. Definitionsmässigt är meditation att betrakta som en sorts själshygienisk och terapeutisk teknik, som mycket väl kan praktiseras utan ideologisk överbyggnad. Det hokus pokus Blomqvist beskriver med sina dröm- och visionära halvakenupplevelser, verkar vara resultatet av ett oförsiktigt um-

gänge med krafter utanför hans kontroll. Att ge sig in i ett så avancerat meditativt arbete som Blomqvist ger intryck av att ha gjort, ställer stora krav på sensibilitet, omdöme, sans och måtta. Det säger sig självt att inte alla klarar en sådan uppgift.

"Människosynen inom antroposofin kan betecknas som en flyktfilosofi, ett misslyckat sätt att hantera en svår verklighet. Man söker trygghet och tröst i en magisk världsbild", heter det vidare i artikeln.

Det där är en inställning som är vanlig hos materialister. De kan inte förklara en världsåskådning som t ex antroposofin annat än som en sorts tröstnapp i en svår värld. Själva ser de sig som realister som genomskådat tillvarons betingelser och avslöjat gammal vidskepelse. De talar som om de ägde ett vetande i ämnet, när det i själva verket bara är en teori de förfäktar.

Det finns nämligen två grundläggande antaganden om tillvarons uppkomst: antingen har världen kommit till genom en slump eller också ur en intention, en världs-ide. Den förstnämnda teorin ser människan och vår existens som en tillfällighet, där "meningen med tillvaron" aldrig kan ses som något objektivt och övergripande, bara något som var och en skapar sig ur personligt tyckande och sentimentalitet.

Den andra hypotesen säger att vi alla är inställda i ett meningsfullt skeende där var och en är medskapare i en gigantisk utvecklingsprocess.

Ingendera av dessa teorier går att bevisa. Men båda synsätten är uttryck för en längtan att förstå världen, att överblicka grunderna för tillvaron.

Bakom den nedlåtande attityd Blomqvist och andra materialister visar gentemot dem som ser en idé bakom tillvaron, ligger naturligtvis en besvikelse över att ha genomskådat varats intighet. När jag är död är allt slut för evigt. *Oavsett hur mitt liv har varit, kommer jag efter döden inte ens att veta att jag en gång levit*, uttryckte en gång Tingsten denna ångest.

Att se mönster och samband i tillvaron som pekar på en världsidé, är inte en flykt, utan precis tvärtom. Det är en lika seriös strävan mot en förståelse av livets grundvalar som den Blomqvist själv företräder. Hans reducerade världsbild och kunskapsbegrepp visar att detta andra synsätt är ett nödvändigt komplement för att kunna närma sig en komplex verklighet. Människligheten är inte betjänt av en begränsning av antalet förklaringsmodeller om tillvarons uppkomst och betingelser. Mycket talar för att den traditionella materialistiska tankemodellen börjar nå slutet av sin monopolställning.

Blomqvist tar så upp Steiners behandling av de mänskliga raserna. Här kan han riktigt frossa i full vetskap om att Hitler gjort ämnet omöjligt att diskutera sakligt och affektfritt – något som Steiner omöjligt kunde förutse, eftersom han avled 1925. Att citera Steiner i denna tabubelagda fråga – oavsett vad han har sagt – uppfyller därför effektivt syftet att misskreditera. Naturligtvis verkar citaten helt groteska, framställda så här utan nödvändiga referensramar i denna så in-flammerade fråga. Det är därför det med

skärpa måste framhållas att ingenting i antroposofins syn i ämnet kan betecknas som rasism (även om många idag gör gällande att blotta granskandet av begreppet raser är att betrakta som rasism). Ingenting i antroposofin uppmanar till segregering eller rasism eller till slutsatsen att vissa raser är sämre eller bättre än andra.

Att Steiner utförligt behandlar ämnet är annars helt naturligt och logiskt. Ordet antroposofi betyder fritt översatt "människokunskap" eller "visheten om människan". Att inte ägna uppmärksamhet åt de mänskliga raserna med en dylik beteckning på en människobild hade varit klandervärt. Raserna är ju ett oavvisligt fenomen i mänsklighetens historia. Steiner förutspådde att de specifikt rasbundna egenskaperna mer och mer kommer att spela ut sin roll i takt med att raserna blandas.

För att ytterligare lugna upprörda läsare och göra eventuella rasister besvikna kan bara pekas på det faktum att reinkarnations-tanken är central inom antroposofin. Den innebär att vi återföds inom olika raser och kön, vilket är en nödvändig förutsättning i vårt utvecklande av en sann medmänsklighet. Att vara antroposof och rasist samtidigt är därför en omöjlighet.

"Det är omöjligt att tänka sig en rockmusiker som antroposof", lyder ett häpnadsväckande uttalande i artikeln. Varför skulle det vara omöjligt? Jag kan mycket väl tänka mig en antroposof som rockmusiker – jag har själv ett sådant förflutet och känner flera som fortfarande har denna kombination. Det är förvånande att Blomqvist vågat

sig på sådana generaliseringar. Rock-'n'-roll är inte ett antroposofiskt tabu, där- emot kan jag hålla med om att intresset för musikformen inte är så starkt manifesterat. Men det är inte bara antroposofier som upptäckt att rockmusiken har problematiska drag. *Sociologiskt* betraktat har den fört med sig hela drog- och flumkulturen, *fysikaliskt* sett har den klara totalitära drag i det den slår ned allt motstånd och bedövar hörselsinnet, och ur *musikalisk* synpunkt är det en skäligen enkel och banal historia, ljust från de förfinade uttrycksmedel som t ex en symfoni förfogar över. Detta är fakta och grundläggande fenomen. Att musikformen dessutom i sin framtoning starkt idealiserar det brutala, vulgära och övertydliga, går i rakt motsatt riktning mot antroposofins strävan till kultivering och sensibilitet. Men trots allt älskar jag rock, som de flesta andra födda efter mitten av fyrtio-talet! Att det finns äldre antroposofier som saknar känsla för rockmusik är inte märkvärdigt. Det är en generationsfråga.

Vid en summering av Blomqvists artikel nödgas man konstatera att hans kritik av antroposofin inte är seriös. Att han tycker illa om den och vill varna för den är i stort sett kontentan av resonemanget. Artikeln är en del i en personlig vendetta mot en världsbild som inte längre passar honom, och skälen till att han kommit att föredra en materialistisk fundamentalism framför en antroposofisk världsbild är därför, som vi sett, mer retoriska än analyserande.

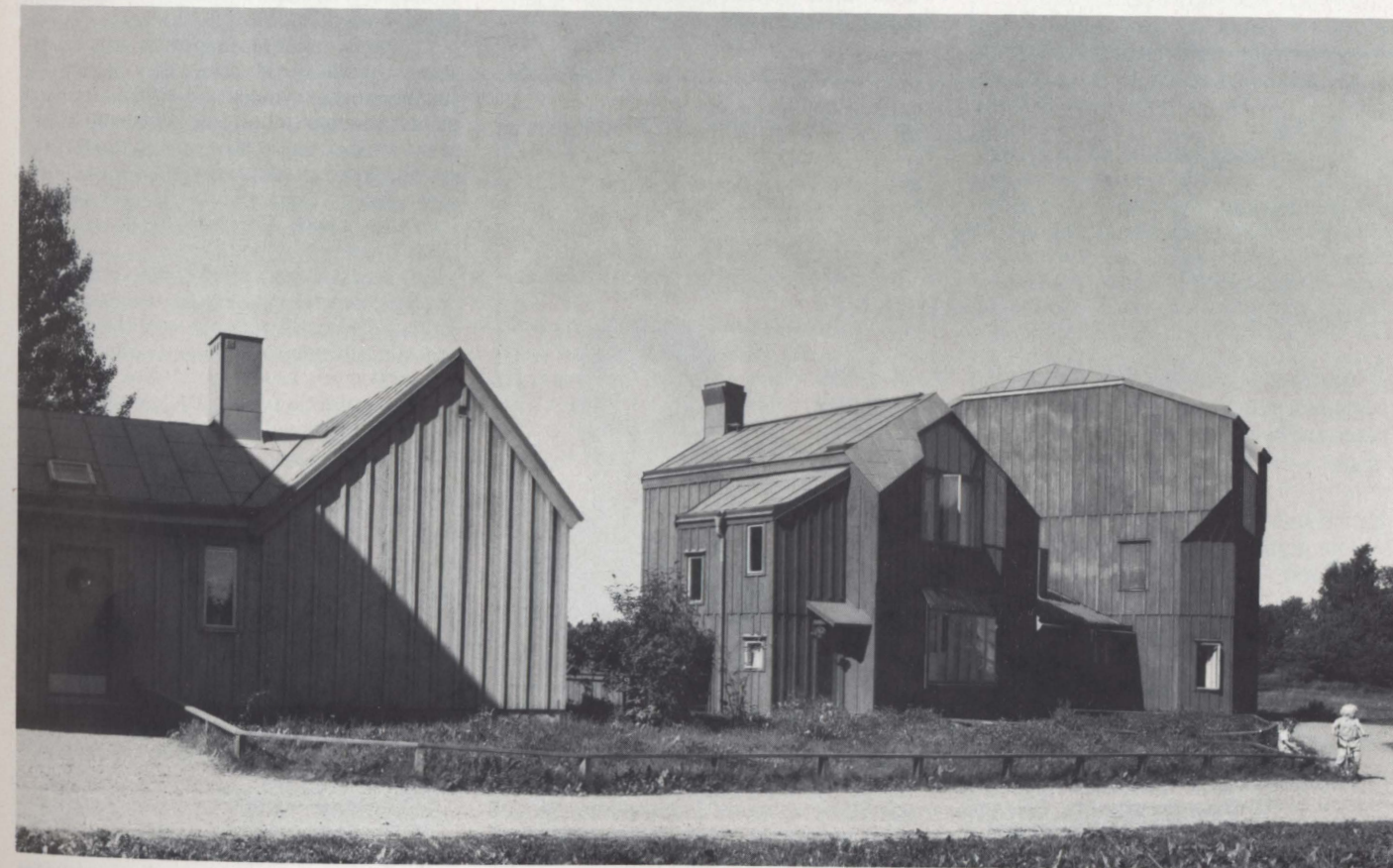
Han tar på sig rollen av inkvisitorn som dömer ut en åskådning som redan är under-

känd enligt vedertagen standarduppfattning. Och här kan han naturligtvis plocka poäng: genom att presentera en rad till synes egendomliga påståenden lyckas han misstänkliggöra antroposofin. Men samtidigt vågar han inte förklara det motsägelsefulla faktum att antroposofin fungerar i praktiken. Hans enda möjlighet blir då att avfärda det som tillfälligheter.

Antroposofi är inte ett knippe svårbegripliga Steiner-citat, som lurat en grupp förvillade människor. Antroposofi är vad människor gör med Steiners andliga kvarlätskap. Få har läst allt han sagt eller skrivit av de 300 band som finns utgivna, och allt går inte att förstå i en handvändning. Men det grundläggande, själva motivationen bakom intresset för antroposofi, är ju den antroposofiska vägen – sättet att kunskapa – och det är en process där kunskapsstoffet hela tiden samspekar med det självständiga omdömet. Klickar det här, spelar det ingen roll vad Steiner har sagt, då blir antroposofin obegriplig. Det är därför meningslöst att publicera en rad citat för människor som inte intresserar sig för problemställningarna och inte har möjlighet att rätt bedöma dem utifrån en kunskap om helheten.

Det är också ett missförstånd att betrakta antroposofin som en religion eller lära. Antroposofin kan bara leva och bli skapande verklighet, om den tas upp av självständiga och omdömesgilla människor.

Anm. Johannes Ljungquist är medarbetare vid Rudolf Steinerseminariet i Järna.

Rudolf Steinerseminariet i Järna. Fr v medarbetarbostad, flygel till biblioteket, målningssateljé, medarbetarbostad och eurytmisal.

ETHLYNN LUCE

Reinkarnationspsykolog

Ethlynn Luce, framstående astrolog och föreläsare, presenterar LifeScan ett revolutionerande nytt sätt att betrakta oss själva.

LifeScan ger dig insikter om din karriär, hälsa, relationer i ljuset från föregående, nutidens och framtidens liv.

I LifeScan kombinerar Ethlynn Luce sina naturliga klärvoajanta gåvor med 20 års erfarenhet i Europa och USA som personlig konsult och astrologisk rådgivare.

LifeScan erbjuder en bandad session med Ethlynn Luce där du får nya svar på gamla karismiska frågor.

Sänd uppgift om födelsedatum, -tid och -plats.

Välkommen med dina frågor.

En timmes kassettband
på engelska. \$75.00

Ethlynn Luce
7145 Snyder Creek Drive
Mariposa, California 95338
USA

TIDEN ÄR INNE!

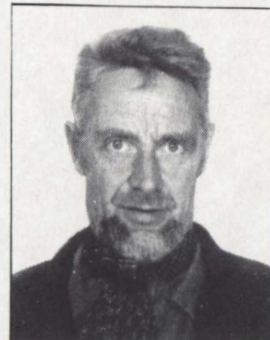
Evolutionens slutmål här på jorden är att frambringa organismer upphöjda över åldrandesprocessens nedbrytande påverkan (den "riktiga" människan)

Hos Banarnes Hälsocenter på Gran Canaria arbetar vi inte utan framgång med detta till synes sagobetonade mål.

Uppehålle till självkostnadspris.

Känner du dig manad? I sådant fall kontakta Roland Bergman, tel 026-12 47 56

BANARNES HÄLSOCENTER
– Puerto de las Nieves –
GRAN CANARIA

Per Svensson

Redaktör Sven Magnusson

Vi är en grupp både gamla och nyare prenumeranter som regelbundet träffas och diskuterar, bland annat artiklar i Sökaren, med stort utbyte. Vi har förut uppskattat tidningens öppenhet men nu undrar vi vart Sökaren är på väg?

Ett konkret exempel: "Ockultismen som blev rumsren" får oemotsägd breda ut sig på sju hela sidor! Man ställer sig frågan: Varför får den inget genmäle? Artikelns längd kunde möjligen vara

systemet? Existserade inte dessa planeter, när Srimad-Bhagavatam nedtecknades, eller fattas de bara för att de inte kan ses utan teleskop? Det framgår också mycket tydligt i de ovan citerade verserna att den ordning som Srimad-Bhagavatam tillskriver solsystemets planeter har räknats från jorden och inte från någon imaginär punkt utanför solsystemet som Markandeya försöker få oss att tro. Jag uppmanar alla intresserade att mycket noggrant läsa hela detta kapitel, som har rubriken "Planeternas banor"! Det är förvånansvärt att Markandeya har missat detta intressanta och mycket avslöjande kapitel. Som gammal medlem i Krishnarörelsen har han haft god tid på sig att studera Srimad-Bhagavatam. Mycket förvånande är också hans totala okunnighet om det faktum att Prabhupada själv propagerade mycket kraftigt för en fundamentalistisk tolkning av de materiella uppgifterna i Srimad-Bhagavatam. Se tex hans innebördsförklaring till vers 5, kapitel 18 i den 8de boken av Srimad-Bhagavatam:

"... Den första bland planeterna är Surya, solen, och inte månen. Enligt den vediska versionen bör man därför inte godta uppfattningen att månen ligger närmast jorden, vilket förespråkas av dagens astronomer. Den kronologiska ordning i vilken människor över hela världen räknar veckodagarna – söndag, måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag och lördag (jmf eng Saturday) – överensstämmer med planeternas ordning enligt den vediska uppfattningen och stöder därför den vediska versionen..."

Se också innebördsförklaringen till vers 4, kapitel 16 i den 5te boken av Srimad-Bhagavatam:

"... Moderna vetenskapsmän och astronomer försöker förklara den kosmiska situationen och rymdens omätlighet, och en del av dem tror att alla de glittrande stjärnorna är olika solar. Bhagavad-gita förklarar emellertid att alla dessa stjärnor (naksatras) liknar månen, då de reflekterar solskenet. De är inga oberoende lysande himlakroppar..."

Som Markandeya mycket väl vet förkastar Krishnarörelsen tex de vetenskapliga förklaringarna till sol- och månförmörkelserna. Varför gör rörelsen detta om den inte förespråkar en fundamentalistisk tolkning av vedaskrifterna (vilket rörelsens grundare Prabhupada otvivelaktigt gjorde)?

motiverad om tre, fyra olika debattörer fått framföra sina synpunkter.

Det Håkan Blomqvist säger på sid 19 om Steiners ordrikedom gäller sannerligen Håkan själv. Och ju längre man läser i artikeln desto mer känner man att det är författarens egen uppgörelse med sin uppväxt, en försevad pubertetsrevolt, det är frågan om. Det bekräftas också i slutet.

Att läsa en så lång och ensidigt negativ artikel, oavsett ämne, upplevs med stor olust. Den är så tydligt skriven i affekt. Där finns ingenting konstruktivt.

Vi vill påpeka att ingen av oss har någon anknytning till antroposofin men vi är alla ivriga sökare. Dock – om Håkan Blomqvist skall få fortsätta att breda ut sig på detta sätt blir tidningen ointressant enligt vår mening.

Stockholm i oktober 1989

Wanja Hjalmarsson	Birgitta Manners
Ann Wängsjö	Anna-Lisa Stenudd
Birgit Hinnerdal	Yngve Brolin
Jan Stålhammar	Marie Herrington

Åtta missnöjda läsare undrar vart Sökaren är på väg. Men, kära ni, Sökaren har i all sin tid innehållit en hel del kritik. Så detta är inget nytt. Allsidig belysning, diskussion och kritik tillhör ett kvalificerat sanningsökande och måste ingå i en god kulturtidsskrift. Att kunna fritt granska och att kunna ha dialog mellan skilda åsiktsläger är viktiga kriterier på kultur i västerländsk mening.

Den duktiga journalisten Birgitta Manners – fd Hälsa – hör till dem som inte tycker att Håkan Blomqvist skulle få framföra sina synpunkter på antroposofin i en lång artikel i Sökaren. Men Birgitta, som tidigare haft sina barn i en antroposofisk skola, berömde mig nyligen för en lång artikel mot scientologin. Då tyckte hon inte att kritiken var oerättig. Då var den stark.

Och varför hörde ingen av de sju av sig, när den mycket utförliga kritiken mot Rajneesh publicerades? Var den förkastlig eller okej?

Sökaren är alltid öppen för genmälen (även om jag ibland kan avböja ett inlägg, eftersom jag måste ha vissa kvalitetskrav). Till Håkan Blomqvists kritiska granskning av antroposofin har tre genmälen publicerats (två artiklar och ett brev), dock inte i samma nummer som Håkans artikel, samt ett uppskattande inlägg. Till artiklarna mot scientologin och Rajneesh har också genmälen införts.

Att Sökaren som helhet skulle bli ointressant för att den tar in kritik av vissa andliga företeelser förstår jag inte. Varje artikel måste ju ha sitt eget värde, oavsett vilka andra inslag som finns i tidningen.

Jag tycker att Håkan Blomqvists granskning av Steiners lära är ett seriöst och värdefullt debattinlägg.

Bäste Sven!

Refererande till vår lilla "kontrovers" om New Age och Sökaren vill jag nu tacka Dig för att Du återgått till Sökarens ursprungliga linje. Du gjorde ett ärligt experiment, som läsarna dock inte var helt med på. Det finns visst en del fina saker i New Age men det är som en djungel att ta sig fram i, eftersom så många faror hotar.

Vad vi nu bara hoppas är att Du ger Håkan Blomqvist sparken. Jag är en stor vän av en kritisk hållning till de ämnen Sökaren behandlar, men då skall de behandlas på ett seriöst sätt. Håkan Blomqvist far ju fram som en vettvilling i spalterna och skrämmar säkert bort många prenumeranter. Låt honom istället arbeta med Sven O Hanssons marxistiska verksamhet – var och en till sitt, som det heter. Nog tål vi teosofier, kosmologer m fl kritik, och behöver det också, men diskussionen måste då hållas på ett intellektuellt plan och föras på ett någorlunda hyfsat språk. Det värsta med Håkan Blomqvist är att han är helt humorfri, medan däremot Örjan Björkhem är betydligt vassare i sin kritik, som han emellertid framför på ett just humoristiskt och elegant sätt. Örjan är ett fint tillskott i Sökarens spalter!

Jag vet att den framgångsrika danska tidsskriften Kosmologisk Information, som håller en bred och hög linje, har planer på att "gå över Sundet", och det är alltid trevligt med alster av hög kvalitet. Men Sökaren är också av hög kvalitet och vi behöver Sökaren. Du har tiden fram till årsskiftet på Dig att få bort skamfläcken Blomqvist om vi skall börja prenumerera på nytt.

Med vänliga hälsningar!
Hans Olsson

Håkan Blomqvist kommer att fortsätta skriva i Sökaren.

SM

Hej Sökaren och hej Håkan Blomqvist!

Först ett tack till SM för en utmärkt tidning. Visst finns det ibland sidor där man tycker att priset på trycksvärta skulle vara dyrare, men som helhet åstadkommer du en intressant och läsvärd tidning.

En personlig måttstock på hur intressant en tidskrift är får jag varje gång jag upptäcker den i brevlådan: medan andra tidskrifter snabbt ögnas igenom och kanske blir ligande några veckor innan jag i brist på annat tar och läser dem, så har jag nästan läst igenom Sökaren på vägen från brevlådan till ytterdörren, 200 m avstånd och en varm, fin sommar hjälper naturligtvis till.

Nu till den andra orsaken till att jag fattade pennan: Håkan Blomqvist. Du gör denna tidskrift extra läsvärd. Det är alltid ett nöje att läsa dina avslöjande artiklar och debattinlägg. Den senaste om antroposofin var ett mästerverk. Försätt att tända ljus i de olika sekternas mörka skrymslen. Du gör en stor och god gärning. Lyft fram alla groteska orimligheter som döljer sig ute i samhället idag. Så många liv som föröds och

är som kastas bort när de osanna värdena tar över de livsbejakande!

Slå upp fler fönster och vädra ut alla osunda messiasgestalter! Släpp fram tron på människan, på naturen, på musiken, på litteraturen och framför allt tron på kärleken mellan man och kvinna! Dessa är livsvärden som gör livet underbart att leva!

Hälsningar
Håkan Sönnermo

Heja, till "gamle vännen" Sven Mmmmm – inte som i Marabou, utan som i Mmmmm Sökaren! Den riktiga Sökaren. Allt var ju bättre förr...

Jag hoppas den gamla Sökaren lever vidare. Jag har känt mig lite "utanför" under senare tid... dels p g a detta med "Kultur och livsvärden", som känts konstigt och obegripligt trots en och annan bra artikel. Varför kom den till? Vad stod den för? Vem ansvarade? Det hela verkade anonymt och "skumt"! Var det SMs "Finnaren"?

Förnyelse behövs – men på ett vettigt sätt. Det här "New-Age-andet" har känts väldigt blarrigt och amerikanskt – i stället för att spegla det har du gått in och företrätt det hela... Du har blivit trendig i stället för ditt eviga kritiska gnetande. Ge utrymme åt åskådningen/rörelsen etc, granska, spegla men utan att "sätta sig på", utan att vara besserwisser. DET är en konst och drar läsare...

... förnyelse med konstlade och obegripliga, otydliga åtgärder skrämmar ju bara bort prenumeranter. Detta med livssynsfrågor tex – ett så löjligt och dumt ord. Jag blir förb varje gång jag ser det! Känns ytligt...

Bygg på en levande dialog med läsarna! Kanske en sökare-konferens då och då! Bra när du tar upp nåt större spörsmål och speglar det genom olika företrädare, specialister, tyckare etc. Släpp fram den genuine LÄSAREN! Dra slumpmässigt en prenumerant till varje nummer och intervju den! DET DU, det är nya grepp! (Hur blev du sökare? Vad fascinerar? Favoritbok? etc.) Du har fått Sökaren lite lättsammare och öppnare; tex nu i nr 6/89 sid 11: en helsida, bra! Men opp med namnet i vänstra hörnet och kolon! Namnet tar ju en tredjedel av sidan – det är ju dikterna som ska tala. Placera dom mer fritt! Fyll ut sidor/artiklar med annonser men ej med dikter, som ska respekteras. Bort med lodstrecken från sidorna 18–24!

Hälsar Ingvar Selin i Västerås

Det samlas inte damm på den som är ute i blåsväder.

Magnus von Platen

Tankar, färger och stenar

Nils-Olof Jacobson

Det finns "trender" också i en företeelse som Nya Tidsåldern. De speglas i bokflödet. Jag ska här ta upp sju böcker. De är alla skrivna av kvinnor, fyra amerikanska och tre svenska. Alla ger uttryck för trosläror och föreställningar som en kritiker kan anse vara inget annat än vidskepelse och övertro. Den som läser böckerna för att kritisera kan finna mycket. Men vad man finner beror på vad man söker. Man kan också läsa böcker för att söka något användbart, något som kan berika livet. Jag väljer den läsarten.

Shakti Gawain heter en av de mest lästa författarna om positivt tänkande, visualisering och affirmationer. Hennes böcker *Kreativ visualisering* och *Att leva i ljuset* har inspirerat många läsare också i Sverige. *Speglingar i ljuset* heter hennes nya bok (Energica, 380 sidor).

Från min barndom minns jag en bok som hette ungefär "Ljus och kraft på livets väg", som gamla släktingar läste i. Den innehöll dagliga citat ur bibeln eller ur andaktsböcker. Shakti Gawains bok är något liknande för den nya tiden. Den har undertiteln "Dagliga tankar och affirmationer" och vill enligt förordet "ge läsaren ett inspirerande budskap, ett användbart redskap, eller bara något intressant att tänka på varje dag". Årstiderna ger fyra huvudavsnitt, och inom dem utvecklas olika teman under loppet av några dagar eller ett par veckor. Rutan här intill visar vad boken bjuder i dag, den 26 september.

Jag tror att en bok som denna kan vara ett bra hjälpmedel för den som vill arbeta med att utveckla sitt tänkande. Man kan få en daglig impuls att utgå ifrån, och får själv avgöra vad man vill göra med den.

Louise Hay är en annan av dessa framgångsrika amerikanska författare. I sin tidigare bok *Du kan hela ditt liv* vill hon visa tankandets helande förmåga. Som ett hjälpmedel till mer intensivt arbete kommer nu *Min kärleksfulla kropp* (Energica, 80 sidor). Den ger dagliga affirmationer för en

26 SEPTEMBER

Att hela negativa tankar

Det här är en underbar metod för att upptäcka och hela dina undermedvetna negativa föreställningar. Sitt tyst och tänk på ett särskilt problem i ditt liv. Använd penna och papper för att beskriva problemet. Ställ följande frågor till dig själv: 1) Vad känner jag? 2) Hur känns det i kroppen? 3) Vilka gamla mönster är det som är i funktion? 4) Vad är det värsta som skulle kunna hända i den här situationen? 5) Vad är det bästa som skulle kunna hända? 6) Vad är det för rädsla eller negativa tankar som hindrar mig från att skapa det jag vill i den här situationen? 7) Skapa en affirmation som motverkar och helar den negativa tanken. Om den gamla tanken till exempel är "Jag förtjänar inte att få vad jag vill ha," skulle affirmationen kunna vara "Jag förtjänar att vara lycklig."

Jag släpper
gamla föreställningar
och skapar nya stödjande tankar.

månad, och går igenom kroppsdelar och organ i tur och ordning. Enligt förlagstexten gör boken "dig medveten både om din kropps fysiska funktioner och om de andliga bakomliggande orsakerna till hur du betraktar dig själv och hur andra ser dig".

Jag tror boken kan vara svårsmält och närmast väcka löje för den som inte har läst något av Hay tidigare. Den som har inspirerats av hennes andra böcker kommer säkert att tycka om den här. Om sedan dagliga affirmationer under 30 dagar kan hjälpa läsaren att, som förlaget påstår, "skapa en ny, vacker, friskare och mer glädjefylld kropp", det återstår att se. Kanske man kan lära sig acceptera den gamla vanliga med jämnmood, och det är ju så vackert så.

Filmstjärnan Shirley MacLaine har kommit med sjätte delen av sin självbiografiska serie. Den heter *Resan inåt* (Norstedts, 291 sidor) och handlar mest om hennes upptäcktsresa genom olika mer eller mindre esoteriska läror och metoder för andlig utveckling. Hon berättar om chakror, kristaller, färger, ljus, det högre jaget, tidigare liv, olika meditationstekniker. Hon beskriver vilka övningar hon själv brukar göra. Beskrivningarna är dock knappast tillräckliga för den som vill börja öva utan förkunskaper. Läsaren kan få inspiration, men får nog söka grundläggande kunskaper på annat håll.

De mest läsvärda kapitlen i boken tycker jag är där hon berättar om möten med märkliga personer: den "psykiske kirurgen" Alex Orbito, den mediale målaren Luis Gasparetto, den "levande åskledaren" Mauricio Panisset och inte minst Stephen Hawking, den rullstolsbundne, svårt invaliderade men lysande geniale astronomiprofessorn i Cambridge. Här berättar hon levande och åskådligt, och förmedlar sin förundran inför dessa människor och deras sällsamma förmågor. Jag skulle önska mer av detta, och mindre av hennes ibland ganska pratiga och självupptagna beskrivningar av inre övningar.

Doris Ankarberg leder kurser och fungerar som kläroajansmedium. Örjan Björkhem har skrivit i Sökaren om hennes psyko-metriska förmåga. Nu har hon gett ut en bok, *Samtal med Cleo* (Energica, 125 sidor). Cleo är hennes andlige ledare (eller en aspekt av hennes egen personlighet, hur man nu väljer att se det). De talar om livsfilosofiska frågor på ett ganska allmänt sätt, lugnt och stilla, på ett lite högtidligt språk. De som har haft personlig kontakt med Doris uppskattar förmodligen att få hennes samlade kommentarer till olika livsfrågor. För mig skiljer sig inte boken särskilt från många andra böcker med referat av samtal med "andra sidan".

(Doris har också gett ut kassetter med olika övningar, som jag återkommer till i ett följande nummer.)

Annika Langlé är också kursledare, och arbetar som färgterapeut. Hennes bok heter *Ljus och färg som helande kraft* (Energica, 181 sidor). Hon går igenom allmän färglära, färgers fysiska och psykiska påverkan, färgterapi, färgernas användning i kläder och miljö. Till den mer esoteriska färgläran hör auran, chakrorna och deras färger, de

sju strålarna, användning av färgade stenar och kristaller. Hon ägnar tomt ett kapitel åt något så suspekt som numerologi.

Kan valet av färger säga något om vår personlighet? "Väljer du oftast grönt eller älskar det alldeles särskilt är du troligen en rättfram person, bra på att undervisa och tala om för andra hur de ska göra. Det finns hos dig ett drag av självtillräcklighet och dina åsikter måste nog anses rigida även om du konstigt nog ibland kan vara alltför eftergiven. Det gröna ger dig en trygghet och säkerhet i en värld som du inte riktigt litar på." Känner någon igen sig?

Kristaller är på modet – både Shirley MacLaine och Annika Langlé ägnar dem ett kapitel. Uma Silbey har skrivit *Kristallboken* (Energica, 216 sidor). Egentligen handlar den inte så mycket om kristaller, utan mer om hur de används vid allehanda övningar som avser att utveckla eller utvidga medvetandet. Hon ger detaljerade instruktioner för att utveckla chakroma, aktivera kundalinskraften, göra astrala resor, uppnå utomsinnlig varseblildning, skapa "psykiska sköldar", se det förflutna och framtiden, bota huvudvärk, hjälpa individer som just har lämnat det fysiska planet, osv. I alla dessa övningar används kristaller, vanligen bergkristall, som redskap eller hjälpmedel. Egentligen kan övningarna göras lika väl utan kristaller. De är mest ett hjälpmedel för att fokusera koncentrationen på övningen. Boken ger en bra översikt över nutida trossystem (en kritiker skulle förmodligen säga – över nutida vidskepelse). Den som verkligen vill gå in för alla övningarna har att göra i några år, och det gäller nog att dosera övningarna lagom. Ett oförsiktigt sysslande med sådana övningar kan hos känsliga personer utlösa psykiska störningar av den typ som kallas meditationsspsykos.

En betydligt blygsammare kristallbok är *Kristaller, meditation & healing* av Vanya Pernilla Mårtens (Vattumannen förlag, 57 sidor). Hon går i bokstavsordning igenom de 42 vanligaste smycke- och ädelstenarna och deras traditionella användning (en sådan genomgång saknas hos Uma Silbey). Stenarnas användning för olika slags meditation beskrivs kortfattat. Hon berättar om egna erfarenheter med anknytning till kristaller.

Om text ametisten säger hon att den har fått sitt namn av ett grekiskt ord som betyder "inte drucken", och att den enligt de gamla grekerna var bra mot följderna av alltför stor alkoholkonsumtion. Den rekommenderas bl a mot huvudvärk och sömnsvårigheter, och hjälper till att utveckla intuitionen.

Vidskepelse eller beprövad erfarenhet? Den som lider av sömnsvårigheter kan själv pröva, att "programmera" en ametist och lägga den under kudden. Sover man bättre så är det ju bra, om inte så finns annat att försöka.

Den som är allmänt nyfiken på nutida trosläror om kristaller kan klara sig utmärkt med Vanyas bok som handledning för egna experiment. Det kanske finns något skäl till att kristaller i så många folkliga traditioner har tillmätts en särskild kraft?

Hej tjej/kvinna 20–40 år! Jag är en 32-årig kille med psykiska problem. Har ibland fått frågan: Kan du inte prata om något annat än Gud? Men som det står i bibeln: "Munnen talar det hjärtat är fullt av". Har varit i Indien tre gånger och träffat olika indiska mästare. Skriv till signaturen "Moksha", Sökaren f v b.

*

Min väg har varit krokig, fylld med svåra psykiska besvär. Accepterar mina känslor mer nu genom terapi och egen mognad. Barndomens horribla alienation existerar samtidigt i nuet med vardagsmysteriet, kärleken och viljan. Jag tycker mycket om Håkan Blomqvists artiklar. Alice Miller tilltalar mig också. Jag är inte homosexuell eller nyfnoskian. Tycker om att leka och skapa. Jag är en 27-årig man från Stockholm. Svar till "Kärlek ur kaos", Sökaren f v b.

Pris för kontaktannonser 50 öre per ord + 5:- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 15:-. Moms inräknad.

Utmärkelse till Randi

The American Physical Society (Amerikanska Fysikslskapet) som är den ledande sammanslutningen av fysiker i USA, har gett illusionisten James Randi sitt Forumpris 1989. I prismotiveringen står det att han fått utmärkelsen "för sitt unika försvar av vetenskapen och den vetenskapliga metoden inom många områden, bl a fysiken, gentemot pseudovetenskap, bluffmakare och charlataner. Hans användning av vetenskapliga tekniker har bidragit till att vederlägga tvivelaktiga och bedrägliga påståenden om paranormala fenomen."

Utmärkelsen anses betydelsefull, eftersom Randis kritiker ibland har ifrågasatt hans bedömningar och slutsatser, eftersom han saknar vetenskaplig utbildning.

Randi har deltagit i undersökningar av påstått paranormala fenomen och i många fall visat hur fenomen kan åstadkommas genom trick. Han har också gett anvisningar om hur experiment skall utföras för att omöjliggöra trick.

Källa: Skeptical Inquirer, hösten 1989.

Glasnost

Det är verkligen glasnost i Sovjet. Ryska tidningar har börjat publicera horoskop. För första gången sedan den ryska revolutionen har självaste Pravda, kommunistpartiets organ, infört ett horoskop. Astrologen Parnov meddelar att Mikael Gorbatsjov är född i fiskens tecken och har gynnsamma stjärnor.

Källa: Skeptical Inquirer, sommaren 1989.

En udda människa

mitt liv blev inte karriär ej heller någon framgång i framgångens land. Ibland är det skönt att sätta sig ner med en riktigt udda bok. En bok framställd långt borta från de stora kommersiella bokförlagens maktapparat. En bok mer producerad utifrån en idé, ett engagemang. *Människa i marginalen* är en sådan bok. En bok utgiven av en son, Tomas Lindelöw, som en hyllning till fadern, Holger Lindelöw.

Vem var då Holger Lindelöw? Själv träffade jag honom i början av 80-talet, under fredsrorelsens stora år. Holger var den som alltid kom till alla möten, alltid ställde upp på alla demonstrationer och aktioner. Han var inte den som talade mycket och utmärkte sig. Men när han talade förstod man att för honom var fredsarbetet inte någon modenyck, en lämplig fritidssysselsättning för en förtidspensionsnär, utan en livsstil.

Holger var en av de drivande i organisationen "Framtiden i våra händer". Han var med vid den uppmärksammade aktionen vid Jordfallsbron i början av 80-talet, den första ickevåldsaktionen mot den svenska vapenexporten. Han var senare en mycket aktiv trädkramare vid motorvägsbygget mellan Stenungsund och Uddevalla.

Men Holger blev bara 63 år. I december 1987 blev han ihjälkörd av två bilar på ett övergångsställe i centrala Göteborg. det finns en livsuppgift även för oss

vi människor i marginalen skriver Holger Lindelöw i en av sina dikter. Det är dessa dikter som tillsammans med kortare texter och debattartiklar, en del tidigare publicerade i olika tidningar, som utgör stommen i boken "Människa i marginalen".

Tomas Lindelöw har valt att låta sin far prata direkt till oss utan förklarande mellan-text. De enda texter som inte är Holgers egna är de som finns i efterordet, bl a prästen Dan Melanders griftetal vid Holgers begravning.

Holger berättar för oss om sig själv: lant-handlarens son som kostades på utbildning och blev arkitekt. Som passade illa in i jobbet på kommunkontoret i Göteborg då han tvärtemot tidsandan arbetade mot rivningen av gamla miljöer och mot bilismens övertagande av staden. Som vid 30 års ålder hamnade i mentalvårdens klor – 22 år med långa perioder av neddugning vid Lillhagens sjukhus i Göteborg.

Att leva som i dvala alla sinnen på sparlåga hög läkemedelsdosering

att leva som i dvala självet nära ultrarapid registrerar ej omgivningen /.../ Efter många år lyckades dock Holger få gehör för sina önskemål om att få hjälp av psykolog och samtalsterapi.

Holgers dikter om sin sjukdom är öppna och ärliga. Och hans artiklar där han går till hårt angrepp mot göteborgspsykiatriens ensidiga biologiska inriktning är intressanta då de är skrivna av en människa med så stor egen erfarenhet.

En förtidspensionerad arkitekt med över 20 års erfarenhet av mentalvården. Nej, Holger Lindelöws liv kanske inte blev någon "framgång i framgångens land". Men antagligen har han genom sitt stora engagemang i alternativrörelsen i Göteborg haft betydelse för framtiden. För alla de ungdomar som fyllde Mariakyrkan vid hans begravning.

Sonen Tomas Lindelöw har gett ut boken på eget förlag som han kallar "Skrivare i marginalen" (Studiegången 18–202, 416 81 Göteborg). Ytterligare en bok med Holger Lindelöws essäer och dikter planeras komma ut nästa år.

Stina Bergström

Ny bok av Lyall Watson

Lyall Watsons nya bok *Åskfågeln* (Hallgren & Fallgren) berättar en fascinerande historia om den unge engelsmannen Adrian Boshier som vid sexton års ålder kommer till Afrika och sedan tillbringar sitt korta liv med att genomströva kontinenten till fots. Boken sägs bygga på Adrians dagboksanteckningar och intervjuer med människor som känt honom väl.

Adrian är epileptiker och detta tillsammans med hans säregna förmåga att umgås med ormar gör att bantufolket snart kommer att erkänna honom som en av sina egna. Adrian kommer också i kontakt med paleoantropologen Dart och kan visa honom att många av hans teorier om de första människorna får sin bekräftelse av bantufolkens liv och deras myter – som Adrian får en speciell inblick i genom sin mycket speciella kontakt. Han får nu i uppdrag av Dart att samla in fler uppgifter och boken berättar om hur Adrian blir invigd som "shaman", som *ngaka* och i bokens sista kapitel räddar sin stam genom att framkalla regn.

Berättelsen är fascinerande och läsaren vill så gärna tro. Men Watsons beskrivningar av Adrians mäktiga kämpalekar med giftormar och pytonormar skorrar falskt för den som känner till ormar och får en att undra över hur det är med resten som man inte kan kontrollera på samma enkla sätt.

Watsons beskrivning av den mycket svåra epilepsi som ledde till Adrian Boshiers död 39 år gammal förefaller också åtskilligt romantiserad eller kanske bara okunnig. I mycket blir boken därför för läsaren till en ny Castanedahistoria. Kanske gör det inte så mycket eftersom den rent byråkratiska sanningen inte har så mycket med den inre att göra. Men också denna blir här vag och undanludande liksom faktauppgifterna.

Men *Åskfågeln* är en vacker bok, texten är fylld av enkla insprängda teckningar och istället för kapitelindelning är boken uppdelad i sexton mönster efter de sexton olika permutationer som "shamanens" fyra magiska tärningar, *ditaola*, kan uppvisa. Gunilla Larsson har följtsamt översatt Watsons språk så att även hans säregnet haltande plötsligt lyriska prosa framgår också i tolkningen. Boken är väl värd att läsa som roman, eller kanske, med större bakgrundskunskaper än recensentens, till och med med försiktighet som en starkt romantiserad biografi.

Örjan Björkhem

Om människovärdet

Bengt-Erik får plötsligt för sig att själv ta hand om sin sexåriga förståndshandikappade dotter som varken kan gå eller tala. Så börjar Astrid Flemberg-Alcalas roman *Hemligheten* (Rabén & Sjögren, cirka 152). I fortsättningen får läsaren följa Bengt-Erik till det lilla ensliga huset där grannen Eriksson är den ende utomstående. Vi får följa Bengt-Eriks försök att lära känna flickan och hans oförmåga att få kontakt med henne, trots att hon verkar finna sig väl till rätta. Den tyste Eriksson bygger först en skrinna och sedan en spark så flickan kan komma ut i skogen för första gången i sitt liv.

Men Bengt-Erik kallar henne aldrig vid namn och det är inte kärleken till barnet som drivit honom att ta hand om henne. Istället är det någon sorts experiment med själva begreppet människovärde. Är Runa människa, är Bengt-Erik det själv, finns det en minsta gemensam nämnare och får vi ens fundera över den frågan?

När hösten har blivit till vinter lämnar Bengt-Erik flickan till Eriksson och far till staden. Det är en öppen fråga om han kommer tillbaka. På de sista sidorna har vi i alla fall fått reda på att flickans namn, Runa, betyder hemlighet.

Det är viktiga och grundläggande frågor som Astrid Flemberg-Alcala tar upp, därför är också "Hemligheten" en viktig bok. Men dessvärre ställs frågorna med större pregnans i bokens baksidestext än i själva romanen, som kunde vunnit på större omfattning, djup och trovärdighet. Nu blir Runa mer till ett objekt än till ett subjekt och Bengt-Eriks försvarstal andas mer av statlig teologisk utredning än den kommentar till Dostojevski som kan ha föresvävat författaren.

Örjan Björkhem

Ny Seeberg

Det finns två läsarter för Eva Seebergs nya bok *Miraklernas tid* (Trevi cirka 177:-). Enligt den första, som går ut på att läsa boken, är det en ganska konstlös berättelse om den halvgamla Mari som är missnöjd med sitt liv, hittar en ny karl och hamnar i Tibet med en turistgrupp. Här driver boken en intensiv propaganda för att läsaren skall förstå att Kina verkligen har befriat Tibet och att allting var mycket sämre förr. Det är begripligt nog att man kan komma till den slutsatsen, men det är den typen av situation där man skulle önska att författaren varit bättre underrättad än sina romanfigurer. Det kanske hon är och i sådana fall kanske det inte handlar om okunnighet utan om cynism.

Mari kommer bort från sin grupp när hon drabbas av höjdsjuka, och när hon vaknar till blir hon omhändertagen av en liten tibetansk munk som hon inte kan tala med. I deras ordliga kommunikation blir Mari hel på ett sätt hon inte tidigare upplevt och hon är också med om ett par paranormala händelser. Här får man en mycket bra beskrivning av hur de mänskliga relationerna faktiskt kan fungera på världens tak.

Men den andra läsarten är märkligare. Till recensenterna skickar nämligen Eva Seeberg med en liten lapp där hon berättar att boken handlar om den "befrielse från materiens illusioner som både buddhismen och kvantfysiken erbjuder oss, egentligen på samma sätt... Budskapet är helt och hållet riktat till läsarens undermedvetna..." Nu finns det ingen anledning på jorden att tro att buddhismen och kvantfysiken är överens, men hur bedömer man om Eva Seeberg har lyckats? Inte kan väl recensenten fråga sitt undermedvetna? Jag tror emellertid inte att Seeberg lyckas i detta djupt omoraliska försök. Man får väl vara tacksam för att annan subliminal propaganda är i lag förbjuden.

Det är emellertid litet illavarslande att författaren berättar om dolda kvaliteter i sin egen bok – kvaliteter som inte finns, och som vore tämligen omoraliska om de fanns.

Miraklernas tid visar emellertid att Eva Seeberg verkligen kan beskriva människor. Kanske skulle hon emellertid för övrigt valt idéer och tankesystem som hon bättre behärskade.

Örjan Björkhem

Ny Alberoni

Med *Privat och offentligt* (Bokförlaget Korpen, cirka 137:-) har sociologiprofessorn Francesco Alberoni gjort ännu en inmutning av våra känslor och relationer, som hos honom plötsligt förvandlas till någonting iakttagbart och visar sig följa andra regler än bara känslornas.

Alberoni diskuterar inte bara förhållanden mellan män och kvinnor, kvinnor och kvinnor, män och män utan också sådana

saker som vad växeltelenisten avslöjar om sitt företag. Fast i många fall behöver man kanske inte Alberonis regelsystem för att avgöra att exempelvis den svenska departementsväxeln likt rätten i själva verket för länge sedan övergivit det sjunkande skeppet.

Men själv har jag exempelvis aldrig tänkt på den grundläggande skillnaden mellan människor som inte kan säga nej och människor som alltid säger ja. Jag skall inte avslöja vari den ligger för boken är värd att läsa.

Men man ska inte göra misstaget att tro att det faktum att Alberoni är sociologiprofessor är någon garant för att denna bok – eller för den delen hans andra böcker – bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. Långt därifrån, de många småtyckena utgör istället en sorts utbyggda epigram där Alberoni söker fånga våra beteenden i nötskal som inte alltid rymmer dem helt. Mycket bygger han på transaktionsanalys och vanligt bondförstånd. Och ännu mer bygger han, som vi alla, på sina speciella fördomar.

Jag tror att Alberoni ofta har fel i sina analyser, men hans iakttagelser är ofta på kornet. Det verkligt stora värdet ligger i att han tydligt lägger fram hur mycket av våra "spontana beteenden" som i själva verket är en ganska medveten manipulation.

Barbro Anderssons översättning har på ett fascinerande sätt behållit mycket av de speciella "professorsperioder" som italienare gärna hemfaller åt och ger därför förmodligen en starkare känsla av ursprungstexten än en översättning brukar förmedla.

Örjan Björkhem

Serveto görs känd

Det är imponerande att Eva Dahlbeck har försökt rädda Michael Serveto (*Serveto och den heliga elden*, Bokförlaget Korpen) undan glömskan. Serveto brändes på bål i Genève år 1553 av Jean Calvin. Och när bålet släcktes slocknade också det lilla ljus som Calvins reformation kunnat innebära. Herarna var oense om treenigheten och Calvin ville statuera ett exempel och visa att hans skräckregemente inte bara vilade på Guds makt utan i ännu högre grad på bödelns.

För oss svenskar – och för många andra – är Michael Serveto helt okänd. Man kan i medicinshistorien lära sig att han upptäckte det så kallade lilla kretsloppet, för Serveto var också läkare, men hans huvuduppgift, teologin, får vi inte lära oss mycket om. Och i mångt och mycket var Serveto en Kierkegaardsfigur som *måste* få ut sina åsikter, oavsett vilka alias han fick gå under och oavsett att det tvingade honom att ständigt befinna sig på flykt. För om inte Calvins bål hade brunnit så väntade inkvisitionens.

Det är alltså en viktig kulturinsats Eva

Dahlbeck gjort genom att lyfta fram Servetos öde. Men kanske får man hoppas att detta bara är den första boken om Serveto. Eva Dahlbeck klagar själv över att hon inte riktigt förstått Servetos tankar och därigenom handlar boken så mycket mer om kätarbålet och Calvin, än den handlar om Michael Serveto själv och de tankar och den lidelse som kunde få honom att – klagande och förbryllad – gå i döden för det han trodde på.

Dessvärre vanställs boken också av det otypliga språket, med germaniserande vändningar, floder av vilsekomna bisatser och egendomliga syftningar. En förlagsredaktör hade kunnat göra underverk.

Men det är inte många som lyfter fram öden som Michael Servetos och i vår föregivet toleranta tid är det oerhört viktigt att vi betraktar också oss själva i historiens skrattpel.

Örjan Björkhem

Vardagsekologi

Vad är "vardagsekologi"? Det finns en bok som heter *Handbok för vardagsekologi* (Informationsbyrå, Box 1211, 251 12 Helsingborg) och där läser vi att det "är ett sätt att leva och tänka som är baserat på en allvarlig övertygelse om nödvändigheten av en kursändring i samhällets utveckling i riktning mot en uthållig livsstil".

I handboken kan man i många kortartiklar över 260 sidor läsa om sådant som alternativ odling, jordens bearbetning, biologisk bekämpning, olika kostsystem, somatiska sjukdomar, kroppsekologi, naturliga behandlingsmetoder, kroppsovningar, hemfödsel, ekobyar, kärgårdar, solenergi, vindkraft, överlevnad på kort och lång sikt och mycket annat inom ekologins ram.

Helsingborgaren Jan Gustafson-Berge, 30, har gjort informationsinsamlandet, redigeringen, illustrationerna och layouten. Boken är ett fint arbete till alla delar, inte minst i design.

Vederhäftigheten i detaljer är det omöjligt för denne anmälare att uttala sig om. – En "anmärkning": Det framgår inte alltid klart vem som har skrivit en artikel.

Den stora ovissheten

Sökandets grund är ovisshet om vad som är sant (även om vissa delsan- ningar tycks uppenbara). Därför lyss- nar Sökaren på skilda meningar. Både för och mot kan beredas plats. Kritik införs ofta.

Kritik bör man uppmärksamt ta del av. Det är upp till envar läsare att själv ta ställning, men en kritisk granskning kan vara till hjälp. Den kritiske kan visa på fakta som man själv inte tänkt på eller känt till. Kanske blir man upp- rörad över detta. Man tycker framställ- ningen är felaktig, orättvis. Och kanske är den det. Läsaren kanske förstår sa- ken bättre än artikelförfattaren.

En del människor menar sig väl känna till vad som är sant. Men för Sökaren gäller i stort sett ovissheten. Det är svårt för den ansvarige redaktö- ren att avgöra vilken kritik som är rim- lig – liksom det är svårt att se vilka positiva framställningar som är trovär- diga och värdefulla. Visste vi vad som är sanning, så skulle vi publicera detta och ingenting annat. Men den visheten kan inte uppnås (mer än i detaljer).

På grund av redaktörens ovisshet om vad som är sant företräder Sökaren inte någon bestämd tankeriktning eller ideologi (även om uppskattningen av skilda New Age-tankar lyser igenom).

Några tycker nog att kritik är "nega- tivt" och fult. De kanske menar att det inte är New Age är kritisera. (I stället skall man tåga om det man av någon anledning inte tycker om, menar de.)

Jag har "tjatat" om detta förut: Sak- lig kritik är något värdefullt. Det är ge- nom kritisk granskning som man kan se om en lära håller måttet. Klarar den kritiken eller inte?

Allting kan ifrågasättas.

Genom belysning, diskussion, kritik kan bilden klarna.

Det är således inte av elakhet (och jag tycker inte heller av dumhet) som Sökaren tar in kritik. Det är för att för- söka finna sanningen.

SM

Nu är det dax för de flesta att för- nya prenumerationen. Tag inbe- talningskortet och stega iväg till närmaste postkontor!

Nr 8, 1989

SM:

Willis Harman, en talesman för den nya tiden 2
Den karl'n har ju rätt!

Erik Dammann:

"Intuitiv" arkeologi 4
Grundaren av "Framtiden i våra händer" har skrivit en utmärkt bok om sanningssökande i vår tid. Bör översättas till svenska.

Örjan Björkhem:

Psyisk arkeologi – andarnas sam- 8
mansvärjning
Örjan på upptäcktsfärd i det okända.

Birgitta Manners:

Prana-yama – andningens yoga 12
Första artikeln av Birgitta Manners i Sökaren. Vi hoppas det blir fler.

SM:

SPF-jubileum 14
Sehr interessant!

Rolf Ejvegård:

Inga bevis för överlevnad av döden 18
Sorry!

Catarina Gisby:

Ett fascinerande författarskap 24
Chefen för idagsidan, SvD har blivit författare på heltid.

Per Svensson:

Vedaskrifterna och Krishnarörel- 26
sen II
PS fortsätter sin kritik.

Åsa Freij:

Kort och gott 30
Åsas "plocksida"

Shakti Gawain och Laurel King:

Den högre kraften inom oss 32
Inspirerande.

Örjan Björkhem:

Provokation 33

Per Ragnar:

Ur min dagbok 34

Barbro Johansson:

Månadens bibelcitat: Att födas på 36
nytt

Suzanne Mortensen:

På ljusårs håll 37
Novell

Hans Möller:

Bemötande av Håkan Blomqvist 38

Johannes Ljungqvist:

Bemötande av Håkan Blomqvist 39

Brev

Åsikter, ris och ros 42

Nils-Olof Jacobson:

Tankar, färger och stenar 44

Bokrecensioner

MAHAVIR var samtida med Buddha och grundare av jai- nismen.

Han predikade ahimsa — att icke döda — som kardinalprin- cipen för moraliskt handlande. Han förklarade:

1. "Detta är summan av visdomen: att inte döda någon- ting.

2. Betrakta varje levande väsen så som dig själv och ska- da ingen!

3. Man skall behärska sina sinnen och undvika det orätta, inte skada någon, varken med tankar, ord eller handlingar.

4. Den religiöse skall vand- ra sin väg utan att göra någon varelse illa.

Mahavirs sista predikan den sista dagen av hans jordiska liv innehöll orden "Var god mot allt levande!"

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:
Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgatan 18,
65220 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (8 nr) 175:-. 1990 195:-.
Halvår 95:-. 1990 105:-.

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonser: (moms tillkommer):
Helsida 1.300:-. halvsida 750:-
småannonser 25:- per spalt-cm, men
minst 75:-

Wallin & Dalholm Boktr AB,
Lund 1989

ISSN 0038-0504

Detta är Sökaren nr 232 sedan starten.